

TÜRKİYE'NİN ÇAKI BIÇAK MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN / Mustafa Nadir ÖNAY	3
HACI İLHAN AKŞİT / Prof. Dr. Tarık BAYKARA	4
BIÇAKÇILIK OKULU AÇILDI / Mustafa KARAKAYA	7
ÇOCUKLUĞUMUN USTALARI / Cihan BAYKARA	9
YATAĞAN'DA EFELER: 2 DUGGUK İBRAHİM EFE / Prof. Dr. Tuncer BAYKARA	13
YILDIZLI ÇAM PALAS OTEL / Latif KAYA	16
SELAMİ ŞENEL HOCA: "DİN EĞİTİMİ İSTİKLALİMİZİN SİGORTASIDIR"	18
AVRUPA'DAKİ HEMŞEHRİLERİMİZLE KONUŞMALAR -3- AHMET GÖCEN / M. Nadir ÖNAY	23
YUKARI KARAÇAYLI BİR ÖĞRETMENİN HAYATI HALİL ORAL / Muhammet KARAÇAY	27
HÜSEYİN USTA İLE HASBİHAL / Söyleşi: Mustafa KARAKAYAY	38
ÜTMEK, ÜTÜLMEK / Refik KARAKAYA	43
ÇAY OCAĞINDAKİ YORGUN ADAM! / Araboğlu	46
"KOCABEY"İN KIZI / Osman Kemal SÜLEME	48
2023 Notlar/Değerlendirmeler / Prof. Dr. Tarık BAYKARA	51
YATAĞAN'DAN BİR ÜNLÜ GEÇTİ	53
YATAĞAN ÇOK ÖNEMLİ BİR SEMPOZYUMA EV SAHİPLİĞİ YAPTI	55
TERBİ OMARIN KAYFESİ / Ali TUNÇBİLEK	63
YATAĞANCA DİL DERSLERİ	64

Denizli- Yatağan ve Çevresi Yayın Organı
Tarih Kültür Folklor Dergisi

Yıl: 34 Sayı: 38 Cilt: 3 (Yeni Dönem Sayı: 14)

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Rasim Aydin

Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa Nadir Önay

Yayın Kurulu

Mustafa Karakaya, Prof. Dr. Tarık Baykara,
Mustafa Nadir Önay, Rasim Aydin

Görsel Yönetmen

Yakup Tutum

Web: www.yatagandergi.com

www.yatagandergisi.tr.gg

E-Postalarımız: yatagandergisi@gmail.com

onaymusna@gmail.com - zeybek381@hotmail.com

Para ile satılmaz!

© Dergideki yazıların fikri sorumluluğu yazarlarına aittir.

YATAĞAN'IN ÖNEMİ

Yatağan bir Selçuklu dönemi yerleşimi olarak Anadolu'daki Türk yerleşimlerinin güzel bir örneği olarak vücut bulan bir köy-kasaba. Kuruluşundan itibaren burada meydana gelen maddi manevi değerleri günümüze taşıyan, yaşatan bir örnek yerleşim.

İlk dönem hatıralarını barındıran Yatağan mezarlığı, Türbe ve tekke kalıntıları başta olmak üzere az sayılabilecek maddi kalıntıların yanında hiç de azımsanmayacak maddi olmayan kültürel değerleriyle yüzyılların birikimini bağrında saklıyor.

Yatağan yakın zamana kadar istisnaları (Sabit Akşit Yatağan medreseleri vb küçük çalışmalar) saymazsak yazılmamış ve az bilinen gizli bir hazine gibiydi. Bilenler bilirdi ancak yazılmayınca yok hükmünde değerlendirilebilirdi. Ali Vehbi Aykota hocamızın notlarından sonra nihayet 70'li yıllarda Tuncer Baykara hocamızın başlattığı yayın hamlesiyle unutulmuş terk edilen değerler yavaş yavaş günümüze kazandırıldı.

Tarihte birçok özelliği yanında özellikle ilim kültür ve sanatta kendini gösteren Yatağan yapılan çalışmaların sonucunda yeniden bu özellikleriyle görünür hale gelmeye başladı. Yatağan Dergisinin de bunda payı vardır şüphesiz.

Yapılan festival ve internetteki tanıtımların neticesiyle el sanatları daha da gelişti ve üretim patlaması görüldü. Belirli mallarda üretim artışının yanında yüzlerce yeni çeşit üretilmeye başlandı.

Öte yandan özellikle Mustafa Cevat Akşit hocamızın yaptığı çalışmalar sonrasında Yatağan tekrar bir ilim merkezi olarak temayüz etti.

PAÜ İslami İlimler Enstitüsü Yatağan'ın ilim ve kültür hayatını zenginleştirdi. Son olarak yapılan ve bu sayıda geniş olarak yer verdiğimiz Uluslararası Serahsi Sempozyumu'yla Yatağan adı ilim aleminde yeniden yerini aldı. Önümüzdeki dönemde daha büyük gelişmeler bekliyoruz.

Bu sayının hazırlıklarını yaparken üç büyük değerimizi kaybettik. Yazarlarımız arasındaki İlhan Akşit ve Cüneyt Yatağanbaba hocalarımız ile Sadrettin Şenel öğretmenimizin vefatlarına üzüldük. İlhan Akşit ve Cüneyt yatağanbaba Yatağan'da Sadrettin Şenel Edremit'te toprağa verildi. Her üç büyüğümüze Allah'tan rahmet yakınlarına başsağlığı dileriz.

Bu arada rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan Tuncer Baykara hocamız tedavi sürecinden sonra taburcu edilerek evine döndü. Kendisine sağlık afiyet ve sağlıklı bir ömür dileriz.

Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...

**Mustafa Nadir
ÖNAY**

yatagandergisi@gmail.com

Prof. Dr.
Tarık BAYKARA

Sıra Dışı Bir Öğretmen, Müstesna Bir İnsan Lise Fizik Öğretmenim HACI İLHAN AKŞİT

**“Kendisi Lise 2.
sınıfta benim fizik
öğretmenim oldu.
Bir efsane idi.”**

1961 yılında babam Kamil Baykara, Kıbrıs'ta 3 yıl süren görevinden sonra, ülkeye dönmüştük. Doğrudan, Denizli'ye taşınmıştık ve babam Denizli Lisesinde edebiyat öğretmeni olarak göreve başlamıştı. Saltak Caddesindeki evimize gelip giden sevimli, güleç, sempatik, geyegen bir öğretmendi o zaman Mustafa İlhan Akşit. Daha doğrusu İlhan abimiz. Yakın bir aile dostumuz idi ve babama büyük saygı ve sevgisiyle dikkatimizi çekerdi. Daha sonra, yazdığı kısa Hatıralar Defterinde bunun sebebini de öğrenme imkanım olacaktı. Bu hatıra defterini yakınlarının mutlaka ortaya çıkararak Yatağan Dergisinde yayınlanması ne güzel olur. Yıl 1961, Türkiye tam bir ihtilal sonrası ortamında özellikle Demokrat Partiyle yakın olanlar için kabus dolu günlerin yaşandığı zamanlardı. Demokrat Parti milletvekilleri ve aileleri “düşükler”, onların yakınları ve akrabaları “kuyruk” olarak her türlü aşağılama ve eziyete maruz kalıyorlardı. Mustafa İlhan Akşit ağabey, buna göre hem “düşük” hem de “kuyruk” idi ve o dönemin Denizli Lisesinin azgın “ihtilal yanlısı” öğretmenlerince sürekli sözlü taciz ediliyordu.

Özellikle, o meşum günlerde Yassıada'da idamla yargılanan rahmetli Baha Akşit amcamızın yeğeni olarak olmadık hakaretler işitiyordu. Anılarında yazdıklarından hatırladığım kadarıyla birkaç defa da fiziksel şiddete maruz kalma tehlikesi de atlatmış idi. Babamın Denizli Lisesine atanmasıyla en azından bir desteğe kavuşmuş, üstelik babamın Kıbrıs'taki görevinden dolayı pervasız, cesur ve sert tabiatından dolayı adeta kendine gelmiş olmalıydı. Zamanla da özellikle Acıpayamlı öğretmenler olarak da bir grup haline de gelmişlerdi. Bunları, babam Kamil Baykara, “Kamil Baykara: Türk Maarifine Adanmış Bir Hayat” Denizli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Ekim 2022 kitabında şu şekilde özetlemişti: “....İlhan dayın (Akşit-Şenay'a da anlatıyor) Lisede DP'li olarak tanındığı için 27 Mayıs sonrası güç günler geçiriyormuş. Biz bu sırada başka yerlerde, Kıbrıs'ta dolaşıyoruz. Denizli'de ev kiralari yüksek diye, Acıpayam'da görev yapıp oturmuştuk epeyce bir süre. Denizli'de paramız yetmez diye. İlhan dayın bekardı o zaman. 27 Mayıstan önce, Baha Akşit'in akrabası olması dolayı-

sıyla İlhan Akşit kasıla kasıla yürüyor, derslerine giriyor, kimse bir şey demiyor. Fakat 27 Mayıs'dan sonra, onu "DP'lileri Lanetleme" yürüyüşlerine sokmuşlar. O da mecburen bu gösterilere kuzu kuzu katılıyormuş. Ben Denizli Lisesine Kıbrıs dönüşü tayin olunca İlhan, bir "ohh çekip" rahatladı. Hep benim yanımda oluyordu. Bizim gibi düşünenler de geldiler. Bu arada, Müdür, beni Muavin yapmıştı..."

Kendisi Lise 2. sınıfta benim fizik öğretmenim oldu. Bir efsane idi. İlhan Akşit dendiği zaman son derece ciddi, sert (özellikle pergel cetvel dayaklarıyla derse hazırlanmayan tembel talebelerin korkulu rüyası idi; mama-fih ben o yıl boyunca kimseyi dövdüğünü gözümle görmedim), notu kıt ama adamakıllı fizik öğreten müstesna bir öğretmen profili söz konusuydu. Konuları tane tane üzerine basa basa anlaşılır sade açık seçik öylesine itina ile anlatırdı ki büyülenmişcesine not alır ve gerçek anlamda fizik öğrenirdik. Böylesine bir ders anlatımını daha sonra ODTÜ'de yine başka bir efsane olan Dr. Ordal Demokan'da görmüştüm. Güç bela anca 7 ve 8 alarak geçtiğim bu ders için 9 almak mümkün görünmüyordu. Zaten rahmetli bir keresinde ".. evet 9 verdiğim de oldu.. ama o öğrencim sonra prof oldu.." dediği.

Rahmetli hocamın en unutulmaz etkisi, o yıl fizik dersinde herkese verdiği proje ödevi olmuştu. Bu o zamana kadar kimsenin duymadığı, akla hayale gelmeyen olağan dışı bir ödevdi ve hocamız mutlaka bir tasarıma dayanan ve fizik kurallarının da uygulanacağı deneysel bir düzenek yapılmasını istemişti. Bunun gibi bir örneğe, daha sonraları ODTÜ Yüksek Lisans döneminde aldığım bir derste görecektim. 1970 yılı eğitim anlayışına göre öylesine bir ödevdi ki gerçekten unutulmaz idi.

1971 yılı ve lise 2. Sınıftayım... 5 fen H... "yaşantı" notlarımda şu şekilde yazmışım...

"... Nitekim Hacı İlhan Akşit, Fizik dersi ola-

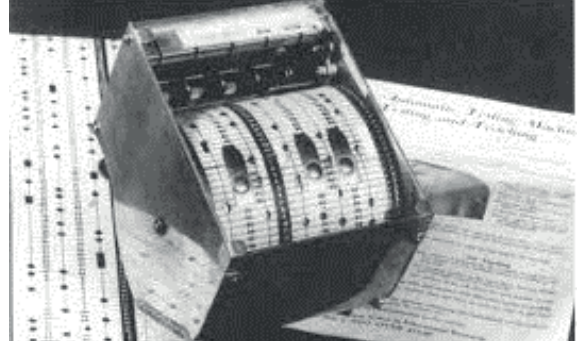
rak o zamana kadar görülmemiş bir iş daha ortaya attı ve bir proje gibi bir tasarım ve geliştirmeye dayalı bir dönem ödevi verdi..hani icad gibi birşey..bu da bir bomba gibi patlamıştı ama epey de uğraşmıştım...

Bu ödev için ilhamı sosyoloji dersi -ki o zamanlar bu dahi bir ders idi ve sosyoloji dersi hocamız hem de ciddi ciddi bu dersi bize anlatırdı...Sanırım Psikoloji dersimiz dahi vardı...neyse ben sosyoloji ve veya psikoloji dersinde bir yerde "öğrenme makinesi" gibi bir şey okuyunca bunu aklıma koydum... Bunu hep övünerek hatırlıyorum ki hem test yöntemi hem de belki de pc ye dayalı sınav ve öğrenme ile ilgili bir meraktı...Bir silindire kağıt sarıp üzerine sorular koyuyordum ve öğrenci seçenekleri düğmelerle deniyor ve yeşil ışık yanınca, doğru cevabı buluyordu tabii burada sürekli aynı düğmelerde doğru cevapların olması da olayı "öğrenme makinesi" esprisi içine sokuyordu...

Devre tasarımı ve yapımını sağolsun rahmetli Muammer abeyim, o dönem Topraklık mahallesinde oturduğu evinde çabucak yapıverdi.....Geçer not alan ödevlerden birisi oldu ve baş köşeye oturdu. hatırlıyorum çoğu arkadaşım ısmarlama üniteler oluşturup yırtmaya çalışmış idi, sadece bir arkadaşım babası tarafından yaptırdığı ve sanırım bir kaç kişinin de denediği trafik simülasyon tasarımını hatırlıyorum ki belli idi bunlar orijinal fikir olmaktan uzaktı...”

Şimdi düşünüyorum da ne kadar muazzam bir düşünce idi böyle bir ödev verme ve öğrencileri yaratıcı tasarımlar için teşvik etmek... hatta o dönem Denizli Milli Eğitim Müdürü olan babam bile dediydi “şöyle işleyen güzel bir şey olursa biz bumu maarif müdürülüğü olarak üretirir sınıflara da ko-

yarız “gibisinden birşeyler dedi... yani o tasarım üzerinde sorulara karşın yanıtları değiştirebilen bir devre tasarım yardımı alabilseydim belki de bugünün pc’lerine benzer şeyler ortaya çıkabilir miydi tam bilemiyorum... amma şurası kesinki “öğrenme makinesi” diye duyduğum ilk andan itibaren bu fikir bana öylesine cazip gelmişti ki...

1960lı yılların başında geliştirilen ilk öğrenme-test makinesi/teaching machine diyorlarmış!

Yukarıdaki ilk tasarım makinede benim hayıflandığım yanıtları rastgele farklı şıklarla verebilme bir bakıma sağlanmış görünüyor ama prensip benzer... tabii ki benimki baya bir iptidai idi... ama düşünce olarak o andan itibaren gelmekte olan bir akımla ilgili kuşgenç beynimle bir pencere açmışım demektir...”

Elbette, bu müstesna değerdeki alim, fazıl, salih kişinin bir başka önemli eseri de “Sülale-i Silsile-i Tahire-Şecere” çalışmasıdır. İlk aşamadan itibaren “elle” yazılan ve kendi sülalesini tüm uzantılarıyla ilmek ilmek dokurcasına anlattığı ve fotolarla süslediği bu 177 sayfalık bu eser, nadide bir çalışmadır ve eşi benzerinin çok az olduğunu düşünüyorum. Bir dönem dijital ortama da geçirilip muhafazası sağlanmış olmakla birlikte mutlaka bir kitap olarak basılması gerekir. İçeriğinde pek çok tarihi anektod, anlatım, kişi ve ailelerle ilgili ayrıntılarla, Yatağan’la ilgili anlatımlar, fotolar, resimler ve soy ağacı betimlemeleriyle müstesna bir eserdir.

BIÇAKÇILIK OKULU AÇILDI

2021 Yılında Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet KUTLUHAN ve Yatağan Esnaf Odasının istişareleri ile adımı atılmış olup 2022 yılı içerisinde Serinhisar Meslek yüksek okulunda Malzeme ve malzeme işleme teknolojileri bölümü altında Bıçakçılık ve el aletleri üretim teknolojisi programı açılmış oldu.

Serinhisar Meslek yüksek okulumuz pandemi dönemi hayır-severler tarafından yapımına başlanmış ancak tamamlanmadan eksik bırakılmış bir okul iken o dönem atanan yeni müdürü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Ekinci'nin emekleri ile kalan yerlerin ve sınıflıkların birçoğu Serinhisar belediyesi desteği ile eğitim öğretime hazır hale getirilmiştir. Bıçakçılık bölümünün açılması ve okulun aktif faaliyetleri sayesinde Rektör Prof. Dr. Ahmet KUTLUHAN eksik olarak bırakılmış kısmın bıçakçılık bölümü atelyesi için üniversite desteğiyle yapılması müjdesini vererek bölüm için güzel bir adım daha atılmış oldu.

2022 yılı içerisinde YÖK tarafından onay alınıp resmî gazetede yayımlandıktan sonra Serinhisar Meslek yüksek okulu müdürü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali EKİNCİ ve Yatağan esnaf odası olarak sektörün talepleri değerlendirilmiş ve sektör için, Malzeme, kalıpcılık ve mühendislik alanlarında uzman akademi kadrosu talep edilmiştir. Uzun elemeler sonucunda 10 yılın üzerinde sanayi tecrübesi olan atelye üretim ve imalat tecrübesi olan hocalar istihdam edilmiştir.

Serinhisar'da Bıçakçılık Okulu ile ilgili bir toplantı yapıldı. Toplantıya Yatağan'dan ustalar da katıldı.

“Bursa bıçakçılık festivali esnasında PİRGE firması yetkilisi Ömer Pirge ile samimi ilişkiler kurarak PİRGE'nin üretim tesisi gezilmiş ardından Ömer Pirge Serinhisar Meslek yüksek okulunda yapılacak toplantıya kendisi ve ekibinin de katılıp destek vermek istediklerini söylediler.”

Atandıkları ilk günden itibaren Yatağan esnaf odası eşliğinde yatağan esnafları ile istişareler de bulunulup yol haritası belirlenmiş olup 16-18 Haziran 2023 yılında Bursa bıçak festivaline katılarak Esnaf ve akademi birlikte yer alıp organizasyonda tanıtım faaliyetlerine hız kesmeden devam etmiştir. Festival kapsamında yatağanda üretilen çakı malzemeleri alınarak Pamukkale üniversitesi bıçakçılık bölümü altında “Kendi çakını kendin yap” etkinliği ile festivale renk katmıştır. Festival kapsamında Fransa’dan gelen Le thiers firmasının yetkilileri ve bıçakçılık jürilerine yatağan hatrası hediye edilip bölümümüzün müfredatı hakkında bilgi verildi.

Bursa bıçakçılık festivali esnasında PİRGE firması yetkilisi Ömer Pirge ile samimi ilişkiler kurarak PİRGE’nin üretim tesisi gezilmiş ardından Ömer Pirge Serinhisar Meslek yüksek okulunda yapılacak toplantıya kendisi ve ekibinin de katılıp destek vermek istediklerini söylediler.

Temmuz ayında gerçekleşmiş olan bıçakçılık ve el aletleri üretim teknolojisi programı tanıtım toplantısına Yatağan esnaf odası, kooperatifi ve esnafları yanı sıra Bursa’dan misafir olarak PİRGE bıçakçılığın sahibi Ömer Pirge de toplantıya üç müdürü ile birlikte katıldı. Yatağan Esnaf odası yetkilileri ve bıçak ustaları tanıştılar. Ömer Bey, “Biz beş nesildir bıçakçılığa hizmet ediyoruz. Hepimiz Türkiye’de bıçakçı olarak anılıyoruz. Bütün bıçakçılar bir olmalı ve endüstriyel alanda birbirlerine destek vermeli, birbirimize bilgileri aktaralım. Hepimiz çok önemli iş yapıyoruz.

Bu proje Yatağanın projesi, bunu destekleyelim. Buraya hizmet edebilirsek ne mutlu bize” diyerek hepimize ufuk açtı. Bu arada Pamukkale Üniversitesi Rektörüyle bıçakçılık bölümünü destekleme protokolü imzaladıkları müjdesini verdi.

Toplantı kapsamında yapılan sunumda yapılması planlanan atelye yatırımlarından ve müfredat hakkında bilgilendirme yaparak bölümün misyonu ve gelecek vizyonu katılımcılara iletilmiştir. Bölüm olarak öğrencilere teknolojiye uyum sağlama, malzeme bilgisi, katma değerli üretim yapma, markalaşma ve e ticaret alanlarında eğitimler verilerek sektöre değer katacağı kanaatindeyiz. Öğrenciler bu sene 3+1 eğitim alacak olup 3 dönem okulda 1 dönemde atelyeler de eğitim alarak bıçakçılık mezunu olabilecekler. Yapılması planlanan teknolojik yatırımları ve dünyada geçerliliği olan müfredatıyla Bıçakçılık ve el aletleri üretimini teknolojik açıdan geliştirecek olan bu bölüm Türkiye’de ilk ve tek olarak açılmıştır.

TOPLANTI SONUCU KAZANILANLAR

Meslek Yüksek Okulunda uygulama olmadan olmaz. Biz birlikte daha yüksek bilgiler ve uygulamalar yapmalıyız. Yazılım programlarını destekleyelim. Yeni kalıp, lazer ve endüstri tasarımları ile ileri gitmeliyiz, bilgisayarla e-ticaret gelişmeli, markalaşmaya ağırlık verilmeli, bıçakçılığın ve el aletlerinin en üstün üssü burası olmalı ortak Kanaat’ına varıldı.

EĞİTİM VE ÖĞRETİM BAŞLIYOR

Üniversitelerin 2023-2024 yılı kayıtları için ülkemizin ilk ve tek bıçakçılık bölümüne 30’dan fazla öğrencinin kayıt yaptırıldığını öğrendik. Bıçakçılık ve el aletleri ile Yatağan’ı ve çevreyi güzel gelecek bekliyor. Yeter ki bilgili ve düzenli çalışalım. Bu arada öğrencilere de başarı dileyerek, katkı veren herkese Yatağan Dergisi olarak teşekkür ediyoruz. Ülkemizdeki 20 milyon öğrencimize ve öğretmenlerimize bu yılda üstün başarılar dileriz.

ÇOCUKLUĞUMUN USTALARI

**“Yatağan bir
el sanatları ve
ustalar diyarı olup
Yatağan’ın bizzat
kendisi el sanatları
açık hava müzesi
veya work shop
platformu gibidir
adeta.”**

Yatağan bir el sanatları ve ustalar diyarı olup Yatağan’ın bizzat kendisi el sanatları açık hava müzesi veya work shop platformu gibidir adeta. Çok değişik el sanatları ve imalathaneleri/atelyeleri, ustasının evinin içinde veya evinin yanında ya da altında faaliyet gösterir. Köyün dilinde “düggen” denirdi bu atelyelere. Her çocuk birçok usta arasında büyür, ustalar arasında el sanatlarının icrasını göre göre, birçoğuna da katılarak yetişir.

Çocukluğumdaki ustalar:

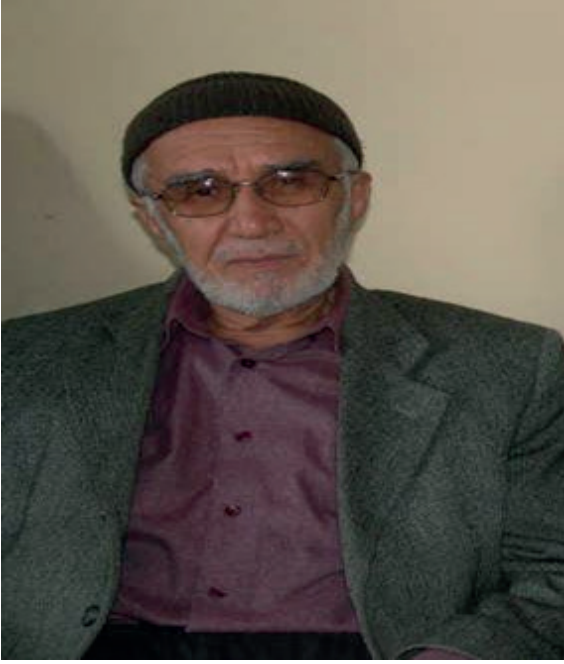
Kalaycı Hacı Hüseyin Baykara akrabamızdı, dedemin emmi oğlusunu. Hem kalaycılık ve hem de ahşap tornacılık yapardı. Evinin altında ayak pedalı ile döndürölüp çalıştırılan ahşap torna makinası vardı, ağaçtan torna işi süs eşyaları yapardı, biz de seyrederdik. Seyrederken yaptığımız yoldaşlığın ödülü olarak bize tornada şebek (topaç) yapar hediye ederdi. Bazen evinin yan tarafındaki kalay atelyesinde kalay ve lehim işleri yapardı. Zevkle seyrederdik.

Evimizin yakınında, Kalaycı Hacı Hüseyin kardeşi Semerci Abdullah dede vardı (Hamdi Baykara’nın babası), hayvanlara eyer, semer dikerdi evinin yanındaki düggeninde. Birkaç kez semer dikerken görmüştüm.

Bir de evimizin karşısında bulunan Hacıflar’ın Oda’ya dışarıdan gelen esnaf olurdu. Kalaycı gelir köyün ve çevrenin kaplarını kalaylar, bozulan-delinen-yırtılan yerler varsa onları da lehimleyip tamir ederdi. Halatçı gelir köyün ve çevrenin pamuklarını ve yünlerini hallaçla atar, kabartıp yumuşatırdı. Odanın bir odasında kalırlar, yerler-içerler, yatarlar, diğer odasında da zanaatlarını icra ederlerdi. Onlar zanaatlarını icra ederken büyük küçük fark etmez isteyen istediği kadar onları seyredebilirdi.

Yan komşumuz Sarı Mollaların Hörü yenge ve karşı komşumuz Hacıflar’ın Emine yenge yolluk dokurdu. Kadınlar eskimiş, kullanılmayacak giysi, kumaş, çaput, çorap...vs eşyalarını götürürler, onlardan yolluk dokutup tekrar kullanılır hale getirirlerdi. Geri dönüşüm nedir bilmezdik ama alası yapılırdı.

Birçok evde kadınlar halı dokurlardı. Bazı kadınlar yün eğirirler, yünü iplik haline getirirlerdi. Birçok kadın ve genç kız ayrıca

oya, gergef yapar, şişle kazak örerlerdi. Çorap ören kadınlar da vardı ama kim olduklarını hatırlamıyorum. Sonra orta mahalleden adını hatırlamadığım bir kadın örgü makinesi getirmişti de, kadınların elde birkaç günde bitirdikleri örgüyü birkaç dakika içinde bitirdiği söylenirdi. Ama yine de el işi örgü yapanlar vardı.

Karşı komşumuz Arab Ali nalbanttı, at ve eşeklerin ayaklarına çakılan nalların ve çivilerin birçoğunu da evinin yanında bulunan atelyesinde çocuklarıyla bizzat kendileri imal ederlerdi. Gelen hayvanları nallarken kendilerince bir ritim tutturarak çakarlar, ritmin güzelliğinden işini severek yaptıklarını anlardınız. Nallanan huysuz hayvanların nasıl sakinleştirildiğini de görürdünüz. Şeker yiyen atlara bile rastlayabilirdiniz. Nalbantlık yapan bir de Dedeoğlu vardı.

Kazım dedem kemik tarak yapardı. Ağzılarını babamın amcası Omar Ustaya götürüp açtırdık. Hayvan boynuzunun nasıl kemik tarağa ve bıçak sapına dönüştürüldüğünü Kazım dedemin evinin altındaki atelyede yaptığı uygulamalarından görür öğrenirdik. Hacı emmimiz (Ömer Baykara) Omar Usta'nın evinin yanında bulunan atelyedeki

alet ve makine bolluğundan gözümüz kamaşır, tarakların nasıl dişlendiğini, dişlerin nasıl tarak dişine dönüştürüldüğünü görür, aletlerin önemini kavradık.

Piyasada satılan, kesmeyen ama ezen meyve bıçaklarına bir anlam veremezdik, ama "Omar Usta'nın oğlanlarıyla yaptığı" keskin ve zarif meyve bıçağını gören "hah işte bu, meyve bıçağı dediğin böyle olacak" derdi.

Çancı Osman ile Sökeli çan yaparlarmış, nasıl yaptıklarını görmedim. Ama Denizli'ye geldiğimde Demirciler Çarşısında çan yapanları gördüm. Tahra, orak, kürek... gibi aletlerin bizim köyde de yapıldığını biliyordum ama kimler tarafından nasıl yapıldığını bilmiyordum. Demirciler çarşısında bunların yapılışlarını da gördüm, oradan geçerken duraklayıp onları seyretmekten hoşlanırdım. Köyde "pres" görmüştüm ama, "şahmerdan"ı ilk kez Demirciler Çarşısında gördüm. Bizim köylüler demiri örs üzerinde karşılıklı çekiçle dövüp şekil veriyorlardı, şahmerdan işi ne kadar da kolaylaştırmıştı.

Demiri, kimisi atelyelerde deri körüklü ocaklarda kızdırırken, kimileri de dinamolu ocakta kızdırıyorlardı. Deri körük elektriğin olmadığı zamanlardan kalma ateş alevlendirme aracı. Yapılan çakı-bıçağı sürtmek, ağız açmak için de eski dönemlerde "çark" kullanılırmış. Elektrik kullanılmaya başlayınca çarkın yerini dinamo almış. Ben deri körükleri gördüm ama, çark çevirenleri görmedim, benim çocukluğumda elektrik kullanılıyordu.

Çakı -bıçak yapan ustalar, çakı -bıçağın sapına 2şer veya üçer çivi çakıyor, sonra bu çiviye penseyle kesip hafif döverek düzeltip sapı sağlamlaştırıyorlardı. Çivinin kesilmesi esnasında kesilen parça havaya fırlıyor, hem göze/vücuda isabet etme tehlikesini oluşturuyor, hem etrafa dağılıyor ve toplaması zorlaşıyordu. Buna Necip (Apalı) dayımın bir çare bulduğu, geliştirdiği ve penseye monte ettiği aparat sayesinde kesilen çivi parçalarının etrafa fırlamadan ve dağılmadan mahal-

linde toplanma imkânı verdiği söyleniyordu. Köyde bir süre bu, Hocalar'ın Necip çivi hırdaşından da para kazanıyormuş diye konuşuldu.

Berber makasının da terzi makasının da en keskinleri bizim köyde yapıldı. En keskin "kırklık" da, "koyun makası" da bizim köyde yapıldı. Başka yerlerin makasları iyi kesmez "gev"ermiş. Berber makasının yapılışını ilkokul arkadaşım Kürtlerin Ramazan (Gökkurt) un evlerinde görmüştüm. Keskin makas nasıl anlaşılır, nasıl keskinleştirilir, neden kesmez... gibi birçok konuda uygulamalı malumat vermişlerdi. Berber ve terzi makaslarına "sındı" denirdi.

"Kırklık" yapılışını Sabiha halamın beyi Ahmet (Demirörs) dayının evlerinin altındaki atelyede görmüştüm. Zamanla koyun makası, kırklığın pabucunu dama atmış, koyun makası tercih edilir ve satılır olmuştu, halen de öyle. Şimdi de şarjlı koyun traş makineleri, koyun makasının yerini alma yarışına girdi diyorlar.

Hayri (Apalı) dayımın evinin yanındaki atelyesinde "koyun makası" yapıldı. Bıçak yapıldı. Demiri kıvrırken karşılaştığı zorluk ve düzensizliği aşmak için bir alet ve yöntem geliştirmiş dayım, böylece hem daha düzgün hem de daha az zamanda kıvrma işlemi yapar olmuş. Sonraları bunu köydeki başka imalatçılar da uygulamaya başlamışlar. Bir ara çakı-bıçak-makas işine elverişsiz demirler gelmiş köye, köydeki çakı, bıçak, makas imalatı yapan esnaf bu demirlere su vermekte zorlanmış, çeşitli sıkıntılar çekmişler. Hayri dayım bildiği her türlü sıvıda su vermeyi denemiş, sonunda aradığı sıvıyı bulmuş, makaslara su verirken kimseye göstermemiş ama evdeki pekmezler bitip, çevreden eski ucuz pekmez toplamaya başlayınca işin sırrı ortaya çıkmış.

Şemsehanım halamın evinin altındaki atelyede, beyi (Kara) Ali (Çalhan) bıçak yapar, çocukları yardım ederdi. Çakı, bıçak, makas

TÜBİTAK roketlerin bile delemmediği zırh üretti

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), roketlere karşı üstün koruyuculu "kompozit zırh" geliştirdi.

üzerine imalatçı isim ve markasını nasıl damgaladıklarını başka yerlerde de görmüştüm ama, balmumu ve kezzap kullanarak üstüne el yazısıyla yazı yazmayı da orada görmüştüm.

Dervişlerin Mustafa (Yatağan) dayı (Fatma halamın beyi), evinin yanındaki atelyesinde kemik tarak, kemik saplı bıçak yapsa da, daha çok yaptığı tamiratlarla dikkat çekerti. Bisikleti, motorsikleti arızalanan oraya götürür tamir ettirirdi. Mustafa dayı eskiden Yatağan palası ve baston da yaparmış. Yaptığı bastonlardan Ali Vehbi Aykota "Acıpayam" kitabında, "Yapılan bastonun yüzü altın ve gümüş kakmalı ve yazılıdır" diye bahseder.

Pazar günleri pazaryerinde Tenekeci Ali Osman usta yayınır, teneke, naylon, lastik alet ve edavatı tamir ederdi. İşini yaparken hiçbir şeyi gizlemez, meraklıların gözleri önünde yapardı her şeyi. Teneke ve bakır aletler, bakır kaplar eskiyince, delinince atılmaz lehimle tamir edilir, kalaylanır kullanılmaya devam edilirdi. Naylon, plastik, lastik aletler de bozulunca, kırılınca, kopunca atılmaz, Pazar günü Ali Osman amcaya götürülürdü. O da sıcak kaynak/yapıştırma yaparak tamir ederdi, al sana bir geri dönüşüm daha. Onu seyredenlerin kimisi de benzeri malzemeleri benzeri şekilde kendileri tamir ederdi.

Şoförlük çocukluğumda yeni yaygınlaşmaktaysa da bazı efsaneler dolaşırdı halk arasında. "Eskiden" derlerdi, "şoför olmak öyle kolay değildi, arabanın her arızasını

dan anlamadıkça, arabanın sesinden arızanın nerede nasıl olduğunu anlamadıkça, arızayı kendin tamir etmedikçe ehliyet vermezlerdi. Şimdi öyle mi ya, herkese ehliyet veriyorlar” derlerdi. “Ben, şoför dedin mi, Ürer’li Hâllâ’yı bilirim, Omar Usta’yı bilirim, Hocaların Hayri’yi bilirim. Araba arızalandı mı götür bunlara göster, şıppadanak arızayı bilir onarırlar. Şimdikiler nerde, ne olduğunu bilmeden vara yoğa sanayiye götürürler”... derlerdi. “Motorun arızalandı mı Dervişlere götüreceksin, yoksa kendin yapmaya kalktın mı, söktüğün malzemeleri takarken mutlaka artırırsın birinin yaptığı gibi” der gülerlerdi.

Kaynak makinesi o zamanlar benim bildiğim bir Sökeli’de bir de soğuk demircilik yapan Şeref Usta’da vardı. Demiri birbirine kaynaklardı. Sonra Semercilerin Hamdi (Baykara) amca mahallemizde bir atelye kurdu, orada hem kaynak makinesi ve hem demir kesme makineleri vardı. Onları çalışırken seyretmekten zevk alırdık. Aşağı mahallede Şeref Usta demir doğramacılık yapardı, bir gün “Patoz” yaptığını duyduk. Patozun birini sökmüş, incelemiş, bakmış, sonra aynısını yapmış dediler. Köylülerde kıskançlık ve gıpta ile karışık acaip bir gurur yayıldı bir süre, zira artık el sanatları ile yetinmiyor, “patoz” bile yapabiliyorduk.

Tarık Baykara’nın Yatağan kitabı’na göre (s,128) eskiler de bağ bahçe ilaçlama aleti “filit”i, “kamyondan otobos”u icad etmiş, yapmışlardı.

Çocuklar bu ortamda yetişir, gezer görür, inceler, evde çocukken ailesine yardım etmeye başlar, mesleği ailesinden yaparak öğrenir, çocukluktan, çekirdekten yetiştirdi. Haliyle hemen hemen her çocuğun eli alet

tutmasını bilirdi. Çocukların kendi oyuncaklarını kendilerinin yapması işten bile değildi. Çocukların kendi yaptıkları oyuncak ve oyun malzemeleri ayrı bir yazının konusu olacak kadar zengin, bahs-i diğer denilen türden bir konu.

Günümüze geldiğimizde Prof.Dr. Tarık Baykara savunma sanayiinde mermilere, kimyasal ve fiziksel silahlara karşı koruyucu ve önleyici zırhlar hakkında; Prof. Dr. Mahmud Faruk Akşit de helikopter ve uçak motorları alanında önemli buluş ve keşifler, iyileştirme ve geliştirmeler yaptılar, ülkemizin ve savunma sanayimizin yüz akı, Yatağan’ımızın medarı iftiharları oldular ve oluyorlar.

Bugün internette arama motorlarından herhangi birine Tarık Baykara, Prof. Dr. Tarık Baykara, kompozit zırh; Mahmut Akşit, Mahmut Faruk Akşit, M.Faruk Akşit, Prof. Dr. Mahmut Faruk Akşit, uçak motoru, helikopter motoru, TEİ kelimelerinden birini yazıp arama yaptığınızda, bol miktarda haber, yazı, resim, fotoğraf, video ile karşılaşabilir, detaylı bilgiler alabilirsiniz. Bunlara günden güne yenileri eklenmekte.

Örnek linkler:

Bor Karbür videosu

<https://www.youtube.com/watch?v=34jAS-2sg-PI>

Tusaş Videosu

https://www.youtube.com/watch?v=dWyhB-JSXY4s&ab_channel=Habert%C3%BCrkTV

Böyle bir ortamdan yeni yeni Prof. Dr. Mahmud Faruk Akşit’ler, yeni yeni Prof. Dr. Tarık Baykara’lar çıkmalı, çıkacak da. Buna inanıyorum. Ortam ve çocukların zanaat bilgileri buna müsait. Hem alaylı hem mektepli yeni yeni başarılı bilim insanlarının yetişmesi için Yatağan oldukça müsait bir toprak. Bu maya Yatağan’da var.

DUGGUK İBRAHİM EFE (1917-1943)

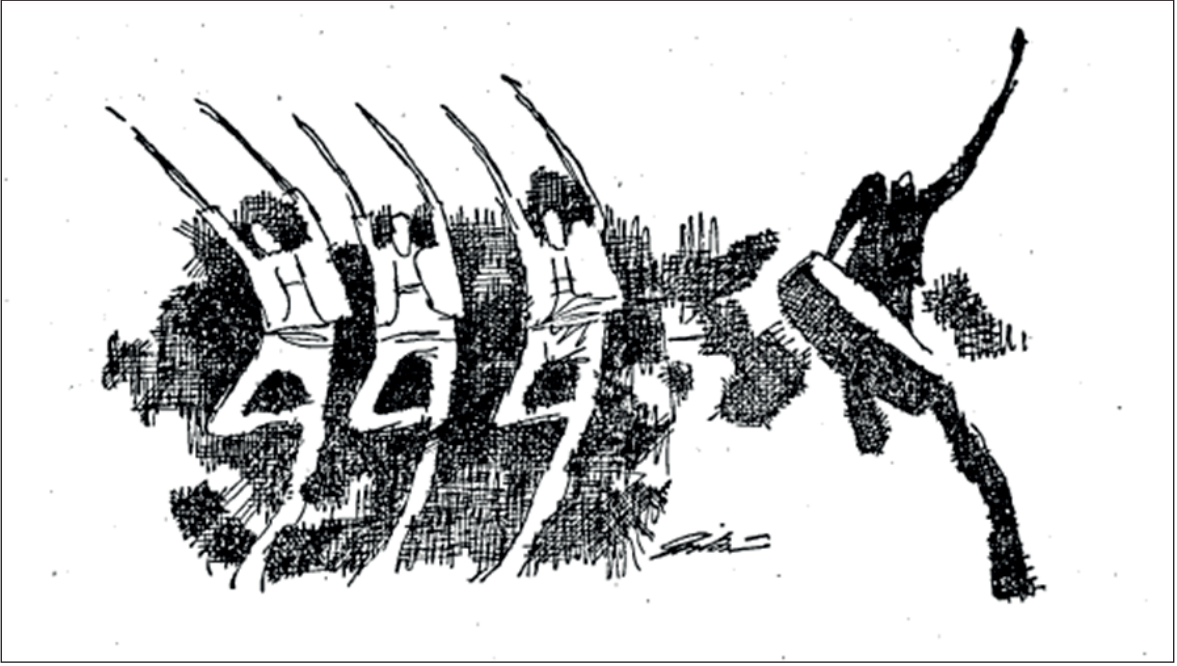
“Dugguk, aslında bir güzel görünümlü ve sesli kuştur. Söz konusu edeceğimiz İbrahim Efeyi, konu-komşu bu kuşa benzetmiş ve bu ad yayılıp gitmiştir.”

Dugguk, aslında bir güzel görünümlü ve sesli kuştur. Söz konusu edeceğimiz İbrahim Efeyi, konu-komşu bu kuşa benzetmiş ve bu ad yayılıp gitmiştir. Bu Efe, Çavuş Mehmed Efeye göre çok daha yakın bir zamanın insanı olduğundan hakkında bir şeyler bilenler hala çoktur sanıyorum. Ama ben meseleyi tam olarak çözemedimse de genç araştırmacılara çok ilginç bir konu ve biraz da malzeme bırakmayı tercih ettim.

1950 yılında bizim mahallede ilginç bir olay cereyan etti. Birisi, aftan yararlanıp hapisten çıkmış ve bizim eve çok uzak olmayan evine gelmişti. Bu evi ve yakınındaki Memillerin evini bayramlardaki çörek veya et isteme olaylarında kıt-kımıl hatırlıyorum ama ayrıntı yok. Burası yine ünvanlı bir isim Cırık Hüseyin'in evi idi.

Cırık'ın hapse düşmesine sebep olan olayı o yıllarda değil, yıllar sonra öğrendim. Yatağan araştırmacısı olarak da ayrıntılı bilmek istedim, tam olarak kendimi tatmin etmemiş olmayım ki kitaplarımda bundan söz etmedim. Şimdi ise yine kesin bilgileri değil bana bir şekilde intikal eden bilgileri nakledeceğim. Bu bilgilerin kaynağı üç rahmetli, Emin ve Ömer Amcam ile Dugguk'un yeğeni, yani ablasının oğlu Çakıroğlu Mustafa ağabeydir. Sadece o devri iyi bildiğinden değil fakat Dugguk ile ilgili bazı gözlemlerini anlatan Kâmil Amcamı da kaynaklarım arasında sayabilirim. Babam ise sadece Çakıroğlu ile Şakir Dedem arasındaki ilişkiye sorduğumda “kurt komşusunu ısırılmaz” demişti.

Olay Kefe'de geçmiş, çünkü burasını Dugguk eker biçer, kimse'nin Kefe'den yararlanmasına izin vermezmiş. Kefe'deki arazide en çok ve güzel nohut yetiştirmiş. Kâmil Amcam bir tarihte Karacay'daki değirmende buğdaylarını öğüttükten sonra Kefe'den geçerken yol kenarındaki nohutların tam yenebilecek olgunluğa geldiğini görmüş ve tarlaya dalarak nohut toplamaya girişmiş. Derken bir ses ünlemiş “ne oluyor benim tarlada” diye ve ardından Dugguk omuzunda tüfeğiyle çıka gelmiş. Görmüş ki nohutları yolan Ali Aga'nın oğludur, sadece sormuş “Sen Ali Agamın oğlu değilsin”. Olumlu cevap üzerine “biraz daha yolun, giderken de yersiniz”.

Ressam Yazar Gürbüz Azak'ın efeler çizimi

Bir gün Karaahmad'ın kahvesinde otururken kahvenin kapısında Dugguk görünmüş. İki eliyle kapıyı tutarak içerdekilere önce bir küfretmiş ve yüksek sesle şöyle demiş: "benim için ileri-geri laf eden varmış aranızda; kimse o çıksın söylesin, ben de cevabını vereyim". Kâmil Amcam kahvedeki onlarca kişiden hiç ses çıkmadığını ve bunun üzerine Dugguk'un bir küfür daha savurarak çekildiğini anlattı.

Yukarda haber kaynaklarımdan birisinin Emin amcam olduğunu belirtmiştim. Yaşıtı Dugguk da arkadaşı, belki de mektepte aynı sınıfta idiler. Aralarında bir samimiyet olduğu şu konuşmadan anlaşılıyor: "Bak Emin arkadaşım, senin bilmem kimin kızına talip olduğunu söylediler; ona ben de talibim. Sen niyetinde ısrar edersen ben çekilirim ne dersin?" Emin Amcam da çok uzaktan akrabası olan o hanım kız ile ilgili "hiçbir talebi olmadığını" söylemiş. Demek ki Babam ve Amcam çoklarının yakıştırdığı bu evlilik hakkında hiç konuşmamışlar. Bunun üzerine Dugguk o hanım-kızla evlenecektir.

Dugguk, dönemin namılı isimlerinden, efe veya kabadayı diyemiyorum, Çakır Rıza

amcanın kayın biraderi idi. Rıza Amca ise bu sıralardaki köy muhtarı Mustafendi'nin koruma görevlisi gibidir. Kâmil Amcam," ne zaman bir iş için Muhtarın odasına gitsem Çakıroğlu'nu da orada görürdüm" der. Hatta gençler Muhtar odasının önündeki sahada voleybol oynarken, Çakıroğlu soğukluktan seyredermiş.

Çakıroğlu Rıza Amca'yı 1966 yazında Yatağan medrese camii kitaplığını gözden geçirdiğim sırada da görüyordum. M.Cevat dayımla birlikte, dışarıya serdiğimiz kilim üzerinde evrak-ı metruka ve kitapları incelediğimizde onlar, yani cami cemaati ne yaptığımızı merak ederek bakarlardı. Ben bir defasında Medrese kayıt defteri parçasında 1910 yıllarına ait kesiminde onun adını görmüş, kendisine de haber vermiştim. "Evet babam galiba kaydettirmişti" demiş, başka bilgi vermemişti. Demek ki Mustafendi 'yi o yıllardan beri yakından tanıyor ve bu sebeple onun bir bakıma korumalığını üstlenmişti. Muhtemelen karşılık olarak da köy ortak malı olan Kefe'nin ekilip-biçilmesine ses edilmiyordu. Orasını kendisi bizzat değil, ama genç ve dinamik kayın-biraderi Dugguk'a terk etmiş gi-

Yatağan Kefe yaylasından bir manzara

biydi. Hemen ilave edeyim ki bu bilgiyi ben olup-bitenlere dayanarak söyledim.

Tam tarihini bilemem ama 1942 de Mustafendi'nin muhtarlığı bitip Karallar'ın Ali Karakaya muhtar olunca durum değişti. Köylüler artık Kefe meselesini daha yüksek sesle söz konusu etmeye başladılar. Bu sırada Muhtar da köy/kır bekçisi olarak Cırık diye bilinen komşusu Hüseyin'i tayin etmişti. Bir yandan da Dugguk'un Kefe'den indirilmeye zorlanması meselesi vardı. Bu sırada bir rivavete

göre çapkın mizaçlı olduğu söylenen Dugguk ile söylentiler de yayılmış. Bunun sebebinin Dugguk'un öldürülmesine gerekçe gibi tasarlandığı da akla geliyor.

Bir-iki ay geçtikten sonra tüfeği elinde Cırık ile Dugguk Kefe'de karşılaşırlar. Olayın şahidi olan Çakıroğlu Mustafa ağabeyden dinlemiştim. Bu sırada ismini hatırlayamadığım bir Yatağanlı da , olayın bir başka şahidi Hacıfelerin Osman'dan ve belki mahkeme safahatından duyduğundan, "evet aynen böyle olmuş" diye tasdik etmişti. İkilinin boğuşmasında üstün gelen Dugguk olmuş, Cırık'ın tüfeğini elinden almış ama sonunda "belanı benden bulma" diye iade edip çekip gitmek istemiş. Ama Cırık hemen dönüp tüfeğiyle ateş etmiş ve Dugguk orada can vermiş.

Kefe'nin en iyi ürünü nohut idi; nitekim Ömer Baykara amcam, arkadaşı Dugguk'u bir salı günü evinde ziyaret etmiş. Dugguk, ertesi günü Karük Bazarında satmak üzere, ambarından nohut ölçüp çuvala doldurmakta imiş. Birbirlerine çok samimi olan Ömer Amcam "ama arkadaş demiş, bu nohutlar Kefe'nin mahsulü, orası ise senin tapulu yerin değil, öyle değil mi" dediğini nakletmişti amcam. Dugguk, bunun üzerine şöyle demiş: "Ama orasını ben sürüp ektilim ve gözettim, ama yine de içimde azıcık şüphe var, zaten bir zaman sonra oradan ineceğim". Fakat kaderin hikmeti Kefe'den Dugguk'un kendisi değil, cenazesi inecektir.

Ressam Yazar Gürbüz Azak'ın efeler çizimi

Latif KAYA

YILDIZLI ÇAM PALAS OTEL

Yıl yanılmıyorsam 1967. Eyüp Yıldırım, Hüseyin Bağcı, Latif Kaya üç arkadaş Serinhisar Ortaokulu’nu bitirip, Bolu Orman Tekniker yatılı okumak için İzmir’e imtihana gidiyoruz.

İzmir’i bilen daha önce giden ben varım. Dayım Hacıbekirlerin Halil Altıntaş oğlu Hayrettin Altıntaş (biz ona Mustafa diyoruz.) ilkokulu üçten dörde geçtiğimiz yıl yine anamla beni İzmir’e götürdü. Dayımın evi Bayraklı’daydı, üst sokak merkez camiye yan sokağın biraz ilerisi kiliseye çıkıyordu. Dayım ilk gençlik yıllarında İzmir’e gitmiş tarakçılık yapıyordu. Yaptığı kadın erkek tarağının hammaddesi Almanya’dan getirttiği sellevit idi.

Fuar zamanı paraşüt kulübesinin yanındaki satış için yapılan dükkanlardan kiralamıştı. Sağ yanımızda çantacı sol yanımızda terlikçi vardı. Tarakları duvara dizdiğimiz iplere yerleştiriyorduk. Işık vurunca parlıyor dikkat çekiyor masanın üzerindeki taraklardan ziyade iptesergilenen taraklar satlıyordu. Fuara akşamüstü dört gibi gidiyor parlatıp getirdiğimiz tarakları valizden çıkartıp ipe diziyorduk. Günün sonunda son tren gece saat birde banliyö treniydi ona yetişiyorduk. Bir gece köylüleri gördüm, Çonnan Hüseyin abi şapkayı hafif yan getirmiş hele Mustafa’nın dükkanına bakın iki dene kız var diye arkadaşlarına söylerken duydum, tuvaletten geliyordum. O yıllar-

**“İzmir’de
tanıdığımız yoktu.
Köyden çıktık üç
kafadar ondört
onbeş yaşlarında
üç çocuk. İzmir’i
bilen ben o da
Bayraklı, Konak,
Basmene, Alsancak
o kadar.”**

*Soldan itibaren Yaşar Aşçı, Eyüp Yıldırım, Latif Kaya
ortaokul yıllarında...*

*Hüseyin Bağcı ve Latif Kaya (soldan 2. Ve 3.)
Kızılhisar'da ortaokul yılları...*

da belediye otobüsü fuara giderdi. Köylüler fuarda yeniliklere bakarlar gezerler eğlenirlerdi.

Dayım kasaya beni oturturdu. Fuar sonunda dayım o yılki kârı ile sıfır burunsuz THAMES marka minibüs aldı. Köye geldi o minibüs Gökçülen Veli agamın gelin arabası oldu şoförü de Kullan Hasan Ali abi idi. O yılın bereketi dayım bana çanta üst baş aldı. Sınava gittiğimizde ise dayım Almanya'ya işçi olarak gitmişti.

İzmir'de tanıdığımız yoktu. Köyden çıktık üç kafadar ondört onbeş yaşlarında üç çocuk. İzmir'i bilen ben o da Bayraklı, Konak, Basmane, Alsancak o kadar. Hüseyin Bağcı'nın köylüsü meşhur Sarı Kemal var. Muhasip Hasan Arıkan amcanın kardeşi Kemal Arıkan. İzmir Emniyet Müdürlüğü'nde galiba Asayiş Şube Müdürü'ydü. Çok meşhur olduğunu biliyorduk hangi şube müdürü olduğunu bilmiyorduk. İzmir'e vardık yanımızda üzüm sepeti Kemal Bey'in evi Güzelyalı'da. Nasıl gittik hatırlamıyorum evi bulduk kapıdan içeri girdik hanımı dışarı çıkıyormuş. Oğluna bizi emanet etti. Bizi alt kata deniz kenarına aldılar. Burası romanlarda okuduğumuz İstanbul yalılarının bir yerdı sanki. Biz kendi aramızda "burda ne yaşanır be insan kolay kolay ölmez" diye konuşuyorduk. Oğlu giyindi telefonla konuştu bizi Basmane'nin arka taraflarında olan Ferah Otel'e getirdi. Uzun boylu hızlı yürüyordu ona yetişmemiz için

bizim koşar adım yürümemiz gerekiyordu. Babasına bizi teslim etti ve gitti.

Bizler Kemal amcanın elini öptük ve kendimizi tanıttık tabi önce Hüseyin Bağcı tanıttı sonra ben ve Eyüp kardeşim. Kemal bey otel sahibine bunlar benim yeğenlerim imtihana gelmişler, okuyacaklar bunlara sen göz kulak ol dedi. Bize de paralarınızı verin ihtiyacınız kadar alın dedi. Otel sahibi bize ucuz tarife uyguladı yer bulduğumuza şükür. Fuar zamanı otel dolu. Bize bahçeye orta yere çamın altına üç karyola çıkardık yattık. Hangimizin aklına geldi bilmem açık hava yıldızlı ÇAM PALAS OTELİ yıldızları seyredip uyuyalım dedi. Sabah kahvaltısından sonra sınava gittik. İlk gün klasik yazılı olduk ikinci gün kompozisyon da Rauf Denктаş'ın oğluna yanlarında olduğumuzu belirten mektup yazdık. Sonucu bildiririz dediler hâlâ bekliyorum devlet gereğini yapar. Havamızı aldık. Fuarda gezdik en güzeli aynalardı. Göl gazinosuna göremedik amma dışarıdan Zeki Müren'i dinledik. Kemal beyin tembihi ile her yere üçümüz beraber gidiyorduk. Birbirimizden hiç ayrılmadık. Konak'tan otele gideceğiz Kemeraltı'ndan geçerken mezarlık başı yoluna geçeceğiz. Ben sola baktım yol boşaldı sağa baktım boşalınca adımımı atacakken Eyüp koluyla bana geriye doğru vurdu. Adımımı ileri değil geri attım bir BMC kamyon hızla burnumun dibinden geçti orada biraz durduk kendime geldim daha sonra otele gittik. Otele her gün ayrı yoldan geliyorduk aynı yolu iki kere üst üste gitmedik. Kemal bey öyle tembih etmişti. Nasıl döndüğümüzü hatırlamıyorum.

Bizler hep aileden ayrı okuduk. Bu özgürlük değildi. Zorluğu, bir odada kal yemek bulaşık ders çalış evi süpür çorap yıka ayak kabıyı boya tatil günü köye git bir haftalık ekmeğini getir. Gençler bu günlerin kıymetini bilip çalışın her külfet nimet getirir külfetsiz nimet yoktur.

Allah ölenlere rahmet eylesin dünyada kalanlara hayırlı ömürler versin.

SELAMİ ŞENEL HOCA: “DİN EĞİTİMİ İSTİKLALİMİZİN SİGORTASIDIR”

“Yurtta yatsı
namazlarından
sonra muhakkak
Tebareke Suresi’ni
okurdum. Riyadan
Allah’a sığınırım,
kardeşlere bir
tavsiye sadedinde
söylüyorum.”

Hocam uzun yıllar emek sarfettiğiniz “Denizli Medreseleri” isimli çalışmanız Denizli Büyükşehir Belediyesi yayını olarak basıldı. Tebrik ederiz. Kitap mahalli bir çalışma olmakla beraber Osmanlı’da din eğitim ve öğretiminin yaygınlığı, medrese ve hocalarının toplumdaki rolleri, halkı irşat hususundaki yeri ve önemine dair önemli bilgiler ihtiva ediyor. Kitapla mülakatımıza geçmeden önce okuyucularımızın sizleri tanıması için hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

Euzu billahi mineşşeytanirrahim. Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdülillahi Rabbil âlemin vesselatu vesselamu alâ rasulina Muhammedin ve alâ alihi ve sahbihi ecmain.

Efendim, 1946 Denizli Yatağan doğumluyum. Babam rahmetli (Akif Şenel) leblebicilik yapardı. Mesleğinin ağır bir tarafı vardı. Nohut çuvallarını indirir, kaldırır. Ben ortaokul ikinci sınıfta iken artık zorlanmaya başladı ve bıraktı. Köyde bir bakkal vardı. Bir müddet onun yanında çalıştı. Daha sonra bıçakçılar kooperatif kurdu. Malum Yatağan

bıçaklarıyla meşhur bir yer. Babamın muhasebe işleri, hesabı kuvvetliydi. Yazısı da güzeldi. Muhasebe işine aldılar. Oradan emekli oldu. Emekli olduktan birkaç sene sonra da rahmetli oldu. Annem hoca kızıydı ama babasını hatırlamıyor. Dört beş yaşında iken babası vefat etmiş.

İlkokulu Yatağan’da, ortaokulu Acıpayam Ortaokulu’nda okuduk. Ortaokul bitince 1960’ta ihtilalin olduğu yıl o zaman Denizli’nin tek lisesi olan Denizli Lisesi’ne kaydolduk. Beden gel işimi m çok zayıftı. 1.3032 boyundaydım. İlk dersimiz olan biyoloji dersinde öğretmen beni ortaokul talebesi zannederek “Senin ne işin var bu sınıfta?” diye çıkmıştı. O yıl sınıfta kaldım. Ertesi yıl da hasta olacak diye okuldan aldılar. 1960-61, 61-62 eğitim dönemi iki yıl dinlendik.

KUR’AN ÖĞRENİMİ İHMALE GELMEZ

Bu dinlenmenin bir faydası oldu. Kur’an okumasını öğrendim. Öyle olmasa belki öğrenemeyecektik. O da şöyle oldu: Köy hayatı haliyle bağ bahçe işleri var. Sabahleyin erkenden

kalkar camiye gideriz. On on beş dakika okuruz. Haydi bağa. Ertesi gün belki dinlenme, ertesi gün yine aynı şekilde. Çok fevkalade bir Kur'an eğitimi olmadı. Ama Allah rahmet eylesin hocamız çok titizdi. Tam öğrenmeden geçirmezdi. Öğrenme hususunda da teşvikleri olurdu. Böyle altyapımız oldu. İleride bahsi gelir biz ilahiyat fakültesinden bir saat Kur'an dersi görmeden mezun olduk. O zaman öyleydi. Eğer fakiri imam hatibe veya dini eğitime yönlendirselelerdi hafız da olabilirdik Allah-u alem.

Bir ayeti kerimeye iki üç defa baksam ezberliyordum. Fakat böyle bağ bahçe işiyle beraber gidince tam bir dini eğitimimiz olmadı. Daha sonraları kendimiz ilerletmeye çalıştık.

Burada yeri gelmişken kardeşlerimize bir tavsiyede bulunayım: Yavrularımızın bilhassa hafızalarının berrak olduğu yaşlarda Kur'an öğrenimini asla ihmal etmeyelim. Zamanımızda çocuklarımızın kulağını ve gözünü meşgul eden fuzuli, zararlı şeyler çoğaldı. Göz ve kulak gönlü besler. Çocuklarımızın ağzından giren lokmalara dikkat ettiğimiz gibi göz ve kulağından giren şeylere de hassasiyet göstermeliyiz. Yavrularımızın gözünü ve kulağını Kur'an ile meşgul edersek, onlarla Kur'an-ı Kerim arasında bir gönül rabitası tesis etmiş oluruz. Ayrıca çocuk yaşlarda yapılan ezberler hafızada daha kalıcıdır. Bunu ertelememek gerekir. Belki daha uygun bir vakit bulunmaz, bir iki yaz tatili boyunca aldığı dini öğrenim o yavrumuzun ahiret hayatının sermayesini teşkil eder. Ezber' kuvvetli, istidat görülen yavrularımızı da hafızlığa teşvik edelim. Din eğitimi istiklal ve istikbalimizin sigortasıdır. Bunu Milli Mücadelede yaşadık.

Şimdi imkanlar müsait elhamdülillah. Bizim zamanımızda oldukça dardı. Üç beş kuruş aileye destek olsun diye tarlalarda çalışırdık. Bu iki yıl kayıptan sonra 1962'de liseye tek-

Selami Şenel Hoca

rar başladık ve 1965'te Denizli Lisesi'nden mezun olduk. Hedefim ilkokul öğretmeni olmaktı. O zaman liselerle öğretmen okullarının arasında altı fark dersi vardı. Fark derslerini verip öğretmen olmak niyetindeydim. Babamın beni üniversite okutma imkânı yoktu. O niyetle üniversiteye müracaat etmedim. Müracaatların bitmesine bir iki gün kala müdür yardımcısı hocamız "Selami sen niye müracaat etmedin?" dedi. "Ben ilkokul öğretmeni olacağım hocam. Üniversiteye gitmeyeceğim." dedim. "Şu müracaat kağıdını al, doldur getir! Yine öğretmen olursun. Hele imtihanlara bir gir bakalım." dedi. Hocamın teşvikiyle müracaatımızı yaptık.

İlk defa o yıl Türkiye genel' üniversite giriş sınavları yapılmaya başlamıştı. O zamana kadar tahmin ediyorum her fakülte kendisi imtihan ederek öğrenci alıyordu. İmtihana girdik. Neticeler geldi. Altı tercih hakkımız vardı. Benim birinci tercihim ilahiyattı. Edebiyat, Orman, Tarih ve Siyasal fakültelerini de yazmıştım.

O zamanlar tercih sonuçları gazetelerde neşredilirdi. Duyduk ki yayınlanmış. Gazeteyi aldım, baktım ilahiyat Fakültesi. Okuma ümidim yok tabi. Gidemeyeceğiz, biliyoruz. Gazeteyi cebime soktum. Köye döndüm. Rahmetli babam gazeteyi gördü. "Ver gaze-

teyi bir bakayım.” dedi. Adımı gördü, bayağı düşündü. “Gidelim, kaydettirelim bari” dedi.

Rahmetli babamla Denizli’ye geldik. Bir palto bir de kol saati aldı. Mahrumiyet zamanları... Lisedeyken benim hiç paltom olmamıştı. Üç sene paltosuz gidip gelmiştik.

RECEP YAZICIOĞLU MESCİT ARKADAŞIMIZDI

Ankara’ya gidip ilahiyat fakültesine kaydolduk. Bir müddet Kütahya ilinin yurdunda kaldıktan sonra Hukuk yurdunda sıram geldi. Oraya geçtim. Kaldığımız yatakhane katında mescidimiz vardı. İlahiyatçı hafız arkadaşlar, abiler vardı. Onlar imamlık yapar, cemaatle namaz kıldık. Hatta Denizli valisiyken trafik kazasında vefat eden merhum Recep Yazıcıoğlu bizim mescit arkadaşımızdı. Beraber çok namaz kıldık o mescitte.

Yurtta yatsı namazlarından sonra muhakkak Tebareke Suresi’ni okurdum. Riyadan Allah’a sığınırım, kardeşlere bir tavsiye sadesinde söylüyorum. Bir ay sonra baktım ezberle okuyorum. Ezber yapamıyorum diye üzülen kardeşlerimize tavsiyem her gün aynı şey okunursa bir müddet sonra kendiliğinden ezberlenmiş oluyor.

İkinci sınıfın yaz tatilinde Ankara’da kaldım. Niyetim Ankara’nın civar köy okullarının birinde öğretmenliğe başlamakta. Lisede fark dersi aldığımızdan öğretmen açığı olan yerde vekil öğretmen olarak vazife alabiliyorduk. Bu niyetimden amcamın bir arkadaşım vasıtasıyla haberi olmuş. Amcam Remzi Şenel Denizli milletvekili idi. Beni çağırttı. Gittim. “Niye gitmedin köye?” dedi. “İş arıyorum.” dedim. “Sizin milletvekili amcanız var kendiniz mi iş arıyorsunuz?” dedi. “Amca babamın durumunu biliyorsun. Beni zor okutuyor. Ona yükü olmak istemiyorum. Ailenin en büyüğüyüm. Daha geride dört tane daha kardeşim var.” dedim. “Peki ne arıyorsun?” dedi. “Ankara’nın kazalarına gideceğim. Lise mezunu

olarak köy ilkokullarında öğretmen vekilliği hakkımız var. Hangi köyde vekil öğretmen açığı varsa orada vekil öğretmenlik yapacağım.” “Okul ne olacak?” dedi: “Okulu idare ederiz. Devam mecburiyeti yok. Hocalar da idare ediyor. Arkadaşların içinde imamlık yapan var, vaiz olanlar var. Değişik yerlerde çalışanlar var.” dedim. “Öyle olmaz.” dedi. Amcam Diyanet’e soruyor. Vekil memur olarak çalışabileceğimi söylüyorlar. Nihayet Altındağ Müftülüğünde vekil memurluğu başladık Bir yandan memuriyet bir yandan ilahiyat öylece devam ettik.

“EMEKLİ OL, BERABER ÇALIŞACAĞIZ”

1969 Yılı’nda ilahiyat Fakültesinden mezun olduk. Bir müddet sonra da Denizli Müftülüğünde müftü yardımcısı olarak vazifeye başladık. Bu esnada askerliğim geldi. Kardeşimin de gelmişti. Babam “İkinizi birden göndere-meyeceğim.” dedi. Öğretmenlerin askerliği tehir ediliyordu ancak Diyanet personeli için böyle bir imkân yoktu. Ben de öğretmenliğe müracaat ettim. Pamukkale Ortaokulu’nda öğretmenliğe başladım. Bir müddet orada öğretmenlik yaptıktan sonra Denizli Öğretmen Okulu’na din dersi öğretmeni olarak tayin edildim. Askerlik vazifemizi yapıp geldik. Döndüğümüzde Milli Eğitim’de düzen değişmişti. Yeni düzenin adamları Öğretmen Okuluna kendi görüşlerinden arkadaşlarını tayin etmek istediler. “Seni buradan alacağız.” dediler. Sağlık Koleji, İmam Hatip Okulu, Cumhuriyet Lisesi’nden birini seçmemi istediler. İmam Hatibi tercih ettik.

1976’da Denizli İmam Hatip Okuluna tayin olduk. On altı yıl burada öğretmen olarak çalıştık. 1992 Yılında merhum Ali Ege Ağabey bir gün yanına çağırdı. “Kaç sene oldu memurluk hizmetin?” dedi. “Ağabey, önceki müftülük memurluklarımla beraber yirmi beş yılımı doldurdum.” dedim. “Hemen emeklilik dilekçeyi veriyorsun. Beraber çalışacağız.” deyince dilekçeyi verip emekli olduk.

Hocam merhum Ali Ege Ağabey'den söz almışken manevi yol ile tanışmanızı da anlatabilir misiniz?

İmam Hatip'te öğretmenlik yaptığım yıllarda okulun uzak olduğundan yemeği güvendiğimiz bir pideci vardı oradan yerdik. İki arkadaş beraber öğle aralarında gidip gelirdik. Ünal Hoca merhum yolda evliya menâkıbeleri anlatırdı. Ben de "Allah Allah bunlar ne kadar güzel şeyler. Ben ilahiyatçıyım. Ünal Hoca edebiyatçı. Bunları benim anlatmam lazım. O bana anlatıyor. Ben bilmiyorum" diye hayret giderdim. Böyle gidip geliyoruz. 1978 Yılı'ydı. Bir gün Ünal Hoca "Hocam, bu pazar günü bize gelebilir misiniz?" dedi. "Hayırdır hocam?" "Aydın'dan Mehmet Balcı isminde bir ağabey gelecek. Şöyle birkaç ağabeyi davet ettim onlar da gelecek." dedi. Davet ettikleri içinde tanıdığım da vardı. Gittik.

Mehmet Balcı Abi sohbet etti. Sohbetten sonra Ünal Hoca fakiri işaretle "Bunların içerisinde şu arkadaş var ama bilemiyorum." demiş. Mehmet Abi odaya çağırdı. Selam kelimadan sonra "Kardeşim az evvel bize yemek ikram ettiler. Bu iki üç çeşit yemeğin üzerine en son tatlı ikram edecek olsalar onu yemez misin?" dedi. "Yerim" dedim. "Kardeşim şimdi sana tatlı ikram edeceğiz." dedi. Anlattı. Davet etti.

O zamanlar tasavvuf hakkında hiçbir bilgim yoktu. Kabul etmedim. Aradan iki veya üç ay geçti. Ünal Hoca yine evine davet etti. Doktor Dursun Abi, Mehmet Balcı, İlhan Armutçuoğlu Abi geldiler. Doktor Abi sohbeti açtı. Bir müddet sohbet ettikten sonra sohbeti İlhan Abi'ye bırakıp kendi ayrı bir odaya geçti. Meğer ders görüşmesi varmış. Fakir, İlhan Abiyi yeni görmüyordum. İzmir'de üç haftalık bir kurs görmüştük. O zaman İlhan Abiyi orada görmüştüm. Uzun boyuyla dikkatimi çekmişti. Fakat bir muarefemiz olmamıştı. İlhan Abi sohbe başladı. Böyle can

Selami Şenel ve annesi Hasibe Şenel...

kulağıyla dinlerken birisi omzuma vurdu. Sessizce kalktık, elimden tutup Doktor Abi'nin bulunduğu odaya soktu. Kapıyı kapattı. "Selamünaleyküm. Aleykümselem."

"Hoş geldiniz efendim." "Sen de hoş geldin "Tanıyalım." "Ben Selami Şenel, Denizli İmam Hatip Okulu'nda öğretmenim " Doktor Dursun Aksoy Abi sohbe başlamadan kendini tanıtmıştı. Doktor Dursun Abi anlatmaya başladı "Kardeşim böyle böyle bir yol var, Arkadaşlar seni işaret ettiler. Katılmak ister misin aramıza?" Bu sefer "Peki efendim." dedik.

O zamana kadar tasavvuf- tarikat bunlarla alakalı bir malumatımız yok. Denizli Medreseleri' üzerine çalışırken müftü Ahmed Hulusi Efendi'nin oğlu Fevzi Müftüler laf arasında "Şöyle sağlam bir Halidi cemaat bulsam katılacağım." demişti. Halidilik filan hiç duymamışız. İlahiyat mezunuydum o zaman.

Velhasıl merhum Ünal Hoca'nın bizi Doktor Dursun Aksoy Abi ile buluşturması vesile oldu. Cenab-ı Hakkın ikram-ı ilahiyesi şüküründen acizim. Daha sonra 1980 yıllarında merhum Ali Ege Ağabey Denizli'ye vazifelen-dirildi.

Hocam kitabınızda çalışmanızın ilahiyatta-ki bir hocanızın tavsiyesi ile başladığından bahsediyorsunuz. Çalışmanızın hazırlanışı ve yazılı sureti hakkında bilgi verebilir misiniz?

1969 yılında fakülte son sınıfta iken, bir gün Hadis dersi hocamız Prof. Dr. Tayyib Okiç Bey “Arkadaşlar, inşallah fakülteyi bitiriyorsunuz ve her biriniz Anadolu’nun değişik vilayetlerinde vazife alacaksınız. Biliyorsunuz Anadolu daha önceleri değişik bölgelerinde ileri derecede olmak üzere, ilim yatağı idi. Bugün ilim olarak ismini bildiğimiz fakat kendisine ulaşamadığımız eserler vardır. Gittiğiniz bölgelerde bu sahada araştırma yaparsanız ve böyle eserler ile karşılaşsanız, bunları ilim alemine kazandırmış olursunuz...” demişti. Denizli’ye tayin olunca medreselerin son dönemlerine yetişmiş ve biraz medresede okumuş zatlardan hayatta olanlar vardı. Onlardan bazılarıyla görüştüm ve hocamızın tavsiyelerini aktardım. Ümit verici bir söz söyleyen olmadı. Bunu, o yıllarda anne ve babası Denizli’de okuduğu için sık gelip giden, yakından tanıdığım Tarih Profesörü Prof. Dr. Tuncer Baykara’ya anlattım. O da bana son dönem Denizli ve kazalarındaki medreselerin isimlerinin bulunduğu 1318/ 1900 yıllarına ait salname sayfalarının fotokopisini vererek buna göre çalışabileceğimi söyledi. Bunun üzerine kitap arama yerine medreseler ve müderrislerine yönelik çalışmaya başladım. Önce İslam’da eğitim, medreseler ve kuruluşları, İslam Tarihinin değişik dönemlerinde ve Osmanlılarda medrese eğitimi, en son Cumhuriyet Döneminde Dini Eğitimle ilgili bazı bilgilerden sonra Denizli Medreseleri ile ilgili bilgileri derlemeye çalıştım. Ulaşabileceğim yazılı kaynak bulma sıkıntısı, bir de canlı kaynak dediğimiz yaşlıların azalması, önce yaşlılarla görüşmeye yöneltti. Elimde Denizli medreselerine alt liste, biraz okumuş olan her yaşlıya sorma-ya başladım. Notlarda görüleceği gibi, umduğum cevapları alamadığım çok kişiler oldu. Maalesef umduğumu bulamadım. O yıllarda ulaşım imkanlarının zorluğu, öğretmenlikten artan zamanın azlığı gibi sebeplerden dolayı

listelerde bulunan kazalara ve köylerine gidip yerinde araştırma yapamadım. Bu gecikme de o medreseleri ve müderrisleri bilen zevatın birçoğuna ulaşamamasına sebep oldu. Dolayısıyla arzu ettiğim bilgileri de derleyemedim. Bu arada beni çok üzen bir hadiseyi aktarayım. Müderrislerden birinin oğlundan, babasını anlatmasını istemiştım. Bana “Ben o zaman küçüktüm, bilmiyorum eğer siz bir şeyler bulursanız gelin bana babamı anlatın.” diye cevap verdi. O günden sonra araştırdığım: zatların neslini, tespit edebildiğim torunlarına kadar yazmaya çalıştım. Olur ya bu çalışma kitaplaşır da bunlardan birinin eline geçerse, dedesini, babasını bilsin diye. Eğer bu araştırmaya 1940’lı yıllarda başlanmış olsaydı, bizzat medresede okuyan pek çok zevata ulaşma imkânı olurdu. Mesela 1938-1948 yılları arasında Muğla Müftülüğü yapmış olan Diyanet İşleri eski Başkanlarından merhum Ah Rıza Haksen müftülük yaptığı o yıllarda “Muğla Menteşe Büyükleri” isminde bir eser hazırlamış ve o bölgede yetişen 150 zatın hayatını kitaplaştırmış. Anlattığına göre bunlardan bazıları o zaman hayatta idi. Bu tür çalışmalar Osmanlıda din eğitim ve öğretiminin kılcal damarlar gibi memleketin her yerine nasıl ulaştığını gösteriyor. 1980’lerde başladığım çalışma 2000’li yıllara kadar uzadı. Böyle bir çalışmadan haberi olan bazı arkadaşlarımın teşvikleri, bu işe meraklı olan bazı arkadaşların destekleri ile elimde bulunan notları derlemeye muvaffak oldum. Umduğum gibi olmamasına rağmen fakiri teselli veren bir yönü var. Kendi yaşadıkları günlerde Anadolu’nun eğitim ve kültür hayatına hizmetleri olan bu zatların adının rahmetle anılması. (Devam Edecek)

(Altınoluk Dergisi 448. Sayı-Haziran 2023)

Bu konuşmanın yayınına izin veren
Altınoluk Dergisi yetkililerine teşekkür ederiz.

Söyleşi:
Mustafa Nadir
ÖNAY

AVRUPA'DAKİ HEMŞEHRİLERİMİZLE KONUŞMALAR -3- AHMET GÖCEN İLE BERLİN'DE GEÇEN BİR ÖMÜR

2014-2016 yılları arasında Avrupa ülkelerinde yaptığımız çekimlerle tamamladığımız TRT'de yayınlanan Korkuyorum belgesel dizi programı için çok sayıda hemşehrimiz ile de görüştük. Onların deşifresini de peyderpey yayınlayacağız. Bu konuşmalarda onların gurbet macerasını değişik açılardan ele aldık.

“Babam Mehmet Göcen 1969'da önce batıya gelmiş, Ulm kentine. 6 ay orada bir demir fabrikasında çalışmış ondan sonra Berlin'e gelmiş.”

Bize biraz kendinden bahseder misin? Berlin'e ne zaman geldin?

Denizli Yatağan doğumluyum. 1979'da Berlin'e geldim. Ve o zamandan beri de burada yaşamaktayım. Orta okulu bitirdim. Babam mükafat olarak buraya gezmeye getirdi. O arada Türkiye'deki olaylardan dolayı burada kaldım. Sonra babam göndermedi. Okuyacaksan burada oku dedi. 2 sene burada okula gittim sonra baktık burada okuma imkânımız yok. Yani başaramayacağız. Bir kamu kurumuna girdim. 31 senedir de bu iş için çalışıyorum.

Baban burada ne iş yapıyordu?

Babam Mehmet Göcen 1969'da önce batıya gelmiş, Ulm kentine. 6 ay orada bir demir fabrikasında çalışmış ondan sonra bir Berlin'e gelmiş. Berlin'de bakmış ortam güzel. Burada devlet iş yerinde iş bulmuş gezmeye geldiğinde. Ben gitmeyeceğim burada kalacağım demiş ve o zamandan sonra Berlin'de yaşamaya devam etmiş. Tek başına kalıyordu o zaman. Orta okulu bitirdikten sonra beni buraya getirdi. 1979 yılıydı. Burada 2 sene hazırlık okuluna gittim, Almanca öğrenmek için. Biraz Almanca öğrendik. Burada üniversiteye gitmeyi başaramadık. Meslek yapalım dedik. O zamanlar insan meslek için çok uğraşırdı. İmtihana katıyorlardı. Senin bilmediğin soruları soruyorlardı, yapamadık. Ba-

bamın şansıyla bir hastaneye girdim, depocu olarak çalıştım. Özelleştirildi. Ben oradan özele geçmeyeceğim dedim. Başka bir hastaneye naklimi aldurdım. 6 sene sonra orası da özelleşti. Tekrar itiraz ettim devlet içinde kalacağım dedim. Beni zorla çalıştırdılar. 2002 yılından bu yana şantiyede, belediyede çalışıyorum.

Nerede oturdunuz, Almanlarla mı Türklerle mi kaldınız?

Benim binada 5 Türk 5 Alman var. Aşağı yukarı 26 senedir aynı binadayım. Hepsiyle de gayet iyi geçiniyoruz. Biz onların onlar da bizim bayramları kutluyorlar. Gayet normal bir ortamda yaşıyoruz.

Baban gelmiş sen gelmişsin çocukların durumu nedir onlar nerede yetiştiler?

Çocuklarım hepsi burada doğuma büyüme. Bir oğlum meslek edindi satıcılık üzerine. Üniversiteye gitti, o da yapamadı. 2.ci oğlum meslek yapıyor, bilgisayar üzerine. Bu ikinci senesi, bitmek üzere. Kızım var 9. Sınıfa gidiyor. Onun okumaya hevesi var. Bizim Türk çocuklarında sınıfta ne kadar iyi olursa olun hele örtülü kızsız not hemen otomatikman 3'e düşünüyor. Alman vatandaşı da olsa hemen not kırıyorlar. Türklere ve yabancılara karşı ne kadar kafası çalışırsa çalışsın Alman çocuğu 5 alıyorsa bizimkiler 2 veya 3 alır. Bir ayrımcılık var yani ne kadar şikayetçi olsak da engelleyemiyoruz.

Ne tür ayrımcılıklarla karşılaşıyorsun?

Kendi çocuklarım hepsi Alman vatandaşı olarak bir yere gittikleri zaman ilk baktıkları siyah kafa bu yabancı. Hemen bunu göz önüne alıyorlar. Yani artık ne kadar kâğıt üzerinde Alman olsan da görünür olarak yabancısın. Biz Türkiye'ye gittiğimizde nasıl Almancı diyorlarsa burada da Türk diyorlar.

Türken raus ne demek?

"Türklen raus" Türkler dışarı demek. Bunu bazı kesimleri söylüyorlar. Ama biz onlara al-dırış etmiyoruz. Biz 25 senedir Almanlarlayız, onlarla çalışıyorum. Ne kendi iş arkadaşlarım olsun öyle bir şey duymadım. Ramazanlar olsun bayramlarımız olsun bize saygı gösterirler. Tabi bazı tutumları olanlar var %50 de olmasa %30 var, çekememezlik var. Bakıyorlar yabancıların altında 0 model araba var. Ve iş adamı arabası varsa bunu nereden kazandı. Bilmez ki bizim bunu dıştan artırarak kazandığımızı. Bakıyorlar güzel araba kullanıyor bunu nereden buluyor. Şöyle soruyorlar: bu parayı nereden buluyor. Biz dişimizle tırnağımızla kazanıyoruz biriktiriyoruz. Bir yere gideceğimiz zaman bu kaç para fiyatına göre alıyoruz. Yalnız Alman öyle değil. Gidip alıyor. 10 sene biriktiriyorsun 0 model bir araba alıyorsun. Onu gidip yargılıyor hemen. Çaldı veya yasak şeylerle uğraşıyor. Hani kaçakçılıkla uğraşıyor, bunları düşünüyorlar. Almanın ilk gördüğü bu yani. Ama bilmiyorum belki adam genç yaşta okudu. Mühendis oldu güzel para kazandı. Bunları hiç hesaba katmıyorlar yani. Nerden çaldı nerden buldu nerden sattı. Bunlarla ilgili duyumlar var.

Türkler hep işçi olarak mı çalışıyordu başka işlere girenler var mıydı?

Hayır sadece işçi değil. Kafası çalışıp kendi işini kuranlar var. Bu giyim kuşam üzerine olsun. Hallerde sebze meyve üzerine olsun çok güzel para kazanan gençler var. Veyahut okuyup da mühendis olanlar var. Bunlar çok güzel para kazanıyor maşallah. Yani biz de isterdik böyle bir şey okuyup olalım. Biz öyle başlamadık işçi olarak geldik işçi olarak gidiyoruz.

Çocuklarımızın üstüne düşüyoruz. Okusunlar bir yere yerleşsinler adam olsunlar, hani vücutla değil kafayla çalışsınlar. Onun için uğraşıyoruz çaba gösteriyoruz.

Avrupalılardan öğrendiğiniz bir şey var mı? düzenli tertipli olma gibi neler öğreniyorsunuz?

Şimdi Almanlarda hile yok. Eğer o işte hile olup da zarar edecekse o işi yapmıyor. Hilekâr olmayacaksın işini 4 4'lük yapacaksın. Dürüst olacaksın bunlara çok önem gösteriyorlar. Ama bizde bazı tabi oluyor adam nereden daha fazla para kazanacaksın biraz hilesine kaçanlar var. Ama kaçmayıp da güzel para kazananlar da var. Bu yönleri çok dikkat çekici yani.

Neler öğrendin mesela onlardan?

Almanlardan biraz dürüstlük, dürüstlük dediğim şöyle yani iş hususunda dürüstlük. Öyle öğrenecek bir şey yok.

Güzel şeyler yapma, güzel evler yapma ve-saire?

Tabi. Kanunlara çok riayet ediyorlar. Yani kanunlarda hile yapayım bunu hile ile düzeltireyim. Geçireyim bu işe yok. Şu direği dikeceksin ondan sonra evi yapacaksın bunlar mecburi. Şimdi evi yapmak için temeli nasıl kontrol ediyorsa evi yapılırken de mühendisleri, yangın memurları bunların hepsi tek tek kontrolden geçiriyorlar. Bu yönleri çok güzel.

Olumsuz tarafları neler bunların?

Kendimden misal vereyim benim kendi iş yerimde niye alkol içmiyorsun, niye ramazanlarda oruç tutuyorsun, niye namaz kılıyorsun yani bu yönlerde çok caydırıcı şeyler var. Tabi biz bu caydırıcılara kafa tutmuyoruz. Bazı gençler, kafa tutanlar var da yani biz bunları bir kulağımızdan girse de öbür taraftan çıkarıyoruz. Aldırış etmiyoruz. Tabi bir insanı nasıl asimile edebilirim. Bu yönde çok çalışmalar var. Din yönünden olsun böyle şeyler çok var yani.

Ahmet Göcen'in annesi Sabahat ve babası Mehmet Göcen torunları ile...

Yani bir insanı kendi kültürüyle kabul etmek istemiyorlar.

Evet. Yani senin kültürünü benimsemiyor. Yaptığına bazen saygı gösteriyor ama; onu bozabilir miyim diye elinden geldiği kadar bunun için uğraşıyor.

Peki çocukların eğitimi nasıl oldu? anaokulunda ilk okulda lisede sıkıntılarla karşılaşıyorlar mı? Gerek arkadaşlarıyla gerek derslerle

Derslerle tabi sıkışıyorlar şimdi ne kadar burada doğup büyüseler babada yok derste yardımcı olayım desem. Tabi gördüğümüz dersler de şimdiki dersler aynı değil. Bundan 35 sene önce gördüğüm dersler matematik, fizik olsun hepsi değişik değişik rakamlarla gidiyor. Bunlarda sıkıntılar çıktık. Çektiğimiz için de burada bazen üniversiteye giden çocuklardan yardım aldık, onlar dersler veriyorlar. Bu derslere çocuklar katıldılar. Hem bu derslerden yardım aldılar hem de bu derslerden sonra dini eğitimlerini aldılar. Onun için bu yönde sıkıntılarımız olsa da bu tür yollarla karşıladık.

Nasıl karşılandı din ile ilgili. Ailede cami-de?

Şimdi ailede mümkün olduğu kadar teşvik ettik, camiye gönderdik. Camilere hafta sonları ve tatillerde gittiler. Elif be te se öğrendiler. Allaha şükür hatim indirdiler. Ortanca

oğlum şu anda 20 yaşına girmek üzere halen daha camiye devamlı gider. Severek de gidiyor. Kız 15 yaşında o da gidiyor. Severek gidiyorlar.

İbadetlerini düzenli yapabiliyorlar mı?

İbadetlerini gayet normal yapıyorlar. Dersler için gidiyorlar orada yardımcı eleman oluyor. Onlardan ders alıyorlar. Ders bittikten sonra yarım saat bir saat dini eğitim alıyorlar. Sohbet toplantılar olsun. Bizim oturduğumuz bu semt hakikaten bulunmaz bir nimet bizim için. Camilerimiz bulunmaz bir nimet. Bu mahallede 4 tane camimiz var. 4 tane Türklere ait 1 tane de Araplara ait camimiz var. Allaha şükür bu derneklerimizi camilerimizi kuranlardan yaşatanlardan Allah bin kere razı olsun.

Bu tür semtlerde ne tür ihtiyaçlarınız karşılanıyor berber, kasap neler oluyor?

Toptancılarımız var. Kasap, berberlerimiz artık gençlerin hepsi berber kasap esnaf burada öyle bir sıkıntımız yok. Hani kendi çocuklarımızın değişik işler yapanlar var içlerinde. Türkiye’den gelme esnaflarımız da var. Yani öyle bir sıkıntımız yok. Helal kesim kasaplarımız var. Bazen sıkıştığımız yerde kendimiz kesip geliyoruz.

Başka ne tür işler yapıyorlar Türkler telefon market?

Telefon market gazetecilik pastaneler giyim kuşam üzerine bunlar gibi hemen hepsi bizim elimizde mevcut. Yani çalışıyorlar çabalıyorlar. Yani bir sıkıntımız yok. Mobilyacımız dahi var. Tabi nereden uygun gelse oradan alınıyor ama artık her semtte aynı. Ankara’da ne varsa burada da var yani. O yönde bir sıkıntımız yok.

Baban burada çalıştı sen burada çalıştın. Çocukların burada. Kendini Almanya’ya mı Türkiye’ye mi ait hissediyorsun?

Şimdi burada kaldığım müddetçe kendimi buraya (Almanya’ya) ait hissediyorum. Emekli olduğumuz zaman tabi bir ayağımız da Türki-

ye’de olacak. Yani ömrümüz yeterse emekli olduktan sonra vatanımızda Türkiye’de yaşamak istiyoruz. Orada vakit geçirmek istiyoruz. Kendi kardeşlerimiz olsun tabi ayda yılda bir sefer de çocuklarımızı götürebilecek halimiz yok. Çünkü onlar buraya adapte oldular. Burada okuyorlar burada çalışıyorlar. Kendimiz emekli olduktan sonra gidip geleceğiz artık. Nasıl babalarımız yaptıysa biz de aynısını yapacağız.

Çocukların Alman vatandaşı oldular. Bunun bir avantajı olur mu?

Alman vatandaşı olmalarının avantajı olabilir. İlk etapta okurken şimdi de bir memur olabilmeleri için. Yabancı vatandaşı olarak memur olmak çok sıkıntılı burada. Ama Alman vatandaşı olduğu için polis olma imkânı var burada beamta olma imkanları var. Beamta dedikleri devlet memurluğu yani resmi iş. Bu yönlerden ötürü Alman vatandaşlığına geçtiler.

Sizi temsil eden politikacılar belediyede yetkililer falan var mı?

Yabancı kökenli olarak politikacılarımız var. Ama bunları sadece seçimlerde görüyoruz. Gelirler oy için ondan sonra seçimler biter, seçilirlerse bir daha görmeyiz. Bir dahaki seçimlerde oy istemeye gelirler. Yani bunu görüyoruz biz sadece.

Ramazanlarda ve kandil gecelerinde nelerde oluyorsun nasıl vakit geçiriyorsun?

Ramazanlarda vaktimiz olduğunca eğer çalışma saatlerimiz uygunsa teravihlere gidiyoruz. Boş vakitlerimizde parklarda oluyoruz, havalara güzel olursa

Camiler nasıl oluyor kandil gecelerinde?

Çok güzel olur akşam namazından sonra sohbetler başlar, özel programlar yapılır. Ramazanlarda da güzel buluşmalarımız iftarlarımız sohbetlerimiz olur.

YUKARI KARAÇAYLI BİR ÖĞRETMENİN HAYATI HALİL ORAL

(Yukarı Karaçay'dan gazeteci arkadaşımız Muhammet Karaçay ile sohbetimizde Karaçay köyüyle ilgili birtakım çalışmalar içinde olduğunu, bu çalışmalardan bazılarının Yatağan Dergisi'nde yayınlanabileceğini ifade etti. Çok memnun olduğumuzu söyleyerek yazıları beklemeye başladık. İlk yazı Yukarı Karaçaylı bir öğretmen olan Halil Oral'ın kendi sesinden hayat hikayesinin bir anlatımıydı. Karaçay köyü ve Cumhuriyetin ilk yıllarına dair çok önemli bilgileri de barındıran bu konuşmanın deşifresini sizlere sunuyoruz. Muhammet Karaçay'a teşekkür ederiz)

“Ben, Cumhuriyet kurulmadan üç ay önce 1923 Temmuz 23 Acıpayam kazasının Kocapınar eski adı Yukarı Karaçay köyünde doğmuşum.”

Bendeniz, emekli öğretmen Halil Oral. Yaşamımın bir bölümü yansıtmaya çalışacağım. Çocuklarıma ve beni bilenlere hatıra olur diye. Burada bölümlere can sıkmasın diye şarkı ve türküler sıkıştırdım.

Ben, Cumhuriyet kurulmadan üç ay önce 1923 Temmuz 23 Acıpayam kazasının Kocapınar eski adı Yukarı Karaçay köyünde doğmuşum. Babam köyde Gedikoğulları Ali'nin oğlu Ömer lakabı Kocabıcak olarak anılırdı. Babamın, Halil, Mahmut, Hatice, Keziban, Emine diye kardeşleri varmış. Halil ile Mahmut seferberlikte şehit olmuşlar. Onları hiç bilmiyorum. Kızları iyi biliyorum. Babamın anası Emine'dir. Onu da iyi biliyorum. Babam köyün orta halli, sevilen sayılan, doğrulukla tanınmış, hayatı boyunca hiç kimsenin hatırını kırmamış ve mahkeme kapısı bilmeyen köy bakkallığı yaptığını iyice anımsıyorum. Anam da köyün zengin ve ağa olarak tanınan Hacı Hüseyin Ağanın oğlu Halil Ağa'nın kızıdır. Dedem Halil Ağa zeki bir adammış ki; dağ köyü olan Yukarı Karaçay'dan Denizli Merkez Kızılyer Köyüne gelerek, Ayşe ninemle resmen evli olduğu hâlde Kamile adında zengin bir kadınla evlenmiş. Tabi Ayşe ninemi muhtar ölüm ilmühaberi ile nüfustan düşürdükten sonra. Bu zengin kadın bir kız, bir oğlu olduktan sonra ölünce Hatice ile evlenmiş. Onun ölümünden sonra da Denizli'den Münire ile evlenmiş. Zavallı Ayşe ninem de dedem ölünceye kadar sesini çıkartmadan kızlarının yanında kalmış. Dedemin 1942 de ölümüyle veraset işi için mahkeme açıldığında ölü olduğu anlaşıyor. Yine

mahkeme de diriltiyor. Ama ne yazık ki, dedemin malından yemek nasip olmuyor. Gerçi değil ninem, ninemim varisleri de 1983'te 40 sene uğraştıktan sonra devede kulak alabildiler. 40 sene avukatlara para döktükten sonra. Hacı Hüseyin Ağa'nın köyde kalan İlyas ve Ali Ağalar, köyün en iyi yerlerini tutmuşlar, sözlerinin üzerine söz söyleyecek kimse olmadığını daha 6 yaşındayken hatırlıyorum. Bunları en küçüğü Ali Ağa muhtar olsa gerekli ki, köydeki sert hareketlerini anımsıyorum. Köylünün bu ağa zulmüne son vermek için bir muhtar seçiminde iki yarı olduklarını karşılıklı taşlı sopalı dövüşleri izlediğimi anımsıyorum. O seçimde halk tarafı kazandı. Bu kazanmadan dolayı düğün şeklinde eğlenceler tertiplendi. Köyde okul yoktu. Babamın da başka yerde okutma olanağı yok ki, hiç okuldan bahsedilmezdi. 8-9 yaşına geldiğimde 5 kardeşe yükseldik. Çocukların çokluğu yahut imkansızlıktan olacak sanırım. Dükkânı kapattı. Babam dükkânı kapattıktan sonra çiftçiliğe başladı.

Ailenin en büyük çocuğu olarak da ona yardımcı bendim... Çift hayvanlarımızı otlatmak bana düşüyordu. O zamanlar, ilkbaharda yatı denilen yaylaya gidilirdi. Hayvanlar 25-30 gün beslenirdi. Bildiğim kadarıyla hemen her gün yağmur yağar, geniş otlaklıklarda hayvanların beslenmesi uzun sürmezdi. Bizler de büyüklerle birlikte yatılarda kalır, erzaklarımız iki günde bir köyden gelirdi. Kepenek denen yünden basılmışların içinde kalırdık. Ayakta çarık, çarık da gönden yirim yapılmış sarımlanmış olurdu. Yenisi mümkün değil. Yağmur yağdığında ayaktan çıkar gider, çok zaman yalın ayak dolaştığımızı hiç unutamam. Bir ilkbahar mevsimi koruluğa izin verilecekti. Herkes akşamdan hazırlığını yaptı, sabahın erken saatlerinde sanki o hayvanlar da anlamış gibi köyün içini öküz böğürmesi, at kışnemesi alıp vermişti. Biz de bu sesler üzerine uyanıp, hayvanları alıp yaylanın yolunu tuttuk. Kavak Yaylası'na. Koruluk ve yayla boyunca yolun iki yanında otlardaki şebnemler bahara ayrı bir güzellik veriyordu. Öğleye doğru yaylaya varıl-

dı. Sığırların, atların keyiflerine diyecek yoktu. Biz de kendimize yer hazırlayıp, büyüklerin dediklerini yapmak zorundaydık.

Günler zevkli ve iyi geçiyordu. Kaç gün kaldığını iyi hatırlamıyorum. Bir gün öğleye doğru atların bulunduğu çayırıktan bir feriyadın geldiği işitildi. Koşan koşana, bir de ne görelim Turgut isminde en yakın arkadaşımın ayağını atın teptiğini, durumun kötü olduğunu hemen köye yetiştirilmesini büyükler kararlaştırdılar. Bu olaydan 20 gün geçti veya geçmedi, sabah kara bulutlar her tarafı kapladı, öğleye doğru yağmur ve dolu son şiddetiyle kendini gösterdi. Artık yaylada daha fazla kalınamayacağı kararlaştırıldı. Köye inmeye karar verildi. Ne yazık ki; köye inildiği gün de yağmur son şiddetiyle yağmaya seller akmaya başlamıştı. Akşam karanlığında köy yakınlarına gelince bizim gibi küçüklerin aileleri yollara düşmüş. Bizi eve götürdüler, ıslak çamaşırlarımızı çıkarıp ateşin karşısında kuruttular. Ebemin pişirdiği tarhana çorbasını içer içmez uyuyakalmışım. Ertesin gün uyandığımda her yer günlük güneşlikti. Sokağa çıktığımda ne duysam beğenirsiniz, arkadaşım Turgut'un ayağını doktorlar kesmiş, üzüntümden ziyaret edemedim. Onu tekmeleyen atlar da hiçbir şey yokmuş gibi keyifli keyifli kışnıyorlardı. Mevsim kışa geliyordu. Yine aileye katkıda bulunmak için babamın gündüzden kaçak olarak hazırladığı sırık denen uzun keresteleri köyedeki yaşlılarla beraber özellikle seferberlikte bir gözünü kaybetmiş, Kaysar Hasan dedikleri ile akşamdan Kızılhisar'a götürüp şafakla beraber varıp hiç uyumadan satıp gelmekle geçim sağlamada katkıda bulunmaya çalışıyorum.

Bu arada aklım fikrim okumada, babamın bakkallığı sırasında beni Denizli'ye getirdiğini, faytona bindirdiğini sonradan öğrendiğim sinemaya götürdüğünü uyumasın diye de ekşi bir şey ki, onu da sonradan öğreniyorum, portakal yedirdiğini, perdede bastonlu insanların gelip geçtiğini hatırlıyorum. Denizli'de görmüş olacağım herhâldeki, bisikleti köyde ağaçlardan yapmaya kalktığımı, söğüt ağaç-

larının kabuklarından koşum takımları yapıp, babama yaptırdığım arabaya arkadaşları koştugumu fayton gibi oyuncaklar oynadığımı hiç unutamam. Köyde vakti yerinde olanlar, çocuklarını Kızılhisar'da, Aşağı Karaçay'da okutuyorlardı. Artık okuma, okula gitme, gece rüyalarım girmeye, her akşam yemeğinde babama durumu açmaya, yemeğin tadını kaçırdığımı ve hüngür hüngür ağladığımı hiç unutamam. Buna rağmen taştan gelen ses babamdan gelmiyordu. Yıl 1934, köye bir saat uzaklıktaki Aşağı Karaçay'a kaçtım. Uzaktan akraba olan Elif teyzemin yanına varıp durumu anlattım. Kocasını Hasan Ali Ağa, beni okula götürüp teslim etti. Babamın geleceğini kayıt işini yaptıracağını muallime söyledi. Babamın iki gün sonra yatak ve yiyecek gibi şeyleri alarak arkamdan geldiğini, kaldığım yerde olamayacağımı kendisinin tanıdığı Emine isminde ihtiyar bir hanımın yanına koydu ve okula giderek kaydımı yaptırdı.

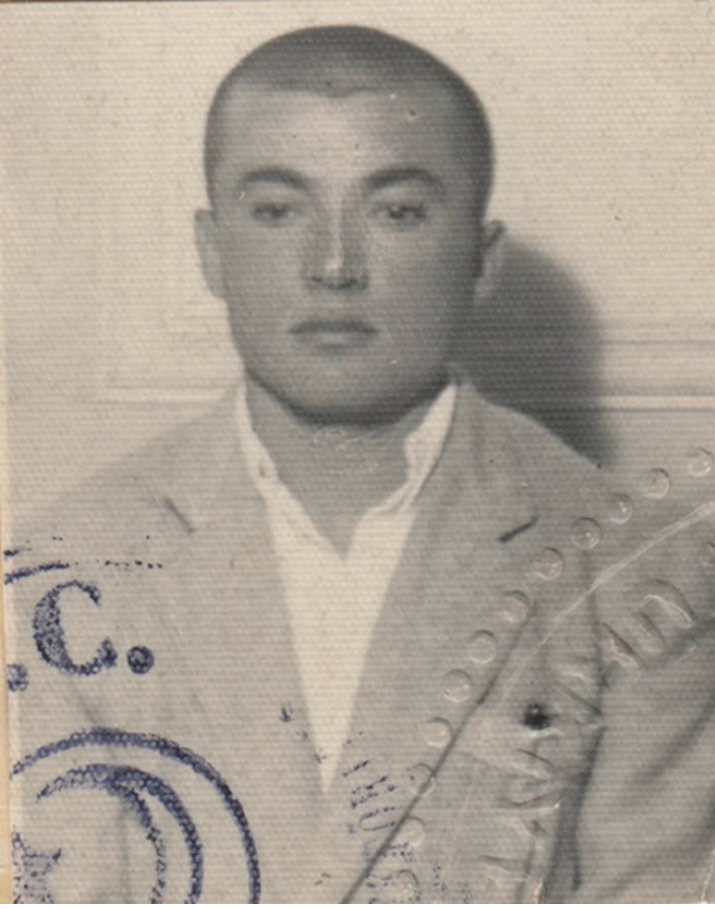
Muallime eti senin kemiği benim dediğinde mi, yoksa muallimin hayatında mı, huyundan mı, nedendir bilemediğim yediğim dayağın haksız olduğunu bildiğim halde hocaya hiç kızmıyordum. Çünkü muallimin okul ve ev işlerini de ben yapıyordum. Üç ay sonra birinci sınıfa dersi ben vermeye başlamıştım. Nereye gitse beni yanından bırakmayan muallim Kızılhisarlı Varacı namıyla Hasan Efendi'ydi. Beni ilkbaharda Denizli Merkez Çambaşı İlkokulu'na imtihana bile götürmüştü. Üç yıl çok zevkli geçmekle beraber, üzüntülü ve sıkıntılı günler geçiriyordum. Kepekten yapılmış ekmele yetindiğimi, ilk babanın evine bıraktığı kadının orada fazla kalamayacağımı, bir ev bularak anneannemi yani ninemi götürdükten sonra az da olsa sıkıntıdan kurtulduğumu üç-beş arkadaş beşer kuruş katarak helva alıp, şekerle ezip yediğimiz günlerin zevkini şimdi bile çok iyi hatırlıyorum. Böyle günler bizim için ender de olsa en büyük bayram olurdu.

Okuldan ve öğrendiğim derslerden hoşlandığımı, muallimin beni çok sevdiğini iyi biliyorum. Daha üçüncü sınıfta para ve santimlerini

hesaplanmasını bütün dünya ülkelerinin başkent ve nüfuslarını ezberlediğimi köye geldiğimizde de büyüklerin bize açtıkları soruları cevaplandırmada hiç sıkıntı çekmeden verdiğim için kendimde büyük güven duygusu olduğunu büyüklerin de takdir edişleri beni çok mutlu ediyordu. En büyük arzum yazın bir elbise ile beyaz bir ayakkabım olmasını çok arzuluyordum. Bunun için yaz boyunca Kızılhisar'da odun sattım. Ne yazık ki evin diğer ihtiyaçları için arzumun yerine getirme olanağı bulamadım. Üç sınıflı olan okulda son sınıftım.

Ekimde okul başladı. Ne yazık ki, ekim sonunda muallimi başka bir yere aldılar. Bizden hemen köye üç saat uzakta bulunan Yatağan'a gittim. Ninemle beraber Yatağan'da iki yıl okudum. O zamanki; öğretmenlerim Osman Acaroğlu, Asım Baykara idi. Üç ve dört sınıflarda başarılıydım. O yıllarda müzeler vardı, okullarda öğrencilerin resimleri ve el işleri oralarda sergilenirdi. Bunun bakım ve tanzimcisi bendim. O yıllarda aynı köyden 15 kadar öğrenci devam ediyordu. Bunların müzeye sokulmaması ve beni çekemedikleri nedeniy-

le olacak sanırım, aramız açıldı. Birleşip beni tepelemek ve dövmek istedikleri gene kendi içlerinden bana sızdı. Ben de her an tertipli bulunuyordum. İlkbahar gelmiş, okul tatil edilmişti. Babamın gelip eşyalarımızla birlikte bizi almasını beklerken, köylülerin toplanıp gittiğini Kefe Yaylası'nda da beni bekleyeceklerini ve orada dövecekleri haberi geldi. Bu sırada 15'in üstündeki gençliğin cesaretimi onlardan korkmadığımdan mı kimseye haber vermeden ben de yola çıktım. Yatağan'ın Kefe Yaylası'ndaki çeşmenin başında beklediklerini uzaktan gördüm. Ben yaklaştıkça bir kaynaşmanın olmasına rağmen, içimde hiç korku yoktu. Halbuki beni öldürebilirlerdi. Fakat ben kesinlikle bunların bana çatmayacaklarını biliyordum. Hızlı hızlı yanlarından geçerken hiç ses çıkarmadıkları uzaklaşıp köye vardım.

İki gün sonra sevilen arkadaşlarla hayvanları otlatmaya gitmiştik. Aramızdan bulduğumuz Manda denilen otlığa benimle dargın ve döveceklerin içinde bulunanlardan Hasan Hüseyin arkadaş gelmiş bizim sürüye girmişti. Aramızda tartışma çıkmış, kavgaya başlamıştık. Ben ondan üstün olduğum için alt alta

iyice dayak yediğinden olacak ki, hayvanlarını bize bırakıp köye gitti. Biz de hiçbir şey olmamış gibi akşamı bekledik. Köye dönüşte babalarımız ve akrabalar, köy girişinde bizi beklediklerini gördüm. Köylülerde büyük bir olay olacakmış gibi bekliyorlardı. Küçük bir tartışmadan sonra dağıldık. Yaz tatili sığır gütmek, odun satmakla geçiyordu. Temmuz ayı olacak herhâlde İzmir'de Köy Öğretmen okulu açılmış, imtihanla öğrenci alınacak diye duyuldu. Durumu daha iyi öğrenmek için Denizli merkez Kızıyer Köyü'ndeki dedem Halil Ağa'nın yanına arzularım yerine geleceğe benziyordu. Sevinçten ne yapacağımı bilemiyordum. Annem, babam durumu hiç düşünmüyorlar bile. Boz bir eşeğimiz vardı. Ona binerek şafaktan çok evvel olacak ki; 60 kilometrelik dağ yolundan güneş doğmadan Kızıyer'e gelmiştim. Birkaç mezarlıktan geçen yolda giderken korku denilen hiçbir şey duymuyordum. Hatta bu yol üzerine birçok peri ve cin masalları dinlediğim hâlde. Durumu dedeme anlattım. Okumak istediğimi, bana yardımcı olmasını söyledim. Dedem Halil Ağa, o sıralarda son karısı olan şehirli adında Münire denilen hanımla evliydi. Onun da Denizli'ye gitme arzusu olsa gerek ki; hemen aynı saatte hazırlık başladı. At arabasını hizmetkârlar hazırladı. Yiyecek, içecekler dolduruldu. Çünkü kadının Denizli'de evi ve annesi vardı. Gidil mi, her şey götürülür, birkaç gün kalınırdı. Daha önce beni götürmüşlerdi. 50 kilometrelik yol kat ederek, akşama doğru geldik. Ertesi gün sonradan öğrendiğim Maarif Müdürlüğüne gidildi. Müracaat edilmesi gerektiğini nüfus cüzdanının eski yazı olduğundan yenilenmesini, imtihan günü bize söylediler. Dedem bunların hepsini aynı gün bittiğini imtihan gününü bekleyeceğimi söyledi.

O anda dünyalar benim olmuştu. Hayatımda odun satmaktan, hayvan gütmekten ve çiftçilik yapmaktan kurtulacağımı düşünüyordum. Birkaç gün kaldık. Sanırım sonra arabayla döndük. Mevsim, kavun, karpuz, üzüm mevsimi olduğunu, teyzem gilin benim hey-

beye doldurduklarından anlıyorum. Bir gün sabahleyin emekli boz eşekle yola çıktık. Köye dönüyordum. Yarı yolda tahtalı köprü denilen yerde çobanlar yemek yiyorlar. Onlardan 20 metre geçer geçmez, taşların geldiğini, dur dediklerini ellerinde bıçakla koştuklarını gördüm. Beni indirdiler, bütün yiyecekleri belimdaki bana çok güzel kayışımı aldılar ve beni bıraktılar. Ben yine çok sevinçliydim. Çünkü, iç cebimde 5 lira vardı. Onu bulamamışlardı. Ben daha çok ondan korkuyordum.

Köye geldiğimde çok sevinçli olduğumu yatılı okula yakında kesinlikle gideceğimi işimin olduğunu babam gile anlattım. Onlar bundan çok, heybenin boş olduğunu soruyorlar. Erken çıktığımı kimseye söylemeden ayrıldığımı söylemekle yetindim. Çünkü bu zamana kadar hiç böyle olmamıştı. Ne zaman kim gelirse gelsin heybe dolu gelir, evde o gün bayram olurdu. Hatta yufka ile teneke peyniri bol miktarda konur evde birkaç gün yenirdi. Soyulduğumu bilen yok. Babam kayışı sordu, çıkardığım yerde kalmış diye atlattım. O günlerde millet fabrika kepeği, darı eşiği, ahlat armudu unu yiyordu. Arpa ekmeği somundu sanki. İmtihan günü iple çekmeye başlamış, fakat odun ve sırık satmaya devam ediyor, aldığımız iki somun içine helva koydurduk mu, bizden mutlu kimse olmuyordu. Eve geldiğimde büyük bir başarı sayılır, helvalı somunlarla büyük bir ziyafet verilirdi. Bundan da kendime bir pay çıkarıyordum. Babamla, Kavak Yaylası'nda dedemin bana verdiği Beşiktaş tarlasını ekmeye gittiğimizde gündüzleri ekip ve çam kesme işleriyle geceleri de kestiğimiz çamları sabaha kadar yakarak tarla genişlettiğimizi düşündükçe zavallı babamın daha önce hayatı kim bilir nasıl geçmiştir bilemiyorum.

Babamla bir gün meşhur boz eşeği alarak Salladamı denilen dağa arı kovani yapmaya gittik. Babam çamı kesti, kolastarla beraber biçtik. Babam burğu denilen delgiyle deldi. Bunları dikerek yakmaya yani içini genişletmeye başladı. Bunlar yanarken, soğan ve gök domates ile yemek yediğimizi bu arada da ko-

vanların yanması bittiği fakat gök gürlemesi ile yağmur ve dolunun gelmesi birden gelişti. Bulunduğumuz yer dere çay kenarıydı. Ben hemen eşeği almaya gittiğimde babam kovanları kenara çekerek beni bekliyordu. Ben gecikmiş olacağım ki; döndüğümde babam tepeye çıkmış, gelen sel yaptığımız kovanları alıp götürmüş olduğunu görerek, akşama bütün emeklerin boşa gittiğini görerek eli boş döndüğümüzü de unutamadığım anılandırdı. Bugün orman dairesinin buraları ormana layık diye aldığı Karadağ'da ve Kavak'ta tarlalarımız vardı. Beşinci sınıfa başlayacağım ve yatılı okula gideceğim yaz Karadağ tarlasında harman dövdüğümü, akşam da Kavak tarlasındaki nohudu domuzlardan tek tüfekle sabaha kadar beklediğimi... (hatırlıyorum) Sabahın erken saatlerinde tekrar harman dövmeye dönüş dile kolay. Yol yok, dere tepe, ormanlık içinden iki saatte gidilirdi. Ekim ayı gelip çatmıştı. Heyhat imtihandan henüz bir haber yoktu. Hazırlığımızı yapıp ninemle birlikte yine Yatağan'a gidip okula başlamıştım. Aklım fikrim imtihandan haber gelmesini düşünüyordum.

ÖĞRETMEN OKULU

Cumhuriyet bayramında birkaç gün tatil olsa gerek ki, köye gelmiştim. Tatil dönüşü Aşağı Karaçay'dan benimle beraber imtihana giren ve okuluna Yatağan'da devam Hüseyin Akşit gelmemişti. Birkaç gün sonra annesi eşyalarını almaya geldi. Sorduğumda İzmir Kızılculu'ya gittiğini söyleyince şok geçirdim. Deli gibi oldum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Eve geldim, nineme ayak suyuna kadar gidip köye telefon edeceğimi söyleyip ayrıldım. Akşam karanlığında telefonla konuştuğumda hiçbir haberin gelmediğini alınca nasıl döndüğümü hatırlayamıyorum. O arkadaşın gittiği yer de kesinlikle benim de gitmem gerek diye kendimi yemeye başladım. Ramazan ayı olduğunu, davul çalışından ninemin sahura kalktığından belliydi. Bende oruç tutacağım diye kalkıp dışarı çıktım. Karaçay'ın yolunu tuttum. İhtiyar zavallı ninemin beni arayacağını merak

edeceğini kim düşünür? Köye girdiğimde şafak sökmüş, ortalık ağarmıştı. Kapıyı hızlı hızlı çalmaya başlamıştım. Anamın indiğini son heyecanı ile ne olduğumu yüksek sesle ağlayarak sormaya başlamıştı. Bu arada eve girmiş, babam da kalkmıştı. Merak edilecek bir durum olmadığını, Akşit'in gittiğini, bana duyuru yapılmadığını mutlaka kazandığımı bildiğimi hemen hazırlık yaparak, Denizli'ye yola çıkmamızı konuşmaya başlamıştık. Vaktiyle okula 20 lira yatırılacaktı. Bunu duyurmuşlardı. Bunu imtihanda da söylemişlerdi. Köyde birkaç saat 20 lira arayan babamın bulamadığını, Kızıyer'e gidip dedemden alıp Denizli'de buluşmak üzere hareket ettik.

Biz de Kızılhisar'dan Denizli'ye iner inmez imtihan olduğumuz yere giderek durumumu sordum. Kazandığımı noterden bir belge, kefalet senedi, 4 fotoğraf 20 lira para alıp gelmemi söylediler. Babamla, Hacı Muhittin'in Hanı'nda buluştuk. Durumu ona anlattım. O gün bütün işleri bitirip yine aynı handa benden başka gidecek, Mehmet Onaç, Mehmet Kaya ile birleştik. Sevinçten uyku, sabahleyin trene binecektik. Sabah erken saatlerde istasyona indik. Trene binmiş gidiyorduk. Çeşitli istasyonlardan geçtik. Akşam karanlığı basmış, "Kızılculu'ya geldiniz" dediler. İndik. Öğrencilerin trenle gelenlerini idarenin beklettiği öğrenciler bizi alarak istasyona çok yakın olan okula götürdüler.

Okul kapısından içeri girdiğimizde her yer gündüz gibi kızıl erkekli öğrenciler grup grup toplanmış gür sesleriyle, "Sürer eker biçeriz, biz ulusal varlığın temeliyiz, köküz, biz yurdun efendisi köylüz" şarkısı ortalığı inletiyordu. Sevincimden gözlerimden yaşlar iniyordu. Duygum sonsuzdu. Bizi doğru banyoya götürdüler. Girmeden önce terlik, havlu, iç çamaşırı, çorap vesaire verdiler. Eskiler toplandı. Sanırım yakmışlardır. Banyo sonrası somyalı karyoların bulunduğu yatak odasına götürdüler. Yataklar ayrıldı. Musluklar, WC'ler gösterildi. Sınıflara indirildik. Burası vaktiyle Amerikan Koleji'ymiş. Bütün tesisat-

lar müthişti. Yat zili çalmış, yatakhaneye çıkmıştık. Terlikleri giyerek, sabun ve havluları alarak, önceleri taklit ederek ayaklarımızı ve dişlerimizi yıkayarak yattık. Uyumak mümkün mü? Nedense hiç uyumadan kalk zili çaldı. Oyunlar, koşmalar, arkasından kahvaltı. Sınıflara geçtik, ders başlamıştı bile. Kendimi bir ara rüya mı, gerçek mi diye yokluyordum.

Günler, aylar yıldırım gibi geçiyordu. Elbise, ayakkabı, iç çamaşır, giyecek işleri çok iyiydi. Harçlık parası kendimizdendi. Hatırladığıma göre babam, trene binmeden 250 kuruş vermişti, bunu 7 ay yetirdiği mi hiç unutmamam... 7 ay sonra babama yazdığım para isteme mektubunda da, size layık evlat olmaya çalıştığımı, yüzünüzü kara çıkarmayacağım diye yazdığımı da anımsıyorum. Okul Müdürü Mehmet Emin Sosyal, cumartesi günleri bayrak törenlerinden sonra yüksek merdivenden öğrencilere, nizam, intizam, eğitim öğretim üzerinde hitap ederken, o günlerde üç yüzbeş yüz kişi olan öğrencilerin nefesi bile duyulmazdı.

ÖĞRETMEN OKULUNDAN MEZUNİYET

Yıllar çok çabuk geçti. Yıl 1944 Kasım ayı mezuniyet günü geldi çattı. Diplomalarımızı alarak kendi istediğimiz köylere atandık. Kendi köyüm olan Yukarı Karaçay'da Kasım'ın 15'inde köy camisinde eğitim ve öğretime başladık. Sevinç ve vazife gururu sonsuzdu. İki yıl önce Mustafa Yalçın, eğitim kursundan sonra köyde okulu açan ilk o olmuştu. Kısa bir süre sonra yeni yapılan okula taşındık. Taşınma günü davullu zurnalı büyük bir açılış merasiminde heyecanlı konuşmam köylüleri etkilemişti. Büyük vazife aşkıyla eğitim ve öğretime devam ediyorduk. Yıl 1946 şubat ayında Gelibolu Askerlik Kıtasına asker olarak çağrıldığım gün köyde yapılan düğündeki oturak aleminde bekçinin askerlik davetiyemi getirdiğini, hemen okula giderek çocukları toplayarak konuşma yaptığımı bu anda kendimde çocuklardaki duygulanmayı görmek gerekirdi. Hepimiz hüngür hüngür ağlıyorduk.

Devletin bana verdiği atlarla lapa lapa kar yağarken, Kefe Yaylasında buyma tehlikesi geçirerek, Tevfik amcamdan Acıpayam'da ayrılarak Gelibolu yolunu tuttum. İzmir'den gemi ile Ortaköy'deki askerlik birliğine iltihak ettim. Asteğmen adaylarının çokluğu, malzeme kıtlığı, yatacak yer sıkıntısı, susuzluktan, temizlik olanağının olmadığı bitlenmemize neden oluşu dille tarif edilemez bir durumdaydı. Bereket 45 günlük bir süreden sonra Yedek Subay Okulu için iki yıl ara verilerek, mesleğe döndüm. Bu da o zamanki; öğretmen yetersizliğinden kaynaklanıyordu. Aynı köyümde yine vazifeye başlamış, askerlik iki yıl ertelenince evlenme meseleleri konuşulmaya başlandı. Nişanlılık devri az sürdü.

DÜĞÜN

Yıl 1946 Ocak, hazırlıklar bitti. Gün tespiti yapıldı. Acıpayam'ın tam çalgıcısı kiralandı. Yeşilyuva'dan birkaç küp şarap getirtildi. Amcaoğlu İsmail amcam çalgıcıları almaya gitti. Biz tam çalgı beklerken, Üç davul, üç zurna takımı o zaman Acıpayam'ın meşhur Şaban Ustası denen çingeneler çıkageldi. Tam çalgıcılar başka bir düğün almışlar. Bizden çaymışlar. Neyse tam çalgıdan daha güzel davul, zurna. Üç gün, üç gece oturak alemlerine ara verilmedi. Mesleğe daha huzurlu devam etmeye başlamıştım da kız çocuklarını okutmak istemeyen zavallı cahiller, benden devamlı şikâyet ediyorlar. Çünkü onları mahkemeye vermiş, 25 kişiyi bir hafta hapis yatırtmıştım. Yıl 1948 Yedek Subay Okuluna Ankara'ya gittim. Ocak 1948'de. Bir hafta izinli gelmiş, izin dönüşü Kızılyer'e Hasan Hüseyin'in düğününe devletin bize verdiği at arabası ile bütün akrabalar düğüne gittik. Köye yaklaştığımızda çalgıların bizi karşılaması için topları gümllettik. Bu arada herkes arabadan inmiş sadece benim hanımla Zühre teyzem içinde kalmışlardı. Çalgıların sesi gelince, biz yaya, İsmail amcam da arabayla yürümeye başlamıştık ki; virajı alamayan zayıf zavallı hayvanlar dereye uçtu. Arabanın oku çama takılı kaldı. İçindekiler 30 metre dereye yuvarlandılar ama çok şükür

bir şey olmadılar. Üç gün geceli gündüz devam eden düğün bitimi ben Ankara'ya Tevfik amcam ile İsmail amcam Kızılhisar'a gidecektik. Bizi Denizli'ye kadar götürmek için araba koşuldu. Vazifeli olarak da Çarkı Kel Mehmet vazifelendirildi ve akşam karanlığında yola çıkıldı. Düğün yorgunluğu, alkolün tesiri ve üç günlük uykusuzluktan olacak daha Kocabaş'a gelmeden hepimiz uyuya kalmışız. Neden sonra arabacı uyanmış, tekerlek yok çıkmış gitmiş. Bizi uyandırdı. Tekerleği ve tapayı ararken, saatler geçti. Güç bela sabaha karşı Denizli'ye gelebildik. Vedalaşarak ayrıldık. Mayıs 27. Dönem Yedek Subay Okulu bitmiş, kurada Erzurum Kızılkilisesi'ni çekmişim. O dönem 68 kişi çavuş firesi vermiştik. 6 ay çabuk geçti. İki defa izine gelmiş altı bitmiş, yine tanrı mesleği öğretmenliğe aynı kendi köyümde öğretmenliğe dönmüştüm. Şikayetler devam ediyor, baktım olacak yolacağı yok tayin istedim. Yıl 1950 ekim ayı Karaçay'dan iki merkebe yüklenen eşyayla Benlik yolunda-

yım. Hanım en büyük oğluma 6 aylık hamile. Okul ve çevresinde komşu ev yok buna rağmen öğretmen hasreti olan köylüler, uzaktan olsa yalnız bırakmıyor. Kahve pazar, bilinmez burada pazar günü iki saat mesafede Gölcük pazarından sağlanır ihtiyaçlar. Bütün bunlara rağmen en zevkli günlerimiz, en verimli çalışmalarımız burada geçti.

Köy ve köylü uğruna canımızı verinceye kadar çalışmak bize vergiydi. 15 Aralık 1950 lapa lapa kar yağmakta, hanımın sancıları başlar, köyden götürdüğümüz yakın akrabadan Yaşlı hanım Dereli Teyze telaşlanır ben bu işi yapmam der, önceden duyduğumuz ebelik yapan yaşlı bir hanımın evi sorularak iki saat içinde getirilir. Faydası olup olmadığını bilmiyorum. Sabaha karşı doğumun olduğunu seslerden anladım. 4 sene çocuk beklediğimizden sevinç sonsuzdu, adı da Ümit'ti. Bundan sonra art arda 7 çocuk olacağını düşünmemiştik. Yıllar akıp gidiyordu.

TAYİN

Yıl 1954 başka yere tayin istedim. Beş öğretmenli, bakkalı, otosu kahvesi olan büyük bir köy Dedesil'deyim. Meslek hayatımın en güzel günleri, en verimli çalışmalarımızın burada geçtiğini, köylüler bana, beni de onlara nasıl bağlanmıştık. Bir dediğimi iki etmiyorlar. Meslektaş arasında da bağlılığımız ve sempamız sonsuzdu. O devirdeki mezun ettiğimiz çocukların hemen hepsi yüksek tahsil yaptı diyebilirim. Burada öğretmenlere verilen değer her yönde bilinmekle beraber düğünlerde bizlere özel yerler ayrılırdı. Hemen her yıl mahalle halkı toplanarak bir günde kışlık odun ve çıra ihtiyaçlarını hazırlarlardı. Yıl 1958 babam ağır hasta. Tedavi için uğraşlar boşa gitmekte. Babamın son günlerinde yanında olmak ona faydalı bir evlat olabilmek son evlatlık ödevini yerine getirebilmek amacıyla köyümüze yakın Yatağan kasabasına tayinimi istedim. İstek uygun bulunarak atama yapıldı. Okul devir teslim edildi. Ev tutuldu, evin temizliği yapıldı, bir aylık bedeli verildi. Dedebağ'daki eşyalar bagaj yapılarak hazırlandı, Denizli'den Tevfik

amcamın otobüsü ile getirmek için Acıpayam'da buluşmak için anlaştık. O arada otobüsü beklerken, İlköğretim Müdürü beni çağırttı. "Halil, biraz önce milli eğitim müdürü ile vali geldi, senin Yatağan'a tayinin durduğunu yine Dedesil'e gitmen icap ettiğini söylediler." Ne olduğunu bilemedim. Şok geçirdim. Nedeni sorduğumda Yatağan'da konuştuğum kişilerin CHP'li oluşu benim gelmemle kasabanın düzenin bozulacağı Baha Akşit'e söylenmiş. O da vali ve milli eğitim müdürünü empoze ederek sırf benim için gelmişler. Tayin durdu, yine gidip eski hasırı kilimi çözdük postu yere yaydık. Ne talihli tecelli başım varmış benim diye eğitim ve öğretime başladık.

Sanırım aradan 15 gün geçti geçmedi, köy bakkalında otuyordum. Bir çocuk, "Öğretmenim sizin eve jiple birisi gelmiş. Acele sizi istiyorlar" dedi. Polis geldi, bizi götürcek korkusuyla geldiğimde, Benlik'ten Kanak Ramazan lakabıyla ahabım yağ-peynir fasulye getirmiş. Derin bir nefes aldık o gece başımdan geçenleri anlattım. Çok üzölmekle beraber köylerine tekrar götürmek için bir fırsat diye beni ikna etmeye çalıştı. Ev kirası yok, odun parası yok sana çeşitli yollardan kereste sağ-lar ev yaparız gibi sözlerle, baktım kurtuluş yok. Bir pusula yazdım milli eğitim müdürüne isteği üzerine bununla olacak iş değil tabi tayin... Sabah pusulayı aldığı gibi gitmiş, müdürde daha önce söz vermiş öğretmeni bulun diye. Bir pusulası ile aynısını söz vermişmiş. O kişiye bilsem yazmazdım. Merhum Ramazan Denizli'den Acıpayam'dan tayinimi yazdırıp zarfı alarak Dedebağ'a kamyonla cumartesi akşam üzeri beni köylerine nakletmek için geliyor. Ben de yakın bir köye gitmiştim. Ahmet Ali Selçuk'un orada kalacaktık. Eve yemeğe girerken akşamüzeri birisi müjdeledi. "Tayiniz Benlik'e çıkmış, kamyon gelip eşyalarınız yüklenmiş. Sizi bekliyorlar" diye müjdeledi. Olan olmuştu bir kere. Aç karına yola düştük. Şoför ve Kanak Ramazan yola çıkmış. Beni bekliyordu. Mahalle toplanmış karanlık iyece basmıştı. Karşılaşınca, benim yaptığımı köylü

bilirse beni linç edecekler. Devlet tarafından bu gece buradan ayrılman istendiğini söyledi de dedi. Gereğini söyleyerek yola çıktık. Gece saat 12:00 Gölcük Pazaryeri'ndeyiz. 4 çocukla sağlık memuru Mehmet Hol'un kapısını çaldık. Geceyi orada geçirdikten sonra, sabah merkeplerle, eşyalarla birlikte Benlik'e çıktık. İki yıl ne çabuk geçti bilmiyorum.

1960 İHTİLALİ

Yıl 1960 27 Mayıs sabahı erken saatlerde 100 kişi ile çalıştığım orman yoluna gittim. İş başı yaparak çalışmaya başlamıştım. Acıpayam'dan gelen kamyon şoförü acele beni yanına çağırarak "Haberin yok mu? İhtilal oldu. Ordu hükümeti ele geçirdi." diye söyledi. Kamyona binerek yakındaki Abaz köyüne gittik. Kahvede herkes toplanmış radyo başında ses seda yok. Biz de bir saat kadar kaldık. Geri döndük. Şantiyeye gelir gelmez, çavuşları topladım. Demirbaşları, dinamitleri devri teslim ederek, köyün yolunu tuttum. Aynı gün eşyaları toparlayıp bir yere koyarak Gölcük'e indim. Yine Mehmet Hol'un adındaki sağlıkçının evinde misafir kalarak ertesi gün Acıpayam'a nakil dilekçesi verdim. Tayinim Kızılhisar'a çıkmış, köye yaklaşmıştım ama, ne yazık ki 1960 Martı'nda babamı kaybetmiş, cenazesinde de bulunamamıştım. Hükümet ve erkanına bedduam geçmiş. Yaptıklarının cezalarını çekmişlerdi. Kızılhisar'da meslek yıllarımın en verimli ve mutlu günlerindeydim. Nakit 1.500 yüz lira param vardı. 10 bin lira ile ev almaya kalktım ve başladım. 1000 metrekare içinde üç katlı ahşap kaba inşaat ev almış, arkasında da inşaaata başlamaya cesaretini göstermişim. Eş dost sayesinde evin iki katını da tamamlayıp, üst katını da 40 liraya kiraya vermişim. Yıllar birbirini kovalıyordu. Hangi yıl olduğunu kesin hatırlayamadığım bir ramazan bayramında arefeden bir gün önce köye bayrama gitmişim. Öğleden sonra köyde ve bizim evde fiskoslar başladı. Enişte İlyas Karaçay, oduna gitmiş hâlâ dönmemiş. Akrabalar ve köylü endişeli. Aramaya çıkılıyor. Akrabalar ve sevenleri tarafından gecenin 12'sine yakın bir dere

içinde yüzü koyun yatırılmış üzerine odun yüklü merkep ters getirilerek ayaklarının arasına çam dalları konmuş, üzerinden aşmasın diye. Akılsız kişiler veya işin ehli bilen kişiler cesedi oradan alıp getiriyorlar. Dolayısıyla olay mahallinde gerekli inceleme yapılamıyor. Ertesi günü gerekli tetkik mercilerde gelen savcı, jandarma komutanı, doktor olay yerinde tetkikat yapılırken, düşmanı olmadığı söyleniyor. Yetkililer de işi kazaya bağlayıp gidiyorlar. Üç gün sonra olayın kimin yaptığı bilinmekle beraber ispatlanmadığı, önceden düşman yok denmesinden olay örtbas ediliyor.

Yıl 1962, 7 çocuk babası olmuşuz. 4 oğlan 3 kız. İlkokulu bitirmek üzere olanları var. Kararlaştırılarak mevlitli sünnet düğünü yapıldı. Büyük bir kalabalık o gece geç saatlere kadar eğlence tertip edildi. O işte öylece bitmiş oldu. Şimdide biraz çeşni olsun diye en çok sevdiğim 35 yaş şiirini sizlere okuyacağım.

*Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.*

*Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?*

*Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan.*

*Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız;
Hatırası bile yabancı gelir.
Hayata beraber başladığımız,
Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir;
Gittikçe artıyor yalnızlığımız.*

*Gökyüzünün başka rengi de varmış!
Geç fark ettim taşın sert olduğunu.
Su insanı boğar, ateş yakarmış!
Her doğan günün bir dert olduğunu,
İnsan bu yaşa gelince anlarmış.*

*Ayva sarı nar kırmızı sonbahar!
Her yıl biraz daha benimsediğim.
Ne dönüp duruyor havada kuşlar?
Nerden çıktı bu cenaze? Ölen kim?
Bu kaçınıcı bahçe gördüm tarumar?*

*Neylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanamadın olacak.
Kimbilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak,
Taht misali o musalla taşında.*

ÇOCUKLAR BÜYÜDÜ

Hayat hikayesine devam ediyorum.

En büyük arzum İzmir'e yerleşmek, çocukların istikballerini hazırlamaktı. Zaman zaman konuşulduğunda hanımın razı olmayışı bizi engelledi. Yıl 1965 Kızılhisar'daydık. Ben Kızılhisar'a gelir gelmez, birader Ali'yi de getirmiş. Bakkal dükkanı açmıştı. İşi de çok iyiydi. Yıl 1965 Denizli Merkez Kayhan köyüne nakle dildim. Denizli'de oturuyor, gidip geliyordum. Çocuklar büyümüş, masraf fazlalaşmıştı. Ev kiralari bize fazla gelmeye başladı. Ev yapmaya karar verdik. Ben Kızılhisar'dayken, bugünkü evini yerini kooperatif yoluyla almıştık. Kızılhisar'daki evi satmak, eve başlamak istiyordum. Fakat bir türlü satamıyordum. Beş sene sonra

evi satabildik. Aynı sene 1970 eve başlayıp, bitirerek kiradan kurtulmuştuk. Ben en çok çocukları düşünüyordum. Ortaokul, lise, sanat okulu gibi okullarda okuyorlardı. En büyük arzum bunları üniversite tahsili yaptırmaktı. Bunu yapamadılar. Erkeklerden Ümit liseyi, Muhittin Sanat Okulu'nu bitirmiş, diğerleri okuyamamıştı. Kayhan'dan Merkez İstiklal İlkokuluna gelmiş, yıllar su gibi akıp gitmeye başlamıştı. Yıl 1976 olmuş, meslek hayatına veda etmiş, emekliler ordusuna katılmışım. Emekli olur olmaz, büyük oğlan Ümit'in düğünü, 5 ay sonra Muhittin'in düğünü olmuştu. İkramiye tamamlanmıştı. Emekli parası gitmiş, ama iki gelin almıştım. Mutluydum. Ümit TEK'de, Muhittin'de Gebze Teksan Takım Tezgahlarında çalışıyordu. Her ikisinin hiçbir eksiği yoktu. Hepimiz huzurluyduk. Evlenme sırası geri de kalanlara gelmişti. Emel bir yıl, sonra Ömer. Ömer'den alt ay sonra Ayşe'nin düğünü beni yormadı desem yalan söylerim. Fakat bütün yorgunluklara rağmen çok mutluyum. Ayşe'nin düğünün de bütün aile fertleri bir arada hepsi mutlu görünüyorduk. Bu da beni sonsuz mutlu ediyordu. Hele torunlarım benimle birlikte oldukları zaman bütün yorgunluğumu alıyorlardı. Çocuklarımla mutluluğumu, benim mutluluğumdum. 3 numara oğlum Metin, Fransa'ya gideli 6 seneyi geçiyor. İki sene önce izine geldi. Evlendirme teşebbüsüne geçtik, çeşitli nedenlerden başarıya ulaşamadık. En büyük arzum benim sağlığımda onun da mürüvvetini görmek. Ondan sonra ölsem de gam yemem... 6 senedir mektup da yazmıyor. Ara sıra telefonla konuşuyorduk. Telefonu da satalı o irtibat da kesildi. Sen burada yan tutuş onların umurunda değil. Fakat onlar da evlat sahibi olunca anlar bunu.

İstanbul'daki Muhittin ve kızı Mehmet'in mutlulukları beni sonsuz mutlu ediyor. Emel 1985 kışı 2 ay kadar bizde kaldı. Oğlu Can eve geldiğimde bütün üzüntüleri giderir dinlendirirdi. Muhittin'in Ahu'yla, Burcu bizde kaldıklarında bendeki mutluluğu izah etmek imkansızdı.

Çalın Kılıncı (Ay Yansın Ağalar)

*Ay yansın ağalar güneş tutulsun
Parladı parladı çalın kılıncı
Oklar gıcırdasın ayyuka çıksın
Mevla'nın aşkına çalın kılıncı*

*Durmayın orada kargı kucakta
Dolansın yiğitler köşe bucakta
Bir savaş edelim kelle kucakta
Şehitler aşkına çalın kılıncı*

*Koç yiğitler melemeli dev gibi
Düşman kanı devrilmeli dağ gibi
Dest vurup avını almış bey gibi
Haykırı haykırı çalın kılıncı*

*Koç yiğitler bu kış burda kışlasın
Yılan dili eğri hançer işlesin
Kafir düşman el'amana başlasın
Kaçanı göndermen basın kılıncı*

*Koç yiğitler düğün bayram eylesin
Küheylan kişnesin aygır oynasın
Kazanlarda adam kanı kaynasın
Esir etmek yok ha çalın kılıncı*

*Yürü yiğit beyler namınız kalsın
Kelle getirenler bahşişin alsın
Öldürün atların hep yayan kalsın
Yaya kalana da çalın kılıncı*

*Koç Köroğlu girdi meydan almaya
Nara vurup düşmanına dalmaya
Yemin ettim yedi derya dolmaya
Doldurun denizi basın kılıncı*

HANCI...

*Gurbetten gelmişim, yorgunum hancı
Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş.
Aman karanlığı görmesin gözüm!
Beyaz perdeleri, ger yavaş yavaş.*

*Sıla burcu burcu, ille ocağım,
Çoluk çocuk hasretinde kucağım...
Sana her şeyimi anlatacağım,
Otur baş ucuma, sor yavaş yavaş.*

*Güç bela bir bilet aldım gişeden,
Yolculuk başladı Haydarpaşa'dan
Hancı n'olur, elindeki şişeden,
Birkaç yudum daha ver yavaş yavaş*

*Garibim; her taraf bana yabancı,
Dertliyim; çekinme, doldur be hancı!
İlk önce kımıldar hafif bir sancı
Ayrılık sonradan kor yavaş yavaş.*

*Bende bir resmi var, yarısı yırtık.
On yıldır evimin kapısı örtük!
Garip bir de sarhoş oldu mu artık,
Bütün sırlarını der yavaş yavaş.*

*İşte hancı! Ben her zaman böyleyim.
Öteyi ne sen sor ne ben söyleyim!
Kaldır artık, boş kadehi neyleyim?
Şu bizim hesabı, gör yavaş yavaş.
Bekir Sıtkı Erdoğan*

Söyleşi:
Mustafa KARAKAYA

HÜSEYİN USTA İLE HASBİHAL

Değerli Yatağan Dergisi okuyucuları halen Yatağan'ın en iyi ustası Hüseyin Can ustayı bilirler. Bu defa demirciliğin yanında Yatağan için yaptığı gayretleri ve toplumca kalkınma arayışları üzerine sohbet ettik.

1938 doğumlu olan Hüseyin ağabey çalışmayı bırakıp, eski günlere daldık. Sadece Yatağan değil, İzmir ve İstanbul'a da gittik.

“O yıllarda babam terzilik yapıyor, ben 8-10 yaşlarında çocuktum. Biz elden geldiğince her işte yardımcı oluyoruz.”

“İlkokul yıllarında mahalle-mizdeki orta cami hocamız hacı Hafız İbrahim Karaca’dan kuran ve dini bilgiler alıyorduk. Babam beni Acıpayam’a o zamanki Müftü Hacı Hafız İbrahim efendiye götürdü. Müftü efendi İstanbul Fatih medreselerinden mezunmuş. Beni kabul etti. Acıpayam’ın yukarısında hamamın da üstünde iki odalı tahta minareli mescit vardı. Mescidin imamı Veli hoca idi. Mescidin bir odasında ben yatıp kalkıyor, öbür odada namaz kılınıp ders görüyordum. Ben ezan okur, kamet ederdim. Veli hocanın kardeşinin oğlu Tahir Akın İzmir Mithat Paşa Sanat Okulunda Elektrik hocası imiş. Ben Tahir öğretmeni kafama yazmıştım. Müftü efendinin işi çoktu, benimle ilgilenmek ister ama yetişemezdi. Ben üç ay sonra köye dönüp demirciliğe başladım.

Nihayet askerlik geldi Acıpayam Askerlik şubesinde sıhhiye yazdılar. 1958 ve 1959 yıllarında İzmir Narlıdere seyyar askeri hastanesinde çalışıyorum.

İzmir’de çarşıya çıktığımızda çevrede gezerken demirci, hırdavatçı dükkânlarına bakardım. Mithatpaşa sanat okulunu görüyordum. Bir ara okula gittim. Sanata, yeni şeylere meraklı olduğum için Acıpayamlı Elektrik hocası Tahir Akın beyi buldum, askerken ziyaret ettim. Tahir hocaya amcasının mescidinde kaldığımı, onlara müezzinlik yaptığımı anlatınca benle ilgilendi. Tahir Akın Acıpayam ilçesi Payamlı (Bademli) köyündenmiş. Yatağan da da Akın soyadlı bir sülale var, ataları hacı Mehmet Akın (yörükoğlu olarak tanınırdı) o köyden gelmiş. Burada nikelaj bölümü var dedi. Demire, bakıra, metal olan her şeye kaplama yapılıyordu. Hatta altın kaplama bile yapılıyordu. Bakır, demir nikelle kaplanıyordu. (Hüseyin ağabey kitaplığından bir kitap alıp geldi.)

Sizin Çakı bıçak ve makasları nikelaj yaparsanız iyi olur dedi. Nasıl yapcez dedim. Ayrı atölyeye geçtik, bana gösterdi anlattı. Bunu öğrenmek için gelsek, çakı

bıçak getirip yapsak olur mu? “Çok iyi olur, Sanayi Bakanlığına müracaat edin, onlar bize yazsınlar. Sizden gelsinler para harcamadan, yatacak yer var, sizlere öğretelim” dedi.

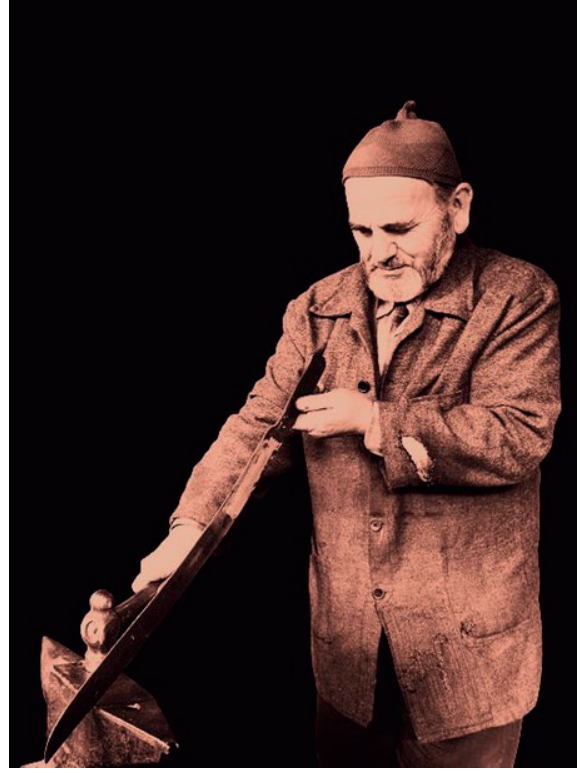
Köye geldiğimde, kooperatifte Omar(Ömer Baykara) ustaya konuyu açtım. Sen ve bir kişi gidip öğrenin burada teşkilat kuralım yapalım dedi, idare de kabul etmiş.

Babam, kopretif adına seni yollaman yapcensen kendin yap dedi. Omar ustaya, 2 kişi buradan olsun bir de ben gidelim dedim. Ben kendimden Ramazan Cin ve Nazif Çalhan’ a biner lira harcırah verip bir aylığına gittik. Yatacak yer verdiler, biz öğrenmeye başladık. Eylülde İzmir fuarı açılınca Kooperatif kayıt yaptırtıp sergi açıldı. Fehmi Köprülü, Mehmet Emin Özkan sergide satış elemanı idi. Sergiden bıçak getirip parlatıyoz. Fırçalara zımpara ekleyip, tutkalı kaynatıp, keçenin üstüne sürüp, zımparayı tuz eker gibi ekiyorlardı. Ama zaten olmuyordu. Ben ise keçeğe tutkal sürdüm, yere zımpara döküp, zımpara tekerinin deliğinden çekiç sapı geçirdim yere döktüğümüz zımpara üstüne bastırıp yuvarlayıp zımparayı fırçanın almasını sağladım. Böylece sanat okuluna kolay iş yapmayı öğretmiş olduk.

Köyde zımparalama şöyle yapılıyordu; yere bağdaş kurup oturup, çarkta dönen zımpara taşına bıçağın ağzını sürterek parlatmaya çalışıyorduk. Okulda ise sandalyeye oturup yüksekte Bıçağın yüzünü parlatıyorduk. Köye bunu da ben getirmiş oldum.

YATAĞANA NİKELAJ GELİYOR, YENİYOR MU ACEP?

Orada 15 gün durup her şeyi öğrendim. Tahir hocaya ben gitcen dedim. O da sen bilirsin dedi. Ben bu işi köyde yapcen dedim. İçine konanları, banyonun hazırlanışı, asitleri ve gösterdiği kitaptan al, onda her şey var dedi. Kitabın adı “Galvano Teknik” aldık. Bir bakır kaplama yapcen, üstüne de nikelaj yapcez. 8 litrelik eski araba akülerinden aldım. Lazım olan asit karışımlarını alıp köye geldim. Bi de nikel levha ve krom levhaları satın aldım. Kap

içine bıçakları bağlama çubuğu bakır ve pirinç oluyor. Bi de arabalan şarj motoru var, doğru akım olması lazım. Şehir ceryanıyla, evdeki elektrikle olmaz.

YATAĞANDA NİKELAJ YAPIMI

İzmir’den köyümüze gelirken satın aldığım kitabı, malzemeleri getirip kurdum. Kabartma çakı sapını kabartmalı olarak yapıyordum. Sap sarı renkli olduğundan, çakı bitince nikelajlayıp satıyordum. Elektrik motorunun bir ucunu banyonun üzerine bağlayıp, bir ucunu da toprağa veriyorduk. Çubuk ucunda asite daldırılan bıçak yüzleri yağlı olmamalı, temiz olmalıdır. Onu Viyana kireci denen sarı toz var, ondan sürünce yağdan temizlenir. Demir için forforik asit, su, borik asit, oksalik asit konur. Bıçaklar akım tarafına bağlanır. Toprak tarafına nikel madeni asılıyor. Elektrik akımı suyun içinde metalleri eritiyor, öbür taraftaki bıçağa yapıştırıyor. Bıçaklar 3-5’kadar kalıyor.

ASİTTEN ÇIKAN EŞYA AYNA GİBİ OLUR

Bıçağın yüzünü asitin içine koyarken beyazdır. Sonra hafif sararır. Böylece çıkarıp viyana

kireciyle kurutup bez fırça olan polisaja götürülür. Fırça hızla dönerken bıçak yüzü ayna gibi parlar. Böylece nikelaj işi biter. Nikelaj çok ince kaplanır. Nikel metali bıçağın yüzünü kaplamış olur.

Bu nikelaj işi süs eşyalarında kullanılmalıdır. Bıçak makas gibi çok kullanılan el aletleri için pek uygun değil. Eskiden çatal kaşık tunçtan olur, nikelajlanmazsa zehirlenme yapar. Görüntüsü göğeri, gök küf olur. Bakır zehiri vardır. Demirin de kendi pası olur.

Bıçağın ağzını nikelajdan sonra kullanırken zamanla aşınma olunca nikelaj pul pul veya kabuk şeklinde çıkar. Bıçağı kullanmazsan nikelaj ebedi durur.

FAYDALI MALZEME VAR MI?

Ben 1968 yılında İstanbul'a malzeme almaya gittim. O zaman Karabük Demir Çelik Fabrikası gara (siyah paslanır) demir çıkarıyordu. Yahudi tüccar, Avrupa'dan demir saçların üzeri bembeyaz, rulo halinde getirmiş. Baktım çok güzel, parlak, neden yapmışla? Fabrika demirin üstüne nikel ve krom kaplamış, nikelaj gibi olmuş.

Ben, 50-100 kiloluk dürümlü-rulo halde parlak demir alıp çakıların kabartmalı saplarını ondan yaptım. Sonradan Hayri ve Necip Apalı kardeşlere kabartma çakı sapı kalıbını yapıverdim. Onlar da epey çakı yaptılar.

Böylece ben de Nikelajı bıraktım, yıl 1967-68 idi. Bazı nikelaj alet parçaları hâlâ dükkânda durur. Nikelaj işi 1970 lere varmadı. İş öğrenip gelen arkadaşlar ve hoca kooperatif dışında bir dükkânda sistemi kurup çalıştırdılar fakat fazla sürmedi. Nikelajdan sonra kap-

lama saçlar, sonra da paslanmaz saçlar çıktı, Avrupa'dan geliyordu. Paslanmaz çelik levhalar gelince kaplama levhalar ortadan kalktı.

PASLANMAZ ÇELİK; HAKEZA BOZULMAZ AYNA DENİYOR, NEDİR Kİ?

O senelerde Bursa demircileri paslanmaz çeliği Yahudi tüccar, Avrupa'dan getirir ondan satın alırlarmış. Onlar paslanmaz çelikten çakı bıçak yapıyorlar, biz hâlâ gara demirden çakı bıçak yapıyoz, 1969-70 lerde. Kooperatifi çok uyardım.

Yine bir İstanbul'a gittiğimde Eminönü tarafında dolaşırken dar caddede levha gördüm. "Ege Sanayi Odası Müdürlüğü" bizim kooperatif de o sanayi odasına bağlı, daha önce duymuştum. Kooperatif Yatağanın ihtiyacını, Sanayi Bakanlığı vasıtasıyla yurt dışından getirme imkânı vardı. Bizim kooperatif ise İstanbullu tüccarlardan zımparadan tele kadar her ihtiyacı satın alıp kazıklanıyorduk. Sanayi odasına girdim, her şeyin dışarıdan geldiğinden kooperatif olarak getirtilme imkânını soren dedim. O zaman Türkiye'de sanayi çok geri, tel, çivi, gerekli demir aletleri ve pense bile dışarıdan geliyor."

BİR HATIRA

O yıllarda babam terzilik yapıyor, ben 8-10 yaşlarında çocuktum, biz elden geldiğince her işte yardımcı oluyoruz. Hüseyin ağabey pense deyince bir hatıram canlandı. Bisikletimiz (o yıllar bisiklete velepit diyorduk) bozuldu, Tamir edecez ama penseyi bulamadık. Evimizin önünde pazaryerinde dayım Mustafa Akman kadın tarağı yapımını bırakmış çakı bıçak ve hırdavat dükkânı açmıştı. "Git dayından pense al gel" dedi, bir pense alıp geldim. Babam bir baktı. Pensenin üzerinde "Made in Japan" yazıyor, bunu değiştir gel, sağlam alman pensesini getir dedi. O zamanlar Türkiye de pense yapılmıyordu ve Japon malları piyasaya adi el aletleri olarak gelmişti. Avrupa'dan ise Almanya seviliyordu. Hatta çocukların tekerlemelerine bile girmişti; bir iki üçler/ yaşasın Türkler/ dört beş altı Polonya battı/ yedi sekiz

dokuz Ruslar domuz/ on onbir on iki İtalyanlar Tilki/onüç ondört onbeş Almanlar kardeş. Alman malı demek sağlam kaliteli güvenilir demektir. Zaten birkaç yıl sonra Almanya'ya işçi gönderilmeye başlandı, artık içli dışlı olmuştuk. Gidip gelenler bizde Almancı olarak nitelenir, onlar gurbetçi Türklerdi.

“Binaya girince dükkânlar var, idareciler üst katta. Sanayi Odası başkan 2.katta, levhalar ve dükkânlar orada da var. Müdür ve başkan odasına girdim, 3 kişi oturuyor. Selam kelimadan sonra görüşmek istediğimi ilettim. Denizli, Acıpayam, Yatağandan geliyom, (artık yatağan kasaba olmuştu) çakı bıçak, makas yapıyo ben de bunları yapıyom dedim. Bursa'nın bıçaklarında kullandığı paslanmaz çeliği nasıl temin ederiz, onu öğrenmek istiyom dedim. Adam sizin kooperatif bize kayıtlı, sizden hiç istek yok. Neden biz getirecekken, neye dışarıdan alıyorsunuz dedi. Ben de bunu isteyon dedim. İzah ettiler, kooperatife üyeyim, biz de paslanmaz çelik getirelim dedim. Tamam deyip anlattılar. Bir demet 50-60 yaprak kâğıt verdiler. “Burada dışarıdan gelecek mallar yazılı, götür yetkililerle görüşün içinden istediğinizi yazın. Bakanlıktan yazı gelecek, para yatırınca malla Avrupa'dan direk kooperatife gelecek” dedi.

Tamam dedim, işimi bitirip ertesi günü kooperatife gittim, kâğıtları verdim. Omar usta, Ellezlen Mehmet Emin Örs, Hasan Ali Özkan, Kerim Karaman oturuyorlar, ben anlattım. Kooperatif her şeyi alacak gudrette, durum çok iyi. Malla Avrupa'da kaç lira ise bize o fiyattan gelecek, Bursa gibi Yahudiye fazla para vermeyen dedim. Kâğıtları incelediler, Omar usta “bizim burda senden başka kimse bunlardan bıçak yapmaz, köyden kimse bu malları almaz” dedi, ötekile susuyordu.

Ben en son olarak abey yanlış düşünüyorsunuz, Bursalılar bıçak yetiştiremiyor, bizde de herkes paslanmazdan bıçak yapar ve iyi satar dedim, çıktım, çok üzüldüm. Ben kahvede Ese ağam gile (İsa Tunçbilek Belediye başkanı) anlattım. Onlar da bu adamdan kooperatifi nasıl

kurtarırsınız dediler. Kooperatifin kongresi 3 ay sonra imiş, o zaman Omar ustanın yerine beni başkan yapmak istediler. Ben olmaz dedim, benim gönlümü yaptılar.

Omar usta belediyeye cephe aldı. Kimse belediyenin otobüsüne binmesin biz otobüs alalım demişler. 15-20 kişi para verip, otobüsü getirdiler. Otobüs eski olduğundan kazanamadı, ayrıca devirdiler, zarar ettiler. Para verenler parasını geri istiyormuş. Omar usta kızmış köpürmüştü. Kooperatif müdürü Ürerli (Yüreğilli) Kemal (Kaskasların). Aydın'da Sanat Okulu müdürü imiş ayrılmış, dükkân açmış, adamlar bulmuş, bıçak ve değişik aletler yapıyormuş. Hatta kabartma saplı bıçaklardan alıp gelip satıcılara satmışlar. Onu da Ese ağa tanıyormuş. O adamı buraya müdür yapcez, sen başkan, onla beraber işleri genişletelim denildi.

KONGRE MACERAMIZ

Kongrede toplandık, Muhammet Öztürk hoca hükümet komiseri. Omar usta otobüsü kooperatife alalım, çalıştırsın diye kongre maddelerinin en sonuna yazmışlar. Omar usta

başkan olarak konuştu. Kendinin aylık olarak 250 tl aldığını 30 yıldır başkan olarak canla başla çalıştığını, haftanın 3 günü kooperatifte diğer günler tarak yaptığını anlattı. Karşıma başkan adayı olarak Hüseyin Can'ı müdür olarak Kemal beyi çıkarmışlar. Kemal bey ayda 1000 tl almış bu parayı nasıl verelim? gibi sözler söyledi. Ayrıca başkanlığa devam etmek istediğini de ekledi. Zaten karşı üyeler hariç hepsini ayarlamışlar. 100'den fazla üye vardı. Kongrede ben ayağa kalktım söz istedim. Kongrede başkan olmak için dilekçe verdim. Ben söz aldım; kooperatifin bankada 72 bin tl yedek akçesi var diye yazıyor, onu söyledim. Ben paslanmaz meselesini anlattım. Otobüsün 2 yıldır heç para kazanmadığını, böylece otobüsün zararını kooperatife verdirecekler siz istiyor musunuz dedim? istemiyoruz dediler. Bizim kooperatif tüzüğünde otobüs işletir diye madde var mıdır? Diye, sorunca madde iptal edilip otobüs alınmadı. Sonra o konuda başka ses çıkmadı. Sonuçta seçim yapıldı, 5 oy fazlasıyla Omar usta kazandı.

O kongrede bunlar hep konuşuldu. Başımızdan büyük işlere kalkıştık, çok da zarar ettik. Mesele memleketin kalkınması emme bazıları öne hep çalı atıyor, engel oluyorlar, hep bazılarını gandırmışlar.

Biz muhalif olan 22 kişiyi ortaklıktan çıkarmışlar, bedeli olarak bir gece dükkânın önüne

10 kg kadar katlı, kullanılamayacak demir koymuşlar, diğerlerine de öyle yapmışlar. Kooperatif aleyhinde çalıştılar diye 22 kişi hakkında karar alınıp ihraç edilmişiz. Kooperatifte depozito para olarak en çok benim param vardı, vermediler. Sonra da iş mahkemeye gitti. Hâkim idare heyetinin kararını doğrudur diye karar verince biz haksız çıkmış olduk.

Ben, Kur'an kursuna giderken, Omar usta evinden çıktığında bazen selamımı bile almazdı. Demek ki benim karşı çıkışıma çok içerlemiş. Hâlbuki kooperatif üyeleri mallarını kooperatif vasıtasıyla satmalıydı. Mal satılınca diyelim ki 5 tl kazanıldı, 2 tl kooperatife, 3 tl mal sahibine verilirdi. Bizde mal demek çakı bıçak ve üretilen el aletlerine verilen addır. Ben en çok mal veren kişiydim, 2.kişi olarak Gök Osman (Osman Kalaslıoğlu) çakısı idi.

KÖY TARAFLARA AYRILDI

Sonra köy Eseci - Omacı diye ikiye ayrıldı. Ese ağam Ankara'da hastanede ameliyat oldu, vefat edince 1971- 72 seçimlerinde Omar usta belediye başkanlığını da kazandı. Ben halk evi binasını satın aldım, 5-6 işçi çalıştırıyordum. Kooperatif aynı usul çalışmaya devam etti. Fazla gelişemedi, hâlâ da öyle.

Muhalif olan bizler yeni bir kooperatif kurduk. Ben kurucu ortak yani üye oldum. Mustafa Gündüz başkan, Fehmi Köprülü müdür, Eteullah Erkenay, Mehmet Ergün, Bayram Can, Hasan Caner, Mehmet Emin Özkan yönetim kurulu üyeleri oldu.

Ben mallarımı iki kooperatife de vermedim. Ben hayvan tıraşı yaptım. Çok tutuldu, ben-den hep istediler.

Allaha şükür köylülerimize hep yardımcı oldum. Bir şeyler yapabildikse ne mutlu bana."

Çok şeyler yapmışsınız, sadece kendiniz değil köylümüz kazansı diye çok gayret etmişsiniz, biz de teşekkür eder nice sağlıklı işler dileriz. Daha doğrusu köyümüzün deyimiyle "Allah iş gayit husası vesin". Kısaca sıkıntınız işle ilgili olsun, sağlık olunca hepsi halledilir, diye anlamı vardır diye düşünüyorum. Temmuz 2023. Yatağan

ÜTMEK, ÜTÜLMEK

**“Sınıfa her defasında
değişik öğretmenler
girişiyor, vazife
veriyor, eksik gedik
tamamlayın diyor,
çekip gidiyor. Sınıfın
şaşkın gürültüsü
ayyuka çıkıyor, bir
davudî öğretmen
geliyor, susun diyor,
nutuk çekip gidiyor.”**

İlkokul yılları,1965-1966 Okula kaydoluş yılım. Daha güneş nereden doğar, nereye batar, sağın neresi, solun neresi göster. Kalbin ne tarafta; sağda mı, solda mı? Şimdiye kadar hayat sakin, telaşsız, kendi kendine yaşıyorsun, ya da öyle sanıyordum, mahalle arasında oynarken.

Okuldan gelen; beyaz yakalı, siyah önlüklü, abileri, ablaları, ellerinde okulda süt tozundan kaynatılmış süt bardaklarıyla, görüp imreniyordum.

Keşke bizim de bir bardak sütümüz olsaydı. Yanımda oynayan çocukların ablaları, ağabeyleri vardı, Sürüden ayrılanlar gibi beni yalnız bırakıp, ablalarının eteklerine koşarlardı. Zaten onlar da ellerindeki süt bardaklarını, küçük kardeşlerine vermek için, kendileri tüketmek yerine, göstere göstere, şirfendle evlerine doğru yola çıkarlardı. Nefis işte, gördüğüne takılır; kendi kendime çok sormuşumdur. Bir bardak süte bu kadar mı, muhtaçsın? Senin evinde keçi yok mu, Annen süt sağmıyor mu? Olmaz! İlla da elle gelene bak sen! Onların abileri var, ablaları var, ayrıcalıklılar, sen evin bir küçük abisisin.

Henüz ilkokula gitmiyorum. Geç oynayalım dediklerinde, so-kağa davet ediliyorum. Büyükləri gelip, küçükleriyle ilgilenmeye başlayınca benim yoldaşlığım sona eriyor. Okula kaydolmamda bir garip şekle büründü. Bizimkiler; kocasıyla, karısıyla, karası kadısıyla işten başını alamazlardı. Ev halkı bu tür zahmetleri, teşrifatları sevmez, bana emanet bir abla yüklediler mahalleden. Babam bir gün önce pazarda rastgele görüştüğümüz Başöğretmene, bunun okula kayıt zamanı geldi, nasıl yapacağız dedi. Başöğretmen de yarın gelsin, ben onun kaydını yaparım dedi. Ertesi günü mahallemiz ablaları dan biriyle, Elele okula yürüdük. Ben kalabalığı, bayramda seyranda, düğünde dernekte, pazarda olsun, yanımda Annemle ya da babamla görürdüm ama, işkil-lenir, ihtiyatlı olurdum. İlk defa Annesiz babasız bir kalabalığa karışıp soyutlanacağım. Okula vardık, doğru Başöğretmen odasına. Beni tanıdı, dün babanla beraberdik değil mi dedi, biraz somutlaştım, yüzlendim. Bu bir teselliydi. Okulun teneffüs yerleri çok kalabalık, uçuşan sağa sola koşan insanlarla kaynıyordu. Hademe Emiraşa yengeyi çağırırdı, bu çocuğu al, sınıfına götür. Nereye gitsem kalabalık, şaşkınlık, sınıf 70 kusur. Gürültü, va-

veyla, arada zil çalıyor, sınıf boşalıyor, tekrar doluyor. Zil bi iki çaldı, herkes çıkıyor, nereye bilen yok. Öğretmenler odasına daldım, Eve mi gideceğiz. Güldüler; hayır çocuğum, daha yeni geldin, Anneni mi özledin! 6 yaşındayım, özlemez miyim? Günler geçiyor, haftalar birbirini kovalıyor, tanışma faslı, okul numaram (33), falan. Beni okula getiren abla kayboldu, kalabalığa karıştı. Diğer çocukların üst sınıflarda ablaları, abileri, yakın tanıdıkları var, benim yok. Bir defasında okul yönetimi, kim kiminle akrabalık bağı varsa, öbek oluştursun demişler. Herkes akrabasını, birbirini bulup bir araya geliyor. Bakıyorum, 6-7 kişi değişik simalardan bir araya geliyorlar, anlam veremiyorum. Neredeyse Hz. Ademe kadar dayanan akrabalıklar çıkacak. Benim akrabalarım kim ola, kimse beni çağırıyor, yalnız dikeldim kaldım, iyi ki kimse beni sormadı sen neden yalnızsın diye, böyle bir ayrımcılığı da gördüm.

Sınıfa her defasında değişik öğretmenler giriyor, vazife veriyor, eksik gedik tamamlayın diyor, çekip gidiyor. Sınıfın şaşkın gürültüsü ayyuka çıkıyor, bir davudî öğretmen geliyor, susun diyor, nutuk çekip gidiyor. Haftalar haftaları, aylar ayları; insanoğlu plastik bir varlık, bulunduğu kaba göre şekil alıyor, alışıyorsun, fırçaya da dayağa da dağdağaya da. Eve varıyorsun, bodiye ise bodiye, defter, kitap, mendil de hazır, daha ne istiyorum ki

Gözümüz yavaş yavaş açılıyor okulda. 5. ve 4. sınıflara laf yok hem bizden yaşça çok kartlar hem de üstatlar. İkiler üçlere, birler ikilere yan gözle bakmazlar. Herkes birbirine erişilmez, cahillikten ötesi var mı? Yıllardır sınıf geçememiş ablalar, abiler var, geçmişte birine sordum: siyaset yüzünden dedi, hak edenleri geçirmiyorlar, hak etmeyenleri sınıf geçiriyorlar diye cevap verdi. Malum 60'lı yıllarda 27 mayısın izleri vardı. Tek sebep bu değil tabii de neyse. İri yarıydılar, biz cücelerin yanında, öyle böyle değil, askerliğe, gelin olmaya nerdeyse adaydılar. Onların her bakımdan hegemonyası altındayız. Oyun oynarken onlar izlenir, davranışları bize yansır. Bilye ütmek, ceviz ütmek, bilet ütmek, ütmek ütölemek her zaman caziptir. Bir de birbirine ödünç vermeler. Yavaş yavaş sosyalleşiyoruz. Keşke benim de bir poşet cevizim, bir torba, ya da bir cep bilyem olsa rengarenk, renkleri öğreniyoruz, renklere aşığım, renk cümbüşü mü izleyeceksin? Cebinde, torbanda şakır şakır bilyen olacak, şakırdatacaksın. Dahası cebinde rengarenk, demet demet, artist biletlerin olacak, etli butlu artist, aktivist resimlerini cebine demetleyeceksin, hepsi senin; hayatın libidosu bu, zevk alacaksın, şevk alacaksın, cinsi ve ruhi istek yaşama arzusu, ümitsizlik ölüm. Freud böyle demiyor muydu? Sahi ne diyordu: Dilini şişire şişire; bende diyorum ki, en derinlerdeki düşüncelerimiz sanıldığı gibi bize ait değil as-

linda. Derinlerdeki benliğimiz iç ve dış güçlerin etkisinde kalabilir, onların kontrolü altında da değiliz. Freud'un seksüalitesi bence biraz avama düşmüş durumda. 'Seksüalite, başka biriyle temastan hissedilen kendine has ruhsal bir lezzettir. İki kişi masanın arkasında konuşup zevk almaları, ölüm sırasında çocuğunun kucağında ölmek isteyen babanın duygusu seksüalitedir. Cinsel his seksidir. Her seksilik özel cinsel his değildir. Bir kadife-nin yüzüne el sürmek gibi. Nefis ve an biyolojik kuvvet canlı varlığın hareket sebebidir. Ruh insanın manevi kuvveti (mantık, akıl, kavrayış, idrak ruhun sıfatlarıdır) nefsin değil. Freud'un seksüalitesi cinsel içgüdü değildir. Psishe; bizde karşılığı ruh 'tur. Felsefe ve ahlakta incelenir, Freud'un yaptığı psishedir. İnsanda bulunan, 'ne olduğunu bilmiyorum 'u inceler. Psishe'nin en asil boyutları hafıza, çağrışım, heyecandır. Özel insan vicdanıdır. Bunun çözümlenmesi psikanalizimdir. Halbuki ruhun akılla mantıkla işi vardır. Psishe'nin işi zor. (Medeniyet tarihi/A.şeriatı)

Ruhun bedende iskanı ve yaşaması için insanda üç kuvvet ihdas edilmiştir.

1) Kuvve-i şeheviye; tefridi; humud tur. Ne helale ne harama iştihası yoktur. İfradi Fücürdür; Namusları ve ırzları ayak altına alır. Vasatı; İffettir, helale şehaveti var, harama yoktur.

2) Kuvve-i gadabiye; savunma gücü, tefridi; cebanet ya da korkaklık, ifradı; tevehhür yani her şeye başkaldıran, vasatı; şecaat yani izzetli nefsinin müdafaa eden

3) Kuvve-i akliyye; tefridi gabavet yani ahmaklık, ifradı; cerbeze yani haklıyken haksız, haklıyken haklı gösterme, hileli, vasatı; hikmettir, doğruya doğru, eğriye eğri.

(İşaretül İc'az/S.nursi) neyse geçelim.'

Dört köşe artist şekerli çikletler satın alacaksın, aromalı sakızı çiğnerken içerisini açacaksın o senin kaderin, her zaman paran yok, artist çiklet satın alamazsınız. Yolda belde bulduğunla yetinarsın, on tane kullanılmış bilet alırsın beşi on paraya, onları oynarsın, ütersen çoğalır, kaybedersen elinde avucun-

da birşey kalmaz, o yüzden disiplinli okul müdürleri ortalığı kasıp kavurur. Bazen de kibrit kutularından çıkma resimler bilet yaparsın. Artist biletlerinde kendine göre üstünlükleri olurdu. Yabancı artistlerle, futbolcu resimleri rağbet görmezdi daha henüz. Mesela revaçta artistler, Ayhan Işık demir kaşık, Sadri Alışık şakayla karışık derdik. Yılmaz Güney, Yılmaz Duru, Nuri Sesigüzel, Kartal Tibet, Ediz Hun, Fikret Hakan, Cüneyt Arkın, Sevda Ferdağ, Çolpan İlhan, Fatma Girik, Filiz Akın, Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Devlet Devrim, Tanju Gürsu... Daha niceleri, sabaha kadar sayarım. Mesela Leyla Sayar. Telli duvaklı gelin fotoğrafları, Cüneyt Arkın'ın pozları. Kimi biletlerde gavur artistleri, bunlar gavur oldukları için tutulmazlardı, çoğunu yırtar atardık. Bilete verdikleri para boşa giderdi. Bunlardan biletlerden en çok çıkanlar; Adamı, Rock Hudson, Katherine Hepburn, Belmendo, Jong Wayne, Burd Lancaster, Elizabet Taylor, Sophie Loren, Clark Gablee, Brigitte Bardot, Marlon Brando gibi isimleri çikletlerden çıkan biletlerden tanırdık. Bir anda evrensel olduk cüce yaşta anlayın. Bilet oynarken kimse gavur resimli bileti kabul etmez. Ne kadar yerli ve milliyiz bunu da anlayın. Ben yerli ve milli olmadan evrensel olunmaz diyenlerdenim.

Araboğlu

ÇAY OCAĞINDAKİ YORGUN ADAM

“Ben bu mesleğe masumiyetimi verdim”

Parmak ucumdan başlayıp bütün vücudumu bir anda kaplayan karıncalanma hissi sarstı bedenimi. “Tabanı yanmış it gibi” dolanırsan olacağı buydu diye söylene söylene iki nefes alıp çay içebileceğim bir yer bakındım. Burası kalabalık, şurası çok modern, burada da çay yoktur derken takatim kalmadı. En sonunda daha önce uğramadığım caminin altındaki köhne çay ocağına sığındım.

Boyları ile ömürlerinin yarıştığını, yapraklarının hışırtısıyla fısıldayan heybetli kavak ağaçlarının altındaki plastik beyaz sandalyeye kendimi zor attım. Nabzımın normalleştiğini fark edince gözlerim yavaşça açıldı, ışık gözlerime ulaşmaya başlayınca kavakların şarkısı da ku-

lağıma ilişmez oldu. Ve sonunda, rüzgâr anlamsız bir uğultu gibi kulağıma vurup kaçmaya başladı.

Çayın geldiğini fark etmemiştim, üstünde tüten dumana bakılırsa yeni bırakmıştı ihtiyar.

Bardağın dibinde kalanı içerken gözlerim istemsizce kapandı, belki de umduğum şey asırlık ağaçların şarkısını yeniden hissetmekti.

Olmadı...

Hayal kırıklığıyla açılan gözlerim bu defa karşımda beni yıllardır tanıyan biri gibi masama oturmuş hatta muhabbetimiz kalmamış da susmuşuz gibi duran yaşlı adamı seçti. “Her yer boş bu neden benim masama oturdu ki şimdi” dedi içimdeki ses.

- Bir şey desem mi?

“Çaycı ihtiyarın
masaya iki demli
çay bırakmasıyla
bey amca canlandı,
şekerlerin hepsini
attı bardağa,
arkasına yaslandı
ve rahatsızlık
vermek istercesine
karıştırdı,
karıştırdı,
karıştırdı...”

- Ulan ne diyeceksin!
- Neden buraya oturuyorsun mesela
- Saçmalama!

İyice çirkinleşen içimdeki sese inat, “Hoş geldin bey amca! Çay içer misin?” diye sordum. O da hiç aldırış etmedi zaten. İki elini yastık yaptığı bastonunun üst kısmına çenesini dayamış bir şeyler düşünüyordu.

İstemsizce, yanıma oturan ihtiyarı süzme-ye başladım. Bey amcanın yüzü köydeki ustamın nasihatlerinden birisini hatırlattı;

“Şam çeliği” dedi ustam bir gün.

“Eğer tavında dövmezsen bütün olmaz,

1001 kere çekiç sallamazsan da birlenmez...”

Tam da ustamın tarifi gibiydi bey amcanın yüzü hem çizgili hem de yarıklarla dolu.

Çaycı ihtiyarın masaya iki demli çay bırakmasıyla bey amca canlandı, şekerlerin hepsini attı bardağa, arkasına yaslandı ve rahatsızlık vermek istercesine karıştırdı, karıştırdı, karıştırdı...

Başladı anlatmaya, o anlattıkça çay geli-

yor, çay bittikçe yenileriyle değişiyordu bardaklar. Uzunca süre susmadı. Besbelli bir şey vardı o da sohbet etmiyor, o anlatıyor ben de dinliyordum. Hep işini anlattı, neler yaptığını, kendi ifadesiyle ‘neye’ dönüştüğünü.

“Önce” dedi sesi titreyerek, uzun bir soluk alıp devam etti;

“Hissizleştım,

Köreldim,

Karardım,

Sonra da kaskatı oldum.

Ben bu mesleğe masumiyetimi verdim” dedi.

Bu defa bana söz verir gibi sustu ama bir şey diyemedim. Beklediğini bende bulamayınca, kızgınlığı yüzüne vuran bey amca yaşından beklenmeyecek çeviklikle kalktı masadan.

Arkasından bakarken seslendim;

“Bey amca! Sahi sen ne iş yapıyordun?”

Duraklasa da aldırış etmedi, bastonunu yük edinip gitti.

Osman Kemal SÜLEME

“KOCABEY”İN KIZI

(Bu hikâye yaşanmıştır)

Küçük bir Ege kasabası 70’li yılların ortaları. Herkes sıradan hayatını yaşıyor, aile yapıları birbirine çok yakın, herkes az çok herkesi tanıyor. Zengin nitelmesi yapılabilecek aile sayısı 10’nu bulmaz.

Aile çok fakir, anne tarla işlerine, evlere (temizlik, çamaşır yıkama, ekmek yapma) günde-liğe gidiyor, 6-7 kadar her boydan her yaştan çocuk var. Ev basit, yağma taştan yapılmış 2 göz bir ev. Baba son derece tembel, mesleksiz, sorumsuz bir adam. Kadının çabası olmasa aç bile kalırlar. Ege’de dağlarda, ovalarda yemek yapılabilecek ot boldur, otlarla, gündelikten kazanılan paralarla, komşulardan gelen ufak tefek şeylerle geçiniliyordu.

Evin babasının çalışmayıp boş oturmasından dolayı komşular ona mükemmel bir lakap bulmuşlar. “KOCABEY”.

O yıllarda 20’li yaşlara yaklaşmış evin kızı ve arkadaşı olan komşu kızı bir gün çarşıya çıkarlar, ufak bir alışverişten sonra arkadaş olan kızın ağabeyinin kiracı olduğu, bahçeli, bol meyve ağaçlı, oranın en zenginlerinden birine ait eve giderler. Komşu kızın ağabeyinin evine girecekleri sırada zengin ev sahibi ile karşılaşırlar.

Ufak bir tanışma faslından

sonra zengin adam tanımadığı kıza sorar, “Sen kimin kızıydın, kimlerdensin?”.

Garibim ne desin babasına komşuların taktığı lakabı söyler, “KOCABEY’in kızıyım”. Öyle ya yukarı mahalle onu öyle biliyor. Adam bir düşünür bu Kocabey kim acaba? Beyli meyli bir lakabı varsa zengindir ve o ilçenin bey lakaplı tüm zenginlerini bilir, bilir de bu Kocabey’i ilk defa duymuştur, bu ismi çıkaramaz, kızı anlama amacıyla bir iki çapraz soru yağmuruna tutar. Kız ne yapacağını ne diyeceğini şaşırır ne iş yapıyor, dükkânı nerede? kimlerden? hangi mahallede? Bu sorulara ne cevap versin kızcağız...

Durumu gözünüzün önüne getiriniz, o yaşlarda o kızcağız için ne eziyet bir durum. Neyse adam herhalde durumu kavramış ki sorgu sual işi biter, herkes yoluna gider.

Zaman geçer o fakir, ezilmiş çocuklar bir şekilde iş gücü sahibi olup, evlenip yuvadan uçarlar. Kimi il merkezine kimi daha büyük şehirlere gider. Anne vefat eder. Kocabey tek başına kalır, gözleri kör olur. Komşular getirirse önüne bir kap yemek koyup giderler. Havalarda müsaitsede devamlı olarak evin önünde oturur (Gençken de öyleydi zaten, hani ne derler bir insan yedisinde neyse yetmişinde de odur), arada bir türkü tutturur.

“Zaman geçer o fakir, ezilmiş çocuklar bir şekilde iş gücü sahibi olup, evlenip yuvadan uçarlar. Kimi il merkezine kimi daha büyük şehirlere gider.”

Çocukların hiçbirisi babalarına bakmamış ve arayıp sormamışlar. Sonraları KOCABEY de vefat etmiş. Hayat bu!

ODUN SATMA HİKAYESİ (YAŞANMIŞ BİR OLAYDIR)

Bir yakınım anlattı. Anlatacağım olay kendi çocukluğunda geçmiş. Babası bir eşek yükü odunu hazırlıyor, bunu ilçenin pazarı olduğu gün 2.5 liraya sat gel,2.5 liradan aşağı verme sakın diye tenbih ediyor. (Tahmini olarak 1960 lı yılların başı veya 50'lerin sonu)

Pazar yerinde bir kadın oduna talip oluyor hiç pazarlık yapmadan 3 liraya alayım deyince çocukta olmaz 2.5 lira vereceksin diyor. Kadın madem öyle al 2,5 lirayı deyip odunu alıyor.

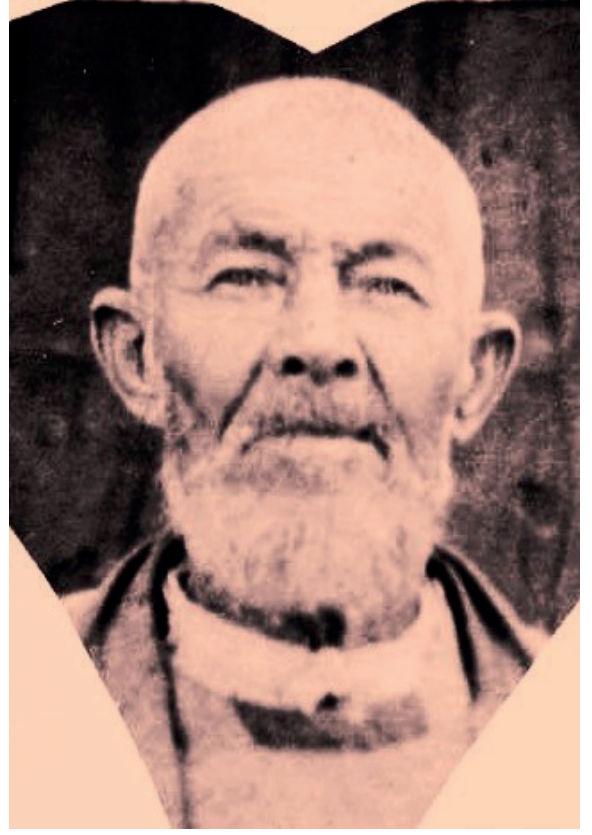
Çocuk eve varıp olayı anlatınca babası 2 tane tokat çarpıyor ki değme gitsin. Zavallı ben bu tokadı niye yedim diye kara kara düşünüyor. Aklına gelip anlatınca espriyle karışık benim kabahatim neydi ki o tokadı yedim der.

DESTANCI GİBİ OKU!!

(Gerçek bir hikayedir)

Çok yakınım birinin başından geçen bu olayı sizlerle paylaşmak istedim. Olay 1950'li yılların ortasında Ege'nin bir köyünde geçiyor.

Eskiler daha çok bilir (çocukluğumda -1960'lı yıllarda- benim de görmüşlüğüm var) o yıllarda cinayet, kaza, yangın benzeri olaylar olunca dramatik bir yönü de varsa o konu üstüne destan-şiir-yazıp yerel matbaalarda saman kâğıda bastırılır, satan kişi eline koca bir tomar destanı alıp belli bir ahenk ve makamla o şiiri söyleye söyleye gezerek satmaya çalışırdı. Keşke o kâğıtlardan saklasaymışız. Kenarları hafif motifli ve sarı-yeşil karışımı bir rengi olurdu o destanların.5-10 kuruşa satılırdı, nenem duyuverince bize vermekte nazlandığı o bozuk paralardan bulup çıkarır hemen aldırırdı.

Benim anlatacağım olayda, yakınımın babası pazar için köyden ilçeye gelince destandan etkilenip bir tane alıyor, işleri bitince köye dönüyor. Evde çocuk çok ama okuma yazma bilen sadece en büyük çocuk.

Eve varır varmaz hemen büyük oğlanı çağırıp destanı eline tutuşturuyor oku bakalım diye. Çocuk okuyor ama asker mektubu okur gibi dümdüz ve makamsız. Ne ahenk var ne üzüntü. Destancının tarzını yakalaması mümkün değil.

O anda şırrak bir tokat, destancı gibi okumuyorsun, güzel oku diye. Çocukcağız neye uğradığını, kabahatinin ne olduğunu kavramaz ama yarım ağızla devam eder, nasıl okuyacağını ne bilsin, ardından bi tokat daha bu sefer salya sümük ağlaya ağlaya okumaya devam eder amma ne çare...Baba oğlunun bilerek, gıcıklığına ağıt gibi okumadığını düşünmektedir.

Baba kızgın, kâğıdı çeker alır çocuğun elinden ve olmadı! olmadı! diye söylene söylene

çekerek gider, Köy Muhtarına varır. Köy Muhtarı destanı ağıt gibi usulüne uygun okur amcamız rahmetli pek beğenir. Hah! İşte şimdi oldu der.

Buradan değerli yakınımaya selam ve sevgilerimi yolluyorum.

İSTİKLAL SAVAŞI MADALYASININ İLGİNÇ HİKAYESİ

- Tahir dedem 13 sene süreyle Mısır, Irak ve Sakarya cephelerinde savaşmış, esir düşmüş, sol el baş parmağı şarapnelden kopuk, tam bir Anadolu insanı idi.

- Kırmızı kurdela İstiklal Savaşı Madalyası vardı. Bir de o madalyaya ait (hala gözümün önündedir) kat izleri belli olan sararmış bir Berat kağıdı vardı.

- İlçemizde güya efe geçinen kendine Kamalı Efe lakabı verilen İstiklal Savaşı ile alakası olmayan (yaş itibarıyla küçük olduğundan), resmi bayramlarda ön saflarda efe kıyafetiyle ortalıkta gezinen bir ilginç tip vardı.

- Bu uyanık; dedem ölünce rahmetli nene-me geliyor az bir paraya o madalyayı alıp gidiyor. Sonraki bayram ve kutlamalarda göğsüne asıp, gezdi durdu ta ki ölene kadar...

- Dedem vefat ettiğinde çocuktum. O madalyayı şimdiki aklım olsa verdirir miydim? Veya babamlar, dayımlar niye sahip çıkmadı onlara da kızardım zaten. Velhasıl madalyanın hikayesi böyle...

HAYATA DAİR KÜÇÜK AN'LAR, KONUŞMALAR

Şubat sonu yaklaşırken, güneşli bir salı günü, biraz önce, yakınımızda kurulan küçük bir semt pazarına giderken, her zaman yaptığım gibi özellikle alçak sokak duvarından avlusu görülen, çoğu terk edilmiş, her tarafı bakımsızlıktan dökülen ama çok küçük küçük parsellerde olduğu için müteahhitlerin el atmadığı gecekondu türü tek katlı, avluda çeşmesi lavabosu görülen evlere baka baka gittim.

Merdiven korkuluğuna zincirlenmiş küflenmeye başlamış ve alındığında o evin çocuklarının nasıl sevindiğini tahmin edebildiğim bisiklet, yer yer çökmüş kırılmış, rengi solmuş ve sokağa bakarken oturulacak şekilde konulmuş, toz ve kir içinde eski kanepeler, su doldurulmuş bir sürü pet şişe, her tarafı teneke ve sunta malzemeye adeta yeniden kaplanmış, bacası yıkılmış, odunluk veya emeklik tabir edilen küçük barakalar...

Bunlardan birinde sonradan pimapen yapıldığı belli olan ve perdesi yarı aralanmış pencereden fersiz gözü ve yorgun vücudu ile dışarı seyreden ama hayata dair bağlantısı kopmuş gibi garip, kirli uzun sakallı, pejmürde bir erkek vardı.

Pazara giden yol üzerinde köyden, kırsaldan getirdiği kuru üzüm, pekmez, sarımsak, payam, yufka, kekik vb. aklınıza gelebilecek her türlü şeyi satan insanlar vardı.

Sizin oralarda var mı bilmem ama burada son 10 yılda moda olan ve çok tutulduğu için sayıları devamlı artan, her pazarın yakın noktalarında 2-3 tane mutlaka bulunan kamyonet, minübüs kasasında bazlama, katmer, yufka yapıp satan seyyar satıcılar var.

Bunlardan birinde masaya oturmuş katmer türü bir şey yiyen yaşlı adama tanıdığı biri yaklaştı, "ne yapıyorsun acıktın mı?" dedi. Afyonlu olduğunu şivesinden tahmin ettiğim masada oturan kişi; "ne yapayım, biz bu katıklara alıştık yengen yapıvermiyor bende her salı günü buraya gelip yiyorum" dedi.

Sohbet bu minvalde giderken konu depreme kaydı bende uzaklaştım zaten...güneş neredeyse yakıyor gibiydi ama bu havalar normal değildi "kış kışlığını, puşt puştluğunu bilmeli" derdi büyüklerimiz, güzel ve acılı ülkemizin bir yanında acının her türlü yüze yansırken bir başka yanında sıradan insanlar, sıradan sohbetler ve sıradan pazara giden insanlar vardı...

Prof. Dr.
Tarık BAYKARA

2023 NOTLAR, ANILAR, DEĞERLENDİRMELER VE TANIDIĞIM ÖNEMLİ ŞAHSİYETLER -2-

**“Enfes bir İstanbul
akşamı... Boğaz
ayaklarımızın altında
Naile Sultan’a ait
iç güveyi Enver
Paşa Korusu ve
ülkenin hatırı sayılır
bankalarından birinin
genel müdürü Prof.
Dr. Işıl Akbaygillerin
malikanelerinde
tanışmış idik bu tuhaf
şeytan gözleriyle
dünya satranç ustası
Kasparov ile...”**

Rahmetli Prof. Dr. Fuat Sezgin

• En nihayet 2008 Mayıs sonunda açılmıştı. Aslında son derece geç kalmış ve medyanın orali olmadığı muazzam bir müze idi ve sonuna kadar rahmetli Fuat Sezgin hocanın emekleri vardı. Burada, o dönemin Tübitak başkanı Nüket hanımın ve başbakanın yakın ilgisi ile Türk İslam Teknoloji Müzesi olarak Gülhane içerisinde kuruldu... Fuat Sezgin hoca bizleri ziyaret etmek üzere Tübitak MAM’a teşrif etmişler ve tanışmak onuruna erişmiş idik. Müzenin aslı Almanya’da imiş ve Fuat Sezgin hoca kısık sesli ve pek de etkileyici olmayan tipik bir tarihçi olarak bize tane tane gelişmeleri anlatmıştı...

• Yine de yeni ve son derece önemli bir adım olarak Türk İslam Teknolojilerini ve örneklerini somut anlamda ortaya koyan bu müze fikri bir harikaydı...sanırım hocanın 4-5 ciltlik bir eseri de Türkçeye çevrilmişti. Kendisine Malzeme Enstitüsü laboratuvarlarında geliştirerek orijinaline yakın niteliklere kavuşturduğumuz bir İznik çini panosu armağan etmiştik. Rahmetli hoca pek sevinmişti.

Bir Nazım Hikmet anektodu...

- 2008 yılında Rusya’ya TÜBİTAK MAM Malzeme Enstitüsü olarak yaptığımız bir teknik gezide enteresan bir anektod olarak karşıma çıktıydı. Özellikle Lazer Teknolojilerinin ülkemize aktarılması konusunda özel kristal üretimleri yapan EZAN Firmasını ziyaret etmekteydik ve çok özel bir kristal üretim tesisinin bize aktarılması konusunda anlaşılmaya da varmıştık. Ezan Firmasının genel müdürü Borodin’den önem taşıyan bir anısını dinledik...

- “80li yılların ortasında Bulgaristan’da bir havaalanında-Varna olmalı- uçak beklerken, yan masada yaşlıca ama halen daha çekici güzel bir kadın görürler ve yanına otururlar...kadın bunlara “..nazım hikmeti hiç duydunuzmu..” diye sormuş...bunlar duyduk ama o kadar da bilmiyoruz demişler ve biraz da onun o “sen yanmasan ben yanmasam kim çıkaracak karanlıkları aydınlığa “ dizelerini okumuşlar kadının gözlerinden yaşlar süzölmüş...ve anlatmaya başlamış...

... Nazım Hikmet Moskova'ya ilk geldiğinde ona şehir merkezinde bir ev ve bir araba tahsis etmişler ve ayrıca ve bir hanımla da tanıştırmışlar ki kadın bu kadın işte o kadın yani Vera... ancak Nazım Hikmet, Moskova'ya

büyük bir romantizmle ve beklentilerle ve umutla gelmiş ve herkesin eşit ve herkesin aynı koşullara sahip olduğunu sanıyormuş ve böyle olmadığını görünce şoke olmuş. Daha sonra, bir vesile ile Stalin'le karşılaştığında ona demiş ki: "... bana verdiklerinizi geri alınız... ben de fakir bir Rus vatandaşı gibi yaşamaya razıyım.". Stalin kem küm edip bir düşünelim demiş..ama pek de memnun olmamış ve bir hayli de kızmış. Sonra bir gün Nazım Hikmet'e yetkililer !!! gelmiş ve demişlerki arabaysa araba evse ev kadınsa kadın paraysa para bunları al ve güzelce yaşa ve aklına gelen bu fikirleri arkana koy!!!!..."

Bir Yatağanspor futbol hatırası da ben-den....

1973 yılı sonbahara doğru ağustos sonu ya da eylül başı olmalıydı. O yıl genel seçimler yılı idi ve bütün yaz ön seçimler en büyük konu idi Denizli'de ve babam da AP listelerine girmek üzere bütün yaz Yatağanlı hemşerilerle birlikte çok çalışmış, didinmiş ama listelere seçilemeyecek bir sırada kalmış idi. O günlerin ardından Yatağan'a rahmetli nineciğimi ziyaret etmek için uğramıştım. Sanırım, görmüş olmalılar ki o dönemin Yatağan gençleri eve kadar geldiler ve Acıpayam'da maç olduğunu ve benim de oynayıp oynamayacağımı sormuşlardı. Ne demek! Futbol her zaman en büyük merakım ve hastalığım idi ve kıyafet, ayakkabı, tozluk vs varsa elbette dedim.

Futbol ayakkabıları ayarlandı ve o dönem Yatağanspor'un meşhur futbolcuları ile ben-deniz de otobüsle Acıpayam'a yola koyulduk. Acıpayam'ın o dönemki sahası toprak ve hafiften yokuş gibi biçimiz bir saha idi ve Acıpayamspor'da Denizli'deki Amatör Liglerden aşına tipler de vardı ve arkadaşları uyardım. Bunların çoğu Acıpayamlı bile değil diye. Bir

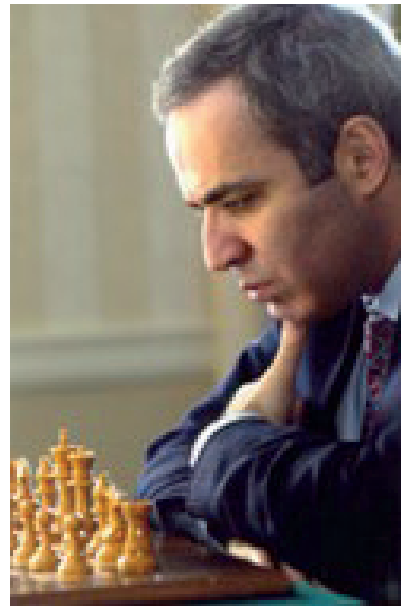
tanesi Mikro Mustafa diye bilinen kısa boylu sempatik ve sevdiğim iyi bir futbolcu idi.

Maç maalesef istediğimiz gibi başlamadı ve kısa sürede 2 gol yiyerek başladık. Sonra toparladık ve baya bir baskı dahi kurduyduk. O sıra Acıpayamlı seyirciler de bizzat beni hedef alan galiz tezahüratlarda bulunuyorlardı ki başıma ilk ve son defa gelen enteresan bir durumdu. Ne kadar uğraştıysak da gol bulamadık ve o gün 0-3 sahadan yenik ayrıldık. O arada da sol bileğimden de sakatlandım. Maç sonunda az biraz itiş kakış kavgaya da olduysa ama sonra sakinleyip kös kös aynı otobüsle Yatağan'a döndük.

Hatta çok çok sevdiğim büyüğüm rahmetli Mehmet Eniştem, "...babandan sonra bir yenilgi de senden geldi Yatağan'a .." diye serzenişte bulunduydu. Rahmetli nineciğim de sakatlanan sol bileğime bulgur haşlayıp sardı ve acısı az da olsa dindi.

Satranç ustası Kasparov'la Deep Blue

Enfes bir İstanbul akşamı... Boğaz ayakları-mızın altında Naile Sultan'a ait iç güveyi Enver Paşa Korusu ve ülkenin hatırı sayılır bankalarından birinin genel müdürü Prof.Dr. Işıl Akbaygillerin malikanelerinde tanışmış idik bu tuhaf şeytan gözleriyle dünya satranç ustası Kasparov ile... Daha yenicene IBM Bilgisayarı Deep Blue Programına yenilmiş ve kızgın idi.... Yenilmiş yenilmesine ama hayır kabul edemiyor... "Makine asla strateji kuramaz..." diyor saniyede bilmem kaç milyon ihtimal hesaplasada bunu ışık hızıyla da yapsa asla insan düşüncesine dayalı strateji ve uzun dönemli planları yapamaz hiçbir makina yapamaz diyesi ki IBM şike yaptı ve makineye insanlar yön verdi... Ancak elbette şu var bilgisayar 'Deep Blue' Kasparov'u yenince ve basına ala ve vala ile intikal edince IBM hisseleri %20 civarında değer kazanmışlar...

YATAĞAN'DAN BİR ÜNLÜ GEÇTİ

METE YARAR, YATAĞAN KILICINI ANLATTI: “BİNLERCE DEFA DÖVÜLEREK YAPILAN BİR KILIÇ”

“Ünlü TV yorumcusu Emekli asker Mete Yarar 2023 yılı haziran ayında Yatağan’a gelerek Yatağan’da yapılan kılıçların, çakı bıçak, tarak ve diğer el aletlerinin yapım süreçleriyle ilgili bir program hazırladı.”

Ünlü TV yorumcusu Emekli asker Mete Yarar 2023 yılı haziran ayında Yatağan’a gelerek Yatağan’da yapılan kılıçların, çakı bıçak, tarak ve diğer el aletlerinin yapım süreçleriyle ilgili bir program hazırladı. You Tube’de Geçmişin TB2 si Yatağan adında yayınlanan programın ilk kısmında Yatağan’ın internette en çok satış yapan şirketlerinden Kılıçevi ‘nin sahiplerinden usta Ömer Altıntaş yaptıkları kılıç çeşitleri ve yapım süreçleriyle ilgili bilgiler verdi. Fatih Sultan Mehmet’in kılıcının replikasını bire bir yaptıklarını bunun gibi birçok tarihi eseri günümüze kazandırdıklarını ifade etti.

Denizli Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanı Hüdaverdi Otaklı’nın da eşlik ettiği çekimlerde hem geleneksel yöntemler hem de gelişmiş teknolojiyle üretilen ürünlerin yapımları ele alındı. Üreticilerden usta Hasan Hamza Aydın, 13 yaşından bu yana kılıç ve bıçak yapıyor. Mahlas olarak Gullam Hasan ismini kullanan kılıç ustası 30 yıldır bu işi yaptığını belirterek, “ 13 yaşında çırak olarak başladığım kılıç imalatında bugün de devam ediyorum. Üzerine çeşit koyarak, boynuz tarak olarak, çakı olarak, bıçak olarak hala devam etmekteyim. Kılıç imalatımız var. Yatağan imalatımız var. Normal cep çakısı imalatımız var.” Diyecek yaptıkları işlerden örnekler verdi.

Daha sonra Yatağan'da son teknoloji ile üretimler yapan Ali Şahin usta da “Bizim buradaki amacımız müşteriye çeliğin kalitesini göstermek. Asıl önemli olan kaliteli çeliği kullanabilmek. Amacımız sağlam ve kaliteli ürün ortaya çıkartabilmek” dedi. Son teknolojiyle yaptığı ürünlerin yapılış aşamalarını bizzat gösterdi.

Son olarak Medresede, Abdi Beğ Sultan ve Yatağanbaba Türbelerinde yapılan çekimlerle devam eden programda Yönetmen yazar Mustafa Nadir Öney'in Yatağan'ın tarihi ve kültürel özellikleri üzerine yaptığı bir konuşma yer aldı.

26. FESTİVAL YAPILDI

Yatağan Gönül Birliği Platformu tarafından organize edilen 26.Yatağan Bıçakçılık Festivali ve Kefe Yaylası Şenlikleri 2023 yılında 4-6 ağustos tarihlerinde yapıldı. Bilek güreşi müsabakaları, geleneksel oyun gösterileri, bıçak yapım atölyeleri ve çekiç-örs hatıra köşesi stantlarının yer aldığı festival alanında bir şenlik havası oluştu.

Kefefest'e önemli isimler katıldı

Şenlik kapsamında stantların yanı sıra 4 Ağustos Cuma günü ünlü sanatçı Ali Kınık sahne aldı. Ozan Nihat, Serdarcan Sönmez, Aşık Hüseyin gibi Yatağan'ın ve festivalin yakından tanıdığı isimler yanında yine Yatağanlılarca sevilen sanatçılardan Mithat Körler Murat Başaran gibi isimler de festivale renk kattı. Sahne alan bir başka sanatçı da Ankaralı Yasemin idi. Yatağan kefe yaylasında 3 gün süren, çevre kasaba ve köylerden de yoğun katılımın olduğu festival halka açık ve ücretsizdi. Festivale her yıl olduğu gibi Denizli Büyükşehir Belediyesi büyük katkı verdi.

YATAĞAN ÇOK ÖNEMLİ BİR SEMPOZYUMA EV SAHİPLİĞİ YAPTI

Prof. Dr. M. Cevat Akşit tarafından Mebhut adlı çok önemli eseri Türkçeye kazandırılan 11. Yüzyılda yaşamış büyük alim Serahsi adına düzenlenen sempozyumların ikincisi Yatağan'da yapıldı.

27-28 Ekim 2023 tarihlerinde Pamukkale Üniversitesi (PAÜ) İslami İlimler Enstitüsü ve Kırgızistan Oş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından düzenlenen II. Uluslararası Serahsî Sempozyumu açılış töreni Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş ve Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Dr. Serdar Çam'ın katılımları ile gerçekleştirildi.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşının okunması ile başlayan program Kuran-ı Kerim Tilaveti ile devam etti. Protokol konuşmaları ile süren programda sırası ile Gaye Vakfı Genel Başkanı Dr. Mehmet Akşit, Kırgızistan Oş Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kozhobekov Kudayberdi Gaparalievich, Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kutluhan, Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Vekili Ali Değirmenci, AK Parti Milletvekili Av. Cahit Özkan, Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Dr. Serdar Çam, Avrasya Yazarlar Birliği Başkanı Yakup Ömeroğlu, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş, Gaye Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. M. Cevat Akşit tarafından yapıldı. Rektör Kutluhan, açılış konuşmasını Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın sempozyumun açılış törenine özel ilettiği mesaj metnini konuklarla paylaşarak tamamladı.

Yaşantısı, görüşleri ve eserleriyle hem İslami ilimler tarihinde köşe taşlarından birisi hem de hukuk nosyonu ve hukuk felsefesi açısından çağdaş hukukçuların da tanıdığı bir isim olan Ebû Bekr Muhammed b. Ebî Sehl es-Serahsî'nin (ö. 483/1090) İslam dünyasındaki tesirleri, hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti kavramına katkısının ele alınacağı sempozyumun açılış töreninde konuşmalarından ilkinin Gaye Vakfı Genel Başkanı Dr. Mehmet Akşit yaptı: "Sayın Başkanım, Sayın Valim, Sayın Bakanım, Sayın Rektörlerim, Hocalarım, Sayın Muhterem babam ve hocam,

"Sempozyumu açılış töreni Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş ve Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Dr. Serdar Çam ve PAÜ Rektörü Ahmet Kutluhan'ın katılımları ile gerçekleştirildi."

uzaktan yakından gelen herkes için sonsuz şükranlarımı arz ediyorum. Sempozyumun gerçekleşmesinde emeği geçenlere teşekkür eder, sempozyumun güzel geçmesini dilerim. Hoş geldiniz, efendim.”

İMAM SERAHSÎ KABRİ ÜZERİNE TÜRKİYE DİYANET VAKFI TARAFINDAN YENİ BİR TÜRBE VE YANINA DA GÜZEL BİR CAMİ YAPILDI

Kırgızistan Oş Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kozhobekov Kudayberdi Gaparalievich yaptığı konuşmada şunları ifade etti: “Sayın Prof. Dr. Ahmet Kutluhan, Sayın Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit, Sayın protokol, değerli hocalarım, sevgili öğrenciler ve bütün katılımcılar, öncelikle İmam Serahsî’nin yaşadığı Kırgızistan’dan selamlarımı iletmek isterim. Bugünkü İmam Serahsî Sempozyumuna ev sahipliği yapan ve organize eden başta Pamukkale Üniversitesi olmak üzere; Gaye Vakfı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve diğer kuruluşların yetkililerine teşekkürlerimi arz ederim. 2022 yılı Ağustos ayında Oş Devlet Üniversitesi ile Pamukkale Üniversitesi ve Gaye Vakfı arasında eğitim ve bilimsel çalışmaların birlikteliği işbirliği çerçevesinde protokol anlaşması yapılmıştır. Şu anda, Oş Devlet Üniversitesi öğrencileri Pamukkale Üniversitesi’nde lisans ve lisansüstü eğitim görmektedirler. İki üniversite arasındaki ilişkilerin bundan sonra daha da gelişeceğini ve iyi işler yapacağımıza inanıyorum. Bugünkü iki üniversitenin ortaklaşa yapmakta olduğu İmam Serahsî Sempozyumu da bahsettiğimiz protokol anlaşmasının bir ürünüdür diyebiliriz. On birinci asırda yaşamış olan İmam Serahsî, son on beş yıllık hayatında bir zindandaki kuyuda hayatını geçirerek otuz ciltlik el-Mebsum isimli eserini kaleme almış ve birçok öğrenciyi yetiştirerek İslam düşüncesinde medeniyetin gelişmesine büyük bir katkı sağlamıştır. Günümüzde de İmam Serahsî’nin bütün eserleri İslam dünyasında önemli bir yere sahiptir. İmam Serahsî’nin otuz ciltlik el-Mebsum eserini Arapça’dan Türkçe’ye çeviren Sayın Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit Ho-

camıza teşekkürlerimizi arz ederim. Kendisine Allah’tan uzun bir ömür sağlıklı bir hayat niyaz eder, bilimsel çalışmalarında başarılar dileriz. Uzun yıllar bakımsız kalan Özgen’deki İmam Serahsî kabri üzerine Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yeni bir türbe ve yanına da güzel bir cami yapıldı. Bundan dolayı kardeş Türkiye halkına ve Türkiye Diyanet Vakfı’na teşekkürlerimi arz ederim. Değerli sempozyum katılımcıları, tekrar başta Pamukkale Üniversitesi ve Gaye Vakfı yetkilileri başta olmak üzere bu sempozyuma katkı sağlayan herkese şükranlarımı arz eder, iki kardeş ülke Kırgızistan ve Türkiye’nin samimi ilişkilerinin ebedi devam etmesini Allah’tan niyaz ederim.”

Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kutluhan törende gerçekleştirdiği konuşmada şunları kaydetti: “Muhterem Diyanet İşleri Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekilimiz, çok değerli Valimiz, Büyükşehir Belediye Başkan Vekilimiz, çok kıymetli rektör arkadaşlarım, yurt içinden ve yurt dışından gelmiş çok değerli hocalarımız, buraya katılım gösteren öğrencilerimiz, basınımızın güzide temsilcileri hepiniz saygıyla selamlıyorum. II. Uluslararası Serahsî Sempozyumuna sefalar getirdiniz, hoş geldiniz. Bu bahtiyarlığı bize yaşatan, yaşamamıza katkı sağlayan; öncelikle Diyanet İşleri Başkanlığı’mıza, Gaye Vakfı’mıza, Valiliği’mize ve Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na çok teşekkür ediyorum. Onlardan Allah razı olsun.”

Denizli Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Ali Değirmenci yaptığı konuşmada şunları söyledi: “İnşallah bu mübarek günde besmeleyle kuran tilavetiyle başlamış olduğumuz bu güzel sempozyumun hayırlı ve bereketli geçmesini rabbimden niyaz ediyorum. Büyükşehir Belediye Başkanımız Osman Zolan başka bir program dolayısıyla katılamadılar, selamını iletmek istiyorum. Misafirlere hoş geldiniz demek istiyorum. Tabi on birinci asırda yaşamış İslam hukuku alimi İmam Serahsî’yi rahmetle ve minnetle bir kere daha

anıyoruz. Aslında içinden geçmekte olduğumuz, gönül coğrafyamızda kan ve gözyaşlarının hâkim olduğu bir dönemde, İslam hukuku anlamında büyük eserler kazandırmış İmam Serahsî'nin anılıyor olması bir başka değer taşıyor. Rabbimden başta Gazze olmak üzere; dünyada akan gözyaşlarının acıların bir an evvel dinmesini diliyorum. İsrail zulmünün sona ermesi için inşallah hep beraber dua edelim. İmam Serahsî'nin şahsında İslam medeniyetinin buluşmasında tüm bütün büyüklerimizi bir daha saygıyla anıyorum. Biliyorsunuz, 2023 yılındayız. Cumhuriyetimizin 100. yılını idrak ediyoruz. Bu vesileyle Cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, bu toprakların vatan olması için feda-i can eyleyen aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmetle, minnetle şükranla anıyorum. Programın bereketli olmasını diliyor, hazırlanmasında emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyorum. Saygılarımla.”

AK Parti Milletvekili Av. Cahit Özkan gerçekleştirdiği konuşmada şunları ifade etti: “İl-

Uluslararası Serahsî Sempozyumunun; şehrimize, ülkemize, medeniyetimize ve yeniden İslam dünyasının ve insanlığın adaletle hakça paylaşımına huzura ve küresel bir refaha vesile olmasını yüce Allah'tan niyaz ediyorum. Öncelikle böyle bir sempozyumun ikincisinin Denizli'de gerçekleştirmemize vesile olan; Diyanet İşleri Başkanı'mıza, Gaye Vakfı'mızın kıymetli yöneticilerine, Sayın rektörlerimize, katkı sunan bütün kıymetli hazıruna yürekten şükranlarımı sunuyorum. Serahsî'nin özelinde; İslam dünyasında yeniden medeniyet köklerimizle buluşmak, Allah'ın kitabını, resulün sünnetini yeniden en güzel şekilde anlamak ve hayatımıza aktarmak ve bu vesileyle bütün insanlığın içinden geçmekte olduğu zulme haksızlıklara ve adaletsizliklere yeniden bir çözüm bulma gayretinin temeli ni teşkil ettiğini düşünüyorum. İslam güneşinin hayatımıza nakşedilmesinde büyük metodolojik çalışmaları hayata geçiren Serahsî yeniden anılıyorsa İslam güneşinin yeniden doğuşunun da müjdecisi olduğuna yürekten inanıyoruz. Bugün gerçekten tam anlamıyla Allah'ın kitabını ve resulünün sünnetini anla-

yamadığımızdan dolayı sıkıntılarla baş başayız. İslam dünyasının içinden geçtiği sıkıntılar yüce mesajın anlaşılamadığındandır. Onun için Allah'ın insanlığa bahsettiği ve onda hiçbir şüphe yok dediği kitabının inşallah anlaşılmasına vesile olacak metodolojik anlamda fıkıh usulünü yeniden hayatımıza aktaracak içtihadın nasır ve istisnânın en doğru şekilde hayata geçirilmesi suretiyle İslam güneşinin yeniden insanlığı aydınlatacak ve ısınacağı günlere vesile olması temennisiyle sempozyumumuz ilim ve düşünce dünyamıza medeniyetimize hayırlar getirmesini temenni ediyor, sizleri saygıyla sevgiyle selamlıyorum.”

Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Dr. Serdar Çam yaptığı konuşmada şunları kaydetti: “Böyle bir enstitüde sizlere konuşma yapmaktan dolayı çok mutluyum. Anadolu’nun bağrında, dışarıda Kırgızistan kültürü olan boz üy çadırıyla Anadolu’nun kültürü olan bizim kendi çadırlarımızın yan yana durduğu bir köprünün kurulduğu köklü Kırgızistan’daki maneviyattan Anadolu’ya intibak olan bu köprünün artarak inşallah gelişerek devam etmesini rabbimden temenni ediyorum, dua ediyorum. Özellikle; Cevat Hocama, değerli oğlu ve Gaye Vakfı’nın Başkanı Mehmet Hocama, üniversitemizin rektörü Ahmet Hocama ve tüm burada emeği geçenlere çok teşekkür ediyorum. Bu gerçekten çok anlamlı ve önemli bir çalışma. İnşallah bu çabaların neticesinde Kırgızistan Devleti ile güzel bir çalışmanın devamı ve oradaki kurulmak istenen külliyeinin de tamamlanmasıyla birlikte bu çalışma tüm dünyaya mal olacak şekilde hayırlı ve insanlığa hizmet eden bir nokta-

da ilerler diye ümit ediyoruz, dua ediyoruz. Büyük zatların, büyük alimlerin sadece dini ve kültürel anlamda zenginlikleri değil aynı zamanda ait oldukları topraklarda medeniyeti bahşetmeleri, diplomatik enstrümanları vermeleri, Kırgızistan gibi genç ve güzel, güçlü bir devletin bağımsız olmasına zemin oluşturabilecek temel taşları teşkil etmelerine ve bu ilimden istifade eden diğer bütün topluluklara da aynı şekilde hizmetleri, ilimleri, irfanları akmaya devam etmektedir. İmam Serahsî hazretleri gerçekten İslam alemi için anlam ifade ediyor. Biz inşallah Kültür ve Turizm Bakanlığı ve bünyemizdeki; TİKA, Yurtdışı Türkler Topluluğu, Yunus Emre Enstitüsü, yeni kurulan Alevi Cemevi Başkanlığı-mız da dahil olmak üzere bu gibi çalışmalara elimizden geldiği kadar Sayın Bakanımızın önderliğinde katkılarımızı vermeye devam edeceğiz. Bu ilim, irfan dünyasının artmasıyla birlikte insanlığın da nasiplenmesini, Batı dünyasının da nasiplenmesini ve dünyada başta Gazze ve Filistin bölgesi olmak üzere, dünyadaki bütün bölgelerde yaşanan zulmün ve katliamın sona ermesini diliyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.”

PROF. DR. ALİ ERBAŞ: BÜTÜN DÜNYA GAZZE’DEKİ BU CİNAYETLERİ SEYREDİYOR. BUGÜN BU; BİR İNSANLIK DRAMIDIR, BİR AHLAK VE MEDENİYET KRİZİDİR.

Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş törende yaptığı konuşmada şunları aktardı: “Öncelikle; ilim, kültür ve medeniyet tarihimizde müstesna bir yere sahip olan İmam Serahsî gibi bir alimi büyük daha iyi tanınması ve anlaşılması için düzenlenen bir sempozyumda aranızda bulunmuş olmaktan duymuş olduğum memnuniyeti özellikle ifade etmek istiyorum. İmam Serahsî, fıkıh ilmine ulum-u islamiye hatta fıkıhın dışında bazı alanlara da öyle katkılar sunmuş ki değil iki sempozyum on iki sempozyum da yapsak değer İmam Serahsî için. Medeniyet tarihimize ve mirasımıza vefanın gereği olarak düzenlenen bu toplantıların nesillerimizin

kimlik ve benlik inşasına önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Serahsî'nin zindanda yaktığı meşale sadece talebelerine ışık olmamış aynı zamanda Bağdat'ı, Basra'yı, Semerkand'ı ve Şam'ı da aydınlatmıştır. İslam fıkhnı anlama hususunda çağları aşan etkisiyle her zaman müslümanların başucu kitabı olan el-Mebsût fıkıh literatüründeki önemli yerini bugün de korumaktadır.

Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek, öğretmek, anlamak ve onun evrensel mesajını hayata taşımak müslümanlar için hem bir ibadet hem de tüm insanlığa karşı en temel görevidir. İman Serahsî eserleri sayısı ve niteliği bakımından büyük bir alim olduğu kadar Hane-fi mezhebinde otorite bir şahsiyettir. İmam Serahsî, ilim yolunda hiçbir şeyin mazeret olamayacağını yaşantısı ile en güzel şekilde göstermiş müstesna bir şahsiyettir. Yaşadığı dönemdeki onca zorluğa ve sıkıntıya rağmen ortaya koyduğu el-Mebsût isimli eser bunun açık bir delilidir. O, hiçbir zaman ümidini yitirmemiş, neticede İslam alemine ve insanlı-

ğa otuz ciltlik e-Mebsût isimli eserini kazandırmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı ve Diyanet Vakfı olarak Kırgızistan'ın Özgen şehrinde dört dönümlük bir arazide geleneksel Osmanlı mimarisi tarzına uygun olarak içerisinde; beş yüz kişilik cami, Kur'an kursu, kütüphane, misafirhane, aşevi ve lojman bulunan İmam Serahsî camisi ve külliyesini inşa ederek hizmete açmak nasip oldu. Bizler bu hizmetleri hem ailelerimize hem de onların doğup büyüdüğü coğrafyalardaki kardeşlerimize vefanın bir gereği olarak yapıyoruz. Bugün Kırgızistan'da hem İlahiyat Fakültelerinde, birkaç ilahiyat fakültesinde Türkiye'de İlahiyat Fakültelerinde okumuş, lisansüstü çalışmalarını tamamlamış hocalarımızın mevcudiyetini görüyoruz. Türkiye olarak her zaman hem Kırgızistan'da hem Kazakistan'da, Özbekistan'da, Azerbaycan'da Türkiye Cumhuriyeti'nde elimizden gelen gayreti Diyanet İşleri Başkanlığı olarak destekleyerek göstermeye çalışıyoruz. Bu doğrultuda; sempozyumlar, konferanslar düzenleniyoruz.

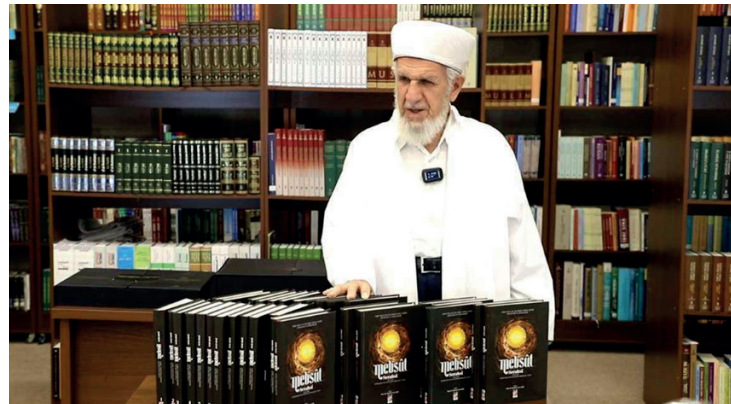
İlk kıblemiz Kudüs Peygamber efendimizin Miraç hatırası Mescid-i Aksa bir asra yakındır kanayan yaramız. Filistin bugünlerde yine işgalci İsrail'in; haksız, hukuksuz ve insafsız vahşice saldırılarına sahne olmaktadır.

Filistinli kardeşlerimiz; akıl almaz katliamlara ve soykırıma maruz bırakılmaktadır. Gazze çoluk çocuk demeden günlerdir büyük bir katliam yaşamaktadır. İmam Serahsî bize nasıl Özgen'i, Kırgızistan'ı hatırlamıyorsa Gazze deyince de yine büyük fıkıh alimi İmam Şafi aklımıza geliyor. İmam Şafi'nin doğup büyüdüğü bir yer Gazze. Değerli kardeşlerim, müslümanların dağınıklığından aldığı cesaretle bir terör örgütü gibi hareket eden İsrail Gazze'de; yaşlı, çocuk, bebek, sivil demeden bütün masum insanları katlediyor. Filistinliler gün yüzü görmeden ölümle tanışıyor. Gözü yaşlı annelerin feryadı gök kubeyi titretiyor ve maalesef dünya bütün bu cinayetleri seyrediyor. Bugün bu; bir insanlık dramıdır, bir ahlak ve medeniyet krizidir. Yaşananlar göstermiştir ki; insanlığa huzur, barış ve refah getirme iddiasıyla ortaya çıkan bütün ideolojiler ve politikalar inandırıcılığını kaybetmiştir. Savunduğunu iddia ettiği bütün değerleri ayaklar altına alan Batı artık

iflas etmiştir. Müslümanların egemen güç olduğu dönemlerde yeryüzü; adaletin, merhametin ve güzel ahlakın en güzel örneklerine sahne olmuştur. İnaniyorum ki vahdet şuuruyla birbirimize kenetlendiğimiz gün, ümmet coğrafyamızın asırlardır beklediği huzur ve barış kendiliğinden gelecek. İslam'ın hayat veren ilke ve değerleri yeniden yeryüzüne nizam verecektir. İnşallah bizlere düşen bu ideal uğrunda var gücümüzle çalışmaktır."

İmam Serahsî'nin Mabsut adlı büyük eserini Türçeye kazandıran Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit

Gaye Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. M. Cevat Akşit gerçekleştirdiği konuşmada şunlara değindi: "İslam Ceza Hukukunun;

çok insani olduğunu, çok gelişmiş olduğunu, çok ileri olduğunu ispat için doktora yapmak istedim. Atatürk Üniversitesi Ceza Hukuku Profesörü devamlı, Almanya’da yetişmiş bir profesör vardı, ona gittim. Hocam bu konuda araştırma yapmamı istedi. Gece gündüz çalıştım, çalışmamı hocaya verdim. Hocama bir fikri tüm fıkıh kitaplarında buluyorum dedim. İlk üç kitabı hocama sıraladığımda ilki el-Mebsût’tu. Sonra ben gece gündüz çalıştım beş yüz elli sayfalık bir tez hazırladım. Bu eser sebebiyle çalışmam orijinal bulundu ve Amerika’da eserimi anlatmak için konferanslara davet edildim. Oralarda hep Serahsî’yi anlattım. Serahsî, söylemek istediklerini ifade ettikten sonra Kur’an’daki ayetten mantığını söylüyor, felsefesini yapıyor. Böyle bir şey var. Tam bugünün insanın sorularına cevap veriyor. Onun için onun eserini baş eser kabul ettik. Amerika dönüşünde çok ilgi gördü orada konferanslarım. El-Mebsût’u tercüme edelim dedim. Kırgızistan’a gittim. Serahsî’nin mezarını beş gün aradım bulamadım. Bir toprak yığınının üstüne oturdum, bir baktım onun kabrinin üstüne oturmuşum. Belediye başkanına gittim. Serahsî büyük, muazzam bir hoca diye anlattım. Belediye başkanı, Serahsî’nin mezarının etrafındaki arsaları düzenledi. Diyanet İşleri Başkanlığı’na gelerek bunu anlattım ve Diyanet İşleri Başkanlığı da türbe yaptılar. El-Mebsût’u tercüme için heyet kurduk. Gece gündüz çalıştık. Serahsî on dört sene kalmış hapishanede, on dört senede yazmış ya el-Mebsût’u biz de tercümeyi 14 senede bitirdik.”

Açılış konuşmalarının ardından hediye takdimleri yapıldı. Trablusgarp Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Rafet Muhammed Mîkâtî’ye hediyesini Denizli Milletvekili Cahit Özkan takdim etti. PAÜ Rektörü Prof. Dr. Ahmet Kutluhan, İSAM Başkanı Prof. Dr. Murteza Bedir’e hediyelerini takdim ettiler. Denizli Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Ali Değirmenci’ye Denizli Valisi Ömer Faruk Coşkun hediyelerini takdim ettiler.

Hediye takdimlerinin ardından program, açılış konferansı ile devam etti. İSAM Başkanı Prof. Dr. Mürteza Bedir tarafından ‘Bir Dünya Hukukçusu Olarak Serahsî’ konulu açılış konferansı gerçekleştirildi.

Açılış konuşmalarının ardından sempozyum oturumlarına geçildi.

SEMPOZYUM İKİ GÜN SÜRDÜ: SERAHSİ TÜM YÖNLERİYLE ELE ALINDI

Sempozyumda görüşülen konular

- Serahsî’nin Doğumu, Yetiştmesi, Hapis Hayatı ve Eserleri
- Bir Dünya Hukukçusu Olarak Serahsî
- Serahsî’nin Hukuk Felsefesi ve Usûl-i Fıkıhı
- Serahsî’nin İslam Dünyasındaki Tesirleri
- Serahsî’nin Ahlak Düşüncesine Katkıları
- Serahsî’nin Hakkın/Hukukun Üstünlüğü ve Hukuk Devleti Kavramına Katkısı
- Serahsî’nin Kur’an ve Tefsir Anlayışı
- Serahsî’de Hadis Yorumu
- Serahsî ve Hanefî Hadis Usûlü Anlayışı
- Serahsî’de Dilbilim
- Serahsî’nin Kelam Anlayışı
- Serahsî’nin Eserlerinde Zühd ve Zahidlik
- Serahsî’nin Gayr-i Müslimlerle İlişkilere Bakışı
- İslam Hukuk Geleneğinde el-Mebsût
- Savaş-Barış Hukukunda En Yetkin Eser Olarak Şerhu’s-Siyerî’l-kebîr
- Serahsî’nin Kitâbü’l-Kesb Adlı Eseri ve İktisada Dair Düşünceleri
- Serahsî’nin Şerhu’l-Câmi’i’s-sağîr Adlı Eserinin Fıkıh Literatüründeki Yeri
- Serahsî’nin Şerhu Ziyâdâtî’z-ziyâdât Adlı Eserinin Fıkıh Literatüründeki Yeri
- Serahsî’nin Sıfatü eşrâtî’s-sâ’a ve

makâmâtî'l-kıyâme Adlı Eserinin Fıkıh ve Kelam Literatüründeki Yeri

2 gün süren sempozyum boyunca “Bir Dünya Hukukçusu Olarak Serahsi”, “Serahsi’nin Eserleri”, “Serahsi-Siyaset ve Toplum”, “Serahsi-Fıkıh/Usul”, “Serahsi Hakkında Çalışmalar”, “Serahsi’nin Kaynakları”, “Serahsi-Hadis”, “Serahsi-Kelam” adlı 5 farklı oturum ve “Değerlendirme Toplantısı” ile birlikte program sonlandı. Oturumlar için Türkiye’nin farklı üniversitelerinden akademisyenler başta olmak üzere Kırgızistan, Özbekistan, Galler, Ürdün, Lübnan, Suudi Arabistan, Azerbaycan üniversitelerinin akademisyenleri sunumlarını gerçekleştirdiler. Tüm sunumlar Türkiye’nin farklı bölgelerinden gelen ve Pamukkale Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerin de katılımlarıyla dolu dolu geçti. Sunumlar profesyonel simultane ekibiyle Arapça ve Kırgız diline de çevrilerek tüm katılımcıların sunumlardan istifade etmesi sağlandı.

İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

Pamukkale Üniversitesi ve Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (Türksoy) arasında İş Birliği Protokolü imzalandı. İmzalar Pamukkale Üniversitesi Rektörü Prof. Ahmet Kutluhan ve Türksoy Genel Sekreteri Sultan Raev tarafından atıldı. Ayrıca Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit Hocaefendi’ye, Türk Dünyası kültür ve sanatına yapmış olduğu katkılardan ötürü Sultan Raev tarafından Onur Nişanı takıldı. Prof. Dr. Mustafa Cevat Akşit Hocaefendi de Sultan Raev’e Yatağan Kılıcı hediye etti.

Sempozyumun gerçekleştiği 2 gün boyunca İslami İlimler Enstitüsü’nün girişine Kırgız Çadırı ve Yörük Çadırı konarak bu çadırların içinde her iki kültürün de tanıtım faaliyetleri yapıldı ve katılımcılara ikramlarda bulunuldu.

Sempozyumun kapanış oturumu sonrası hediye takdimleri yapıldı ve Pazar günü de Pamukkale Hierapolis ve Laodikya Antik Şehirleri gezilip Denizli ili yöresel sokak lezzet-

leri ikramından sonra program sona ermiş oldu.

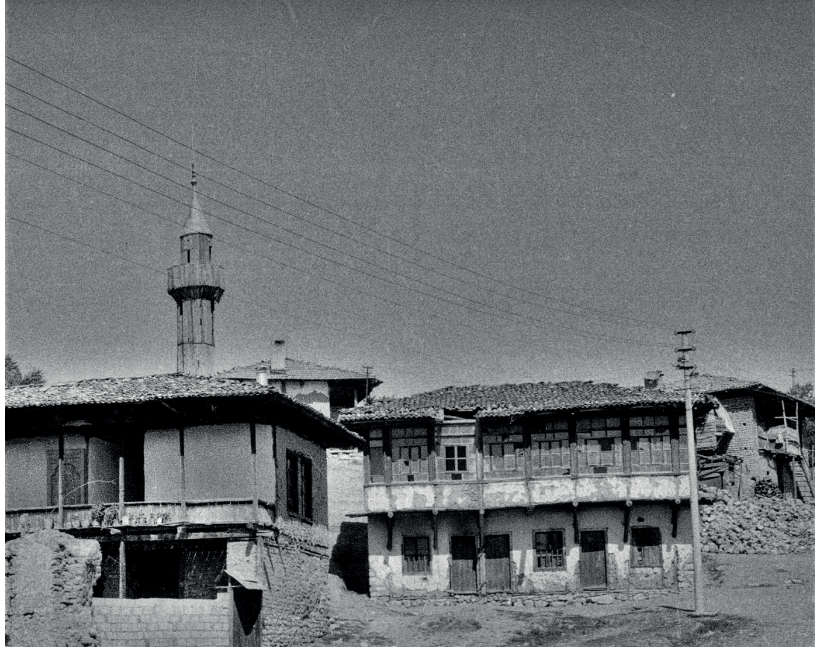
İMAM SERAHSİ KİMDİR?

Sempozyuma bir bildiriyle katılan Pamukkale Üniversitesi’nden Doç. Dr. Osman AYDINLI “İmam Serahsî’nin Hayatı, İlmî Şahsiyeti, İçinde Bulunduğu Siyasi Ortam ve Hapis Hayatı’nı” anlattı.

400/1009 tarihinde Horasan’ın Serahs şehri veya civarında doğan Şemsü’l-eimme İmam es-Serahsî, ilk çocukluk yılları hariç ömrünün tamamını Buhara, Özkent ve Fergana bölgesinde geçirmiştir. Zamanın en büyük alimlerinden Şemsü’l-eimme Halvânî ve es-Suğdî gibi önemli hocalardan ilim okumuş ve kendinden sonra gelen meşhur birçok alime de hocalık yapmıştır. Eser vermede münbit bir alim olan Serahsî’nin el-Mebsut kitabı başta olmak üzere 10’a yakın eseri olup bunlardan 6 tanesi günümüze ulaşmıştır. Serahsî 466-480/1073-1087 yılları arasında 15 yıla yakın Özkent’de hapis hayatı yaşamıştır. Onun yaşadığı dönemde o bölgede Karahanlılar yönetiminde bulunmaktaydı. Onu hapseden Karahanlı hükümdarı ise Şemsülmülk II. Nasr Han olmuştur. Serahsî’nin niçin hapsedildiğine dair elimizde net bir bilgi olmamakla birlikte onun, devrin hükümdarına söylediği nasihat yollu bir söz veya ilahiyat alanında söylediği bir sözün muhalifleri tarafından çarpıtılarak hükümdara jurnallenmesi sonucu hapsedildiği tahmin edilmektedir. Ancak bu sözün ne olduğu kaynaklarda geçmemektedir. Serahsî, ağır hapis şartları altında 30 ciltlik muazzam eseri el-Mebsût başta olmak üzere diğer birçok eserini, kitap ve defterlerinden mahrum olduğu halde hapse öğrencilerine yazdırarak ilim dünyasının dikkatlerini üzerine çekmiştir. Son hapis yılları daha rahat bir mekânda geçen Serahsî 480/1087 yılında hapisten kurtulmuş ve ilmi çalışmalarını devam ettirdiği Ferğana’nın Merginân şehrinde 483/1090 tarihinde vefat etmiştir.

TERBİ OMARIN KAYFESİ...

“Biz orta okul yaşlarındayken (1957) yaz tatillerinde başımızı sokacak yer bulmakta zorlanırdık.”

Biz orta okul yaşlarındayken (1957) yaz tatillerinde başımızı sokacak yer bulmakta zorlanırdık. Bazar yerindeki kahvelere gitsek; gidin len, müsamere falan yapın, ne işininiz var bu miskinler yuvasında diye kovulurduk.

İyi de akşamları müsamereyle uğraşamazdık ki. Tepe mescidin altında Terbi Ömer’in kahvesi vardı. Orada bize kimse karışmazdı. Gerçi, Terbi Ömer biraz ekonomik davranıp demlikteki çayı çöpe dökmez kurutup tekrar demlerdi ya, olsun, içerdik be... Adamın güzel tarafı da vardı...

Gramofonu vardı. Israrla. (Muhabbet denilen püsküllü bela sormayın başımdan az geldi geçti... Bu sene de baharı görmeden yaz geldi geçti) plağını çalardı.

Buyurun bu inceliğe bakın. 67 yıl sonra hala bu müzik parçasını duyduğumda “Terbi Ömer’in kahvesini hatırlatıyorsa” sessiz sedasız.

“YATAĞANDA İZ BIRAKAN ADAMLAR “ VAR.

YATAĞANCA DİL DERSLERİ

MEVLİT YEMEĞİ

Yatağanda geçmişlerine yani ölen büyüklerine güzel gelenek olarak hayır yemeği yapılır. Yemeğe Yatağanlı ve musafirler davet edilir. Günümüz yemeklerinde; çorba, etli nohut, pilav, salata ve ırmik helvası bulunur. Sonbahar yaklaşırken köyde hayır yemekleri çoğalır, bazı günler hiç olmaz bazı günler bir veya iki olur. Bazı erkekler “böğün eve e’mek yemeye gi’meyiz gari” yani bugün eve yemek yemeye gitmeyeceğiz derler. Yemekten gelenlerin bayan gurubuna kulak verelim.

HÖRÜ- Hadi eve çıkalım da birez dinlenem öle gidesin, Aşanim bılla.(Hörü kapıyı açık bırakıp içeri girer.)

AŞANIM- Ben gelmeyen, eve giden gari.

ZELİHA-Nişleceen evde za çıkasın.

Yolda kapı önünde onları gören, yukarı bı-caklı kadın hemen davetini yapar.

DURGADIN-Düğünümüz va buyrun gelin.

AŞANIM- Geliriz işallah, mubarek osun, bi yasdıkda gocasınna.

DURGADIN- İşallah, hepimize Allah göze geçincemele vesin.

HÖRÜ- Hadi gel gel gari, Aşanim bılla, birez gonusam. Soğuk su va, Dünden gar alıp gelmiş bizimki.

ZELİHA-Aşanim bıllamın bek gelmeye gön-nü yok emme.

AŞANIM-Eyi gelen ozman. Soğuk su varmış, et aşının yağı içimi yakdı da.

HÖRÜ- Durgadın bılla ne debbardı. Buyrun gelin dedi emme ben gerisini anlayamadım.

AŞANIM-Gardeşinin düğünneri varmış, buyurun gelin dedi. Şincik ço’lane çabık bö-yüola.

HÖRÜ- Senin ço’la da çabık böyümedile mi?

AŞANIM-Maşşallah böyüdüle emme bö-yüyünceye gada nele çekdik a bıllam. Bi ben bilirim bi de ırabbım bili.

HÖRÜ- herkezin nele çekdini kendi evi bi-libba. Goleylemi böyübbala, böyüyünce de pır uçup gidiyola.

AŞANIM- Ee, netcen a bıllam, ırabbım böle böle yazmış. Doğdun, evde doydun, evlenme zamanı geldi derle, sen da böyümedim deye düşün. El sene hemen göz gor. Sokakda çalı oynakan bakasın evinize musafir gelmiş. Anan sokakdan seni ünne, gel deye, sen de gelir elleni öpesin hoş geldiniz deye. Aslında heç bişe olmadan da sen gelenlen elleni öpesin akraba deye. Onna bi da gelirle, bizim aile büyükleri de evdele. Onnarın dedeleri Allahın emri Peygamberimizin gavli ile gızını almak isteyoz derle. İşle oluveri, nişan mişan derken düğün hazırlıkları başlayıveri.

HÖRÜ-Biz o günneri unutduk gari,

AŞANIM- A bıllam heç unudulur mu, gaç sene geçse de unudulmaz.

HÖRÜ- Bu devirde evlenmek zor, geçinmek de zor. Allah doğümlük vesin, sağlık, eyi geçincemele vesin.

HEP BİRDEN- Amin! Derle.

Terzi Memedin Mısva